

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Hlinka

V torek, 16. avgusta ponoči okrog 11 je v Ružomberku pred Tatrami prenehalo biti srce tamošnjemu župniku, 74letnemu prelatu Andreju Hlinki, ki je bil do smrti voditelj Slovaške ljudske stranke in brez dvoma eden največjih, če ne sploh največji sin slovaškega naroda.

V čem je njegov pomen in njegova veličina? Jasno je, da ga moremo na tem mestu presojati le kot javnega delavca, kot političnega voditelja svojega naroda. In ravno v tem svojstvu je Hlinkovo življenjsko delo bilo mnogo osporovano, od mnogih strani kritizirano. Vsak čas so se našli ostroumni kritiki, ki so mu očitali konservativnost, okostenelost, premalo prilagodljivost vsakokratnim političnim razmeram. Še posebej zdaj ob njegovi smrti imamo priliko, kako se trop političnih precejševalcev po dnevnem časopisu zaganja v življenjsko delo tega izrednega moža in mu v najmilejšem primeru očita vsaj slovaško politično taktiko, ako ne še hujših političnih napak.

Mislimo pa, da je takšno zavzemanje stališč do pokojnega Andreja Hlinke v osnovi zgrešeno. Pokojnik namreč sploh ni bil politik one vrste, kakor smo jih vajeni in jih mnogo poznamo, da »delajo politiko«, se vozijo od konference do konference, ustvarjajo kombinacije in pregrupacije, ki kalkulirajo in se po spretih taktičnih obratih znajdejo zdaj v enem, zdaj v drugem taboru, a končno razumejo vse tako urediti in napeljati, da je vsaj za nje osebno vsak čas dobro in materialno preskrbljeno. Kdor vidi v tem višek političnih sposobnosti, ima popolnoma prav, da odklanja politično delovanje Andreja Hlinke, ker teh sposobnosti rajni v resnici ni imel in prav do svoje smrti ni kazal niti volje, da bi se jih priučil. Hlinka ni nikoli blestel na političnem parketu, ampak je ostal 40 let reven podeželski župnik v Ružomberku. In vendar ga je verno, kmečko slovaško ljudstvo priznavalo za svojega nespornega političnega voditelja. Te dni plakajo zvonovi po vsej Slovaški za njim, in dežela se je zagnila v črtno za svojim velikim sinom. V čem je torej njegova veličina?

Andrej Hlinka je bil prvi, ki je slovaški narod politično prebudil, ki je svoj narod, ki je bil do tedaj politično brezpravna raja, pričel politično vzgajati v smislu samostojne narodne kulture, samolastnega narodnega hotenja. Prvi je bil, ki je Slovakom postavil lasten narodni program in mu privzgojil voljo, da se je pričel za svoje naravne pravice kot organiziran narod tudi boriti. Hlinka je bil buditelj, pozneje pa voditelj svojega naroda v tako dobesednem smislu, da ga je ljudstvo nazivalo očeta. Hlinkova neizkorenljiva moč v narodu gotovo niso bili kakšni sijajni politični talenti, okretna zvijačnost ali kaj podobnega, kar naj bi imel, pač pa njegova do mučeništva izpričana ljubezen do slovaškega naroda in njegove pravice. Ljubezen je največja moralna čednost in Hlinka jo je imel v toliki meri, da se ni ničesar ustrašil, kadar je bilo treba trpeti za narod. V najboljših moških letih si je v madžarskih ječah nakopal težko želodčno bolezen, ki ga je mučila prav do smrti. Ljudstvo je to vedelo in je tudi videlo, kako junško jo zatajuje, kako je vedno vder in poln smeha ter ves pripravljen, kadar je bilo treba iti med narod, posebno med mladino; kako ni nikdar odrekel svojega posredovanja in pomoči in kako je vsakogar sprejel od blizu in daleč z očetovsko dobroto, kakor da je prav na njega čakal. Tolikšne ljubezni je bilo treba, da je prenesel očitke veleizdaje pod Madžarsko in zameril celo pri cerkvenih krogih ter očitke veleizdaje, ki so ga privedli v ječo tudi v novi narodni državi. Hlinki očitajo, da je bil politično naiven, ko je verjel, da bodo Čehi po črki izpolnili pitsburško pogodbo in brez nadaljnje pristali na samoupravo Slovaške. Morda res ni dovolj upošteval zunanje političnih težav mlade države in lahko tudi, da je precej njeval politično dozorelost svojih Slovakov za takojšen prevzem široko zamišljene samouprave. Večja prožnost in okretnejša taktika bi Hlinki in njegovi stranki trenutno prinesla morda več koristi. Toda za Hlinko je ravno značilno njegovo nepopustljivo vztrajanje, da se morajo sklenjene pogodbe izpolniti po črki, da je dana beseda sveta in da jo je treba držati tako pošteno in iskreno, kakor je on pošteno in iskreno držal nepisano pogodbo s svojim narodom. Hlinka je verjel v pravico in se mu v borbi zanj ni zdelo škoda nobenih žrtev. Ta ravna politična pot je v nasprotju taboru, ki se je opiral na moč, vzbudila velikokrat le pomilovanje, toda v slovaškem narodu je oplojila in dvignila narodne sile, ki ne bodo več odmrle. S tem, da je Hlinka postal apostol slovaške narodne samouprave in se pri tem mogel sklicevati tudi na pisano pravico, je slovaški narod pričel vzgajati k lastni politični volji in narodni samozavesti, ki zahteva, kar je prepričan, da mu po božji in človeški postavi gre. Hlinka se je sicer zrušil v grob ob navideznem neuspehu svojega političnega dela. Toda prav to nedokončano delo mu bo pri slovaškem narodu dalo gloriolo, kakor bi mu jo osebni življenjski triumf nikdar ne mogel dati. Kajti njegovo nedokončano delo bo Slovakom ostalo kot program, kot pot, ki je nakazana in z žrtvami velikega voditelja odkupljena. Vsaj slovaška mladina se je gotovo ne bo odrekla. Slovaški narodni voditelj lega v grob v času, ko je češkoslovaška država sredi velikih težav. Vsi prijatelji bratske zavezniške države

Pred konferenco MZ na Bledu

Diplomatska ugibanja o glavnih točkah posvetovanj:

Razmerje z Madžarsko, plovba po Donavi, sankcije po paktu ZN

Praga, 18. avg. TG. Med inozemskimi diplomatskimi krogi, ki se zelo zanimajo za zasedanje Male zveze na Bledu v Jugoslaviji, je krožila zadnje dni vest, da bo sestanek zunanjih ministrov češkoslovaške, Rumunije in Jugoslavije na Bledu obravnaval v prvi vrsti tri važne točke dnevnega reda, in sicer:

1. Države Male zveze bodo z Madžarsko uredile svoje odnose na isti način, kot jih je v solunskem paktu z dne 31. julija 1938 Bolgarija uredila z državami Balkanske zveze. To se pravi, da bo Madžarska dobila vojaško enakopravnost in svobodo, a se bo od svoje strani obvezala, da se ne bo posluževala vojnih sredstev pri urejanju morebitnih sporov s svojimi sosedi. V sporazumu med Madžarsko in Malo zvezo se vprašanje narodnih manjšin kaže ne bo omenjalo.

2. Države Male zveze bodo skupno proučile tudi vprašanje Donave kot mednarodne paroplovne reke, ki stoji pod mednarodnim nadzorom »Mednarodne donav-

ske komisije.« Z ozirom na to, da je Nemčija po priključitvi Avstrije še mnogo bolj navezana na plovbo po Donavi, kakor je bila prej, ter z ozirom na to, da Rumunija noče več dovoliti, da bi na ustju Donave, kjer se izteka v Črno morje, sedela kakšna mednarodna komisija, češ da je to ozemlje last romunske države in spada pod izključno njen delokrog, bodo države Male zveze na Bledu najbrž sklenile donavski pravilnik spremeniti in ga prilagoditi zahtevam Nemčije in Rumunije.

3. Ena od držav Male zveze bo menda tudi predlagala, naj se člen 16. pakta Zveze narodov, ki govori o obveznih sankcijah, ki jih morajo na povelje Zveze narodov vse države članice podvzeti proti kakšni državi, odpravi ali pa omili, češ sankcije proti Italiji so pokazale veliko nevarnost tega člena za male države. Švica je že dosegla, da ta člen za njo nima veljave. Države Male zveze bi rade dosegle isto, ali vsaj to, da se njihova obveznost do sankcij omili in natančno omeji.

bora za pospeševanje gospodarskega razvoja, Zveze železarskih industrij (Comite des Forges) in še zastopniki raznih industrijskih zvez in izvoznikov združenj. Francoska vlada želi, da bi francoski gospodarski krogi prišli neposredno v stik z romunskimi. Rumunska vlada je obisk zelo pozdravila in je pripravila za francoske goste celo vrsto prisrčnih pozdravnih prireditev.

V zvezi z gornjo vestjo je treba pripomniti, da razmah Francije v balkanski Evropi ni nič novega. Odkar si je namreč Nemčija priključila Avstrijo in potisnila svoj vpliv daleč proti vzhodu, si angleška in francoska vlada zelo prizadevata, da bi gospodarsko in denarno podprle balkanske države, tako da bi ne podlegle kakšnemu drugemu vplivu. Anglija je razdaljala na Balkanu že visoka denarna posojila in dala silen zagon svojim trgovskim odnosom z južnovzhodnimi državami Evrope. Francija tej politiki sledi za petami in hoče od svoje strani storiti vse, da podpre gospodarsko neodvisnost balkanskih držav, v dobri veri, da bodo gospodarsko neodvisne države znale ohraniti tudi svojo politično neodvisnost. V poskusu, ki ga napravlja zdaj Francija v Rumuniji — poskusu, ki je v polnem soglasju z Anglijo — je torej treba videti samo načrtno nadaljevanje angleško-francoske politike na evropskem vzhodu, ki ima namen zabarikadirati to področje proti vsakemu zunanemu pritisku.

Trenutno se ni znano, kaj bo francoska delegacija v Rumuniji predlagala. Očitno pa gre v tem primeru v prvi vrsti za odkup romunskih izvoznih pridelkov, odkup romunskega petroleja, investicije francoskega denarja v romunsko težko industrijo in verjetno tudi za — posojilo, ki ga bo Francija z istim veseljem dala, kot ga je nedavno dovolila Bolgariji.

Francija išče tesnih zvez z Romunijo

da odurne druge vplive na vzhodno Evropo

Pariz, 18. avgusta. TG. V uradnih krogih potrjujejo vest, da odpotuje v kratkem v Romunijo posebno uradno odposlanstvo Francije, da v Bukarešti skupno z Romuni prouči celo vrsto zelo važnih gospodarskih vprašanj, ki so se zadnje mesece pojavila in ki so prav tako važna za Romunijo kakor za Francijo. Francosko gospodarsko odposlanstvo bo vodil Louis Marin, večkratni minister in predsednik ene najmočnejših desničarskih strank v Franciji.

Louis Marin je znan kot velik prijatelj Romunije in uživa v tej deželi nedeljene simpatije.

Na vprašanje, kdo se bo udeležil tega potovanja v Romunijo, so na merodajnih mestih odgovorili, da pridejo v Louis Marinovo odposlanstvo zastopniki največjih industrijskih in trgovskih združenj v Franciji, tako na primer zastopniki Zveze francoske proizvodnje, Združenja za okrepitev gospodarskega razmaha. Od-

Čas za posredovanja lorda Runcimana je nastopil

Pogajanja med praško vlado in sudetskimi Nemci niso uspela -- Runciman se je sestal s Henleinom

Praga, 18. avg. TG. Med angleškimi opazovalci v Pragi prevladuje prepričanje, da so se pogajanja med praško vlado in sudetskimi Nemci izjalovila in da je treba to vzeti na znanje. To pa da bo dalo lordu Runcimanu priložnost, da sam osebno posega vmes kot posrednik in pripravi svoj predlog za kompromisno rešitev sudetskega vprašanja. Vrata so Runcimanu sedaj na etečaj odprta, da koristno poseže v pogajanja na popolnoma novi podlagi.

V ta namen je lord Runciman tudi sklenil, da stopi sam osebno v stik s Henleinom. Sestanek je omogočil knez Hohenlohe v svojem gradu Rothenau blizu Komotava. Lord Runciman se je danes odpeljal tja, kjer ga je čakal voditelj sudetskih Nemcev, Henlein. Runciman in Henlein sta skupaj obedovala pri knezu Hohenlohu in sta pri tej priložnosti izmenjala svoje misli. V gradcu je bil tudi sudetski poslanec doktor Kundt.

Praga, 18. avg. AA. (Havas.) Na konferenci, ki so jo imeli člani političnega odbora ministrov in predstavniki sudetsko-nemške stranke, je v imenu zastopstva te stranke govoril nar. posl. dr. Kundt. Ob tej priliki je naprej omenil poglede sudetsko-nemške stranke in predloge, ki jih je stavil predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža 11. avgusta. V 12 točkah je podal vso zgodovino razgovorov, ki so jih imeli zastopniki sudetsko-nemške stranke s praško vlado. To poročilo končuje takole:

Sudetsko-nemška stranka nazadnje sprejema vladno tezo od 11. avgusta, po kateri razgovori nimajo več informativnega značaja, pač pa predstavljajo prava pogajanja. Razgovori se morajo razširiti na načela, po katerih se mora spremeniti državna sestava po sporazumu med vlado, ki predstavlja češki narod in državno oblast, ter sudetsko-nemško stranko, ki se smatra za predstavstvo sudetsko-nemške skupnosti. Ko bo ta sporazum dosežen, se bo moglo preiti v podrobnosti zakonskega osnutka o narodnostnem pravilniku.

Kundt je nato kritiziral predloge, ki jih je stavil predsednik vlade dr. Hodža pretekli četrtek, kakor tudi vladne osnutke. Med drugim je dejal: Na žalost moram ugotoviti, da se vladni predlogi ne oddaljujejo dosti od tradicionalnega češkega pojmovanja ter da niti malo ne ustrezajo resničnim potrebam. Ne približujejo se pa tudi ne našim zahtevam in našemu pojmovanju. Predstavljajo navadno spremembo prejšnjega razporeditve. Vlada predvideva administrativno reformo, toda na podlagi sedanje administrativne razdelitve.

žele, da bi velike nepravilnosti, s katerimi se morajo Čehi in Slovaki boriti in katerih velik del izvira iz nasprotstva do slovanskega sveta, srečno prestali in da bi jih zgodovinsko važen čas našel složno združene v ljubezni do skupne države. Pokojnemu Hlinki so politični nasprotniki — pri nas bolj kot na Češkem — očitali, da je separatist ker zahteva samoupravo Slovaške. To je bila seveda kleveta, ker če bi bilo to resnica, bi bil prvi separatist Masaryk, ki je pitsburško pogodbo podpisal. Hlinka ni bil noben separatist, kar je posebno očitno dokazal on in njegova stranka ob volitvi predsednika dr. Beneša. Mlade, povojne države imajo pač več notranje političnih težav, kakor stari državni organizmi, to pa včasih tudi zaradi tega, ker so v svoji neizkušenosti kot

zlo dediščine prevzele tudi napake, zaradi katerih so propadle države, za katerimi so one postale dediči. Toda domoljubje in ljubezen do svobode bo, tako trdno upamo, premagala tudi te težave. Slovaški narod je brez vsakega dvoma za skupno državno sožitje s Čehi, saj je njihov sedaj pokojni voditelj baš v bratski Pragi doživel svoje velike politične triumpfe. Pri Čehih pa tudi vedno bolj prodira naziranje, da so poleg centralistične še tudi druge oblike vladavine, ki so vsekaror pripravnije za državne organizme, ki se šele zraščajo v celoto. Življenje velikega narodnega boritelja Andreja Hlinke pa je primerno, da enim in drugim obudi spomin na trdoto tujega jarma in kako drago in s kolikimi žrtvami je bila odkupljena skupna svoboda.

Mussolini obiskal otok Pantellario

in si ogledal utrjevalna dela

Rim, 18. avgusta. TG. Veliko senzacijo je v zunanje-političnih krogih vzbudila vest, da se je danes dopoldne Mussolini odpeljal na velikem bombnem letalu, ki ga je sam vodil, na otok Pantellario, ki leži med Sicilijo in Tunizijo. Te otoke Italija utrjuje in je njihovo utrjevanje delalo veliko skrbi Angliji, kajti s teh otokov Italija lahko vsak trenutek ogroža angleško morsko plovbo po Sredozemskem morju. Mussolini je vozil s hitrostjo 288 km na uro in je rabil za vso razdaljo komaj dve uri. Na otoku je natančno in do vseh podrobnosti pregledal vsa utrjevalna dela, vojno letališče in zatočišče za podmornice. Pri odhodu je zaukazal, da morajo delavci odslužiti dobivati dvojno plačo. Mussolinija je spremljal polkovnik Perccerutti, poveljnik otoka. V Rimu ta nenaden Mussolinijev obisk zelo živahno razlagajo.

Priprave za pogreb msgr. Hlinke

Bratislava, 18. avgusta. TG. Takoj po smrti prelata Hlinke se je pojavilo vprašanje, kdo naj postane voditelj slovaške ljudske stranke. V Ružomberku se je sestalo strankino vodstvo, da to vprašanje reši. Poučeni krogi pravijo, da bodo za enkrat izvolili vrhovni odbor treh, ki bo vodil posle predsednika stranke do izvolitve novega predsednika. V ta vrhovni odbor bi vstopili poslanci Sokol, Tiso in Sidor. Govorijo, da je pokojni Hlinka zapustil tudi politični testament, v katerem je navedel svojega naslednika. Testamenta do sedaj še niso odpeli, toda poučeni mislijo, da prihajata v poštev samo dva, to sta Karel Sidor in bivši minister Tiso. Hlinkov naslednik v poslanski zbornici pa bo do novih volitev dr. Miloš Bančo, ki pa ni pristaš slovaške ljudske stranke.

Praga, 18. avgusta. AA. (ČTK). Liet »Slovack

piše, da bo Ružomberok priredil za pokojnim Hlinkom velike posmrtno svečanosti. Pogreb bo v nedeljo popoldne. V nedeljo dopoldne ob 9 bo imel mestni svet Ružomberka sejo, na kateri bo dal enemu izmed trgovcine po pokojnem Hlinki. Ob 10 dopoldne bo v tamkajšnji cerkvi slovesna služba božja za pokoj duše Hlinke, in če bo vreme ugodno, bo taka služba božja tudi zunaj na trgu. Službo božjo bo imel škof Jan Bajtasek, nato pa bodo udeleženci popoldanskega pogreba koralčki mimo krste s posmrtnimi ostanki Andreja Hlinke. Pred pričetkom pogreba se bo več govornikov z balkona mestne hiše poslovalo od pokojnega voditelja Slovakov. Truplo pokojnika bodo na pokopališču pokopali v začasno grobnico. V občini Ružomberku bodo odpeli zlato knjigo, v kateri se bodo vpisovali pokojnikov prijatelji.

Vuillemin sprejet pri Hitlerju

Berlin, 18. avg. AA. (Havas.) Vodja rajha in kancelar Hitler bo sprejel danes generala Vuillemina. Po sprejemu bodo general in njegovo spremstvo gostje maršala Göringa v dvorcu Karinhallu blizu Berlina. Na večeršnjem banketu, ki je bil prirejen v čast generala Vuillemina in francoskih letalskih častnikov, je general Milch izrekel dobrodošlico francoskim častnikom tako v imenu

nemške letalske vojske, kakor v imenu maršala Göringa. Med drugim je izrazil upanje, da bo general Vuillemin v času svojega obiska v Nemčiji mogel prepričati se o številnih in nadvse zanimivih napravah nemškega letalstva. Nato je podaril osebne zasluge generala Vuillemina in dejal: General Vuillemin je eden izmed najslavnejših francoskih letalcev iz svetovne vojne. General Vuillemin se je zahvalil za pozdrav in dejal, da so njegovi tovariši z njim vred nenavadno zadovoljni, ker so obiskali Nemčijo. Nato je omenil obisk, ki ga je naredil eskadri Righthoffen in dejal, da je ta obisk v njem spet zbudil spomine iz svetovne vojne na polet, ki so jih letalci peljali. »Mi« je nadaljeval general, »letalci, ki nas vedno obkrožajo številne nevarnosti, delamo na to, da se preprečijo katastrofe, podobne svetovni vojni. Mi s svojim razumom in s svojim srcem delamo za zблиžanje med narodi.«

Zagreška vremenska napoved: Hladno in padavine.

Zemunska vremenska napoved: Na severni polovici se bo zvedrilo, delno oblačno bo v sredini države, prav tako tudi na jugu. V Primorju pa bo prevladovalo vedro vreme. Toplota se ne bo znatno spremenila.

Dunajska vremenska napoved: Pretežno jasno in nekoliko topleje.

Japonci pritiskajo na Hankov

Sanghaj, 18. avg. b. Dopisnik INS poroča, da so Kitajci z nadčloveškim naporom preprečili uspeh japonskih operacij na obeh straneh reke Jangce. Zaradi tega je bila vrhovno japonsko poveljstvo prisiljeno, da doseže svoj cilj z obhodnim manevrom. Močni japonski oddelki korakajo zdaj z juga pokrajine Šansi proti Hankovu v smeri reke Jangce. Kitajci so zaradi tega nujno vrgli velike kontingente svojih čet na sever, da preprečijo poskus japonskega prodiranja s te strani.

Hankov, 18. avg. AA. Havas javlja: Kakor pravijo kitajska poročila, je včeraj popoldne 18 japonskih letal napadlo Hankov in se nekatera druga mesta. Japonska letala so vrgla okoli 300 bomb. Ubitih in ranjenih je bilo pri tem letalskem napadu okoli 300 ljudi, ki so po veliki večini civilisti. Porušenih je dalje tudi okoli 300 hiš. Velik del prebivalstva se je pred bombardiranjem umaknil iz mesta.

Reuter poroča, da se obnavlja japonska ofenziva ob Rumeni reki v provinci Šansi. Japonci poskušajo prodreti do Hankova od severne strani. Poročajo tudi, da se je v Fučifu pojavila kolera in malarija, poleg tega pa še živinska kuga. Te bolezni so zahtevale že veliko število človeških žrtev.

Stefani piše: Oddelki japonskih letal je včeraj bombardiral južno in vzhodno železniško postajo ter tovarne za municijo. Po tem napadu so se japonska letala vrnila nazaj v svoja oporišča. Nekaj so jih pa Kitajci sestrelili.

Kijo (Koreja), 18. avg. TG. Pri hribu Čankufeng vladajo zdaj popoln mir. Tako Sovjeti kakor Japonci se zvesto držijo besedila premirja. Japonci so že izpraznili ozemlje Seijuan in se zbirajo zdaj na desnem bregu reke Tjumen. Tudi sovjetske čete so se umaknile, toda umik ni bil brez težav, kajti deževje je ozemlje precej zamočvirilo.

Mojstri laži

VNS je poslala v proračunsko debato dne 21. marca 1938 v senatu kot svojega prvega in glavnega govornika dr. Grgo Andjelinič. V tem svojem govoru je senator Andjelinič v imenu JNS napadel režim dr. Stojadinoviča in v vsem svojem govoru izjavljal misel, da se je dr. Stojadinovičeva vlada izneverila načelu državnega in narodnega edinstva ter tako postala nezvesta oporoki pokojnega kralja Aleksandra in da goji namesto tega plemenski separatizem, s čimer je svoj govor začel in končal. Za to svojo trditve je dr. Andjelinič navajal tri dejstva, namreč, da je vlada v svojem proračunu predvidela ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, da dopušča ustvarjanje posebnega hrvaškega jezika in da tretje istovetno pravoslavno vero s srbstvom, kar da vodi naravnost do trizializma! Svoj napad na Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani je glavni govornik JNS še posebej obširneje utemeljil in dejal, da bo formirala nacionalno in kulturno individualnost Slovencev. To dejstvo pa je izrecno grajal kot separatizem, ki da je v popolnem nasprotju z oporoko kralja Aleksandra I., ter očital ravno dr. Stojadinoviču vladi, da je dovedla do tega plemenskega stališča in politike, v kateri se ustvarjajo pogoji za okrepitve narodne in kulturne individualnosti Slovencev s pomočjo slovenskega jezika in novih kulturnih institucij. Ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki jo je enostavno imenoval slovensko Akademijo, je grajal istotako kakor Jugoslovansko Akademijo v Zagrebu in obdržanje Srbske akademije v Belgradu ter to dejstvo kruto ironiziral, češ, ali ne bi bilo smešno, če bi Francozi imeli kar tri akademije neumrjotih?

Vsak pošten človek kakor tudi ves senat in vsa javnost v naši državi je razumela, da govor dr. Andjeliniča, ki je podal svojo izjavo kot glavni govornik svoje stranke in kateremu senatorja dr. Kramer in Pucelj na istem zasedanju senata nista oporekala z nobeno besedo in tako njegovo stališče popolnoma potrdila, pomeni napad na novo ustanovljeno Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani in da ta napad ni nič drugega kakor jasno in dosledno izvedeno in izraženo stališče unitarističnega stališča integralno-jugoslovanske JNS.

Kaj pa »Jutro«? Ko smo Andjeliničev govor v svoji številki od 25. marca objavili po smislu in, kolikor se tiče slovenske Akademije, navedli tudi njegove besede, je »Jutro« enostavno trdilo, da smo se zlagali, da Andjelinič tega sploh ni govoril in da smo ga obrekovali, zanašajoč se na okoliščino, da listi Andjeliničevega govora niso objavili, tako da javnost itak ne bo mogla izvedeti, kako je v resnici govoril. Na to smo mi govor dr. Andjeliniča prinesli v vseh delih, ki govorijo o slovenski Akademiji, oziroma so z njo v zvezi, dobesedno po stenografskem zapisniku seje senata od 21. marca 1938, in smo vprašali »Jutro«, kaj poretje sedaj na to. »Jutro« je odgovorilo, da Andjelinič slovenske Akademije ni napadel, ampak da jo je navedel samo kot »primer, kako se pri nas sistematično goji in oblikuje nacionalna in kulturna individualnost, in da je nadaljeval to svojo opombo o slovenski Akademiji z besedami: »ker ni bilo izvedeno načelo skupne jugoslovanske akademije v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, imajo Slovenci seveda ravno tako pravico do svoje Akademije, kakor jo imajo Srbi s svojo Srbsko Akademijo«. Dodal je še — tako je zaključilo »Jutro« — da privoščijo Slovincem iz srca lastno akademijo znanosti in da ji želi vse najboljše, da je pa vse to »Slovenec« zamočlal...

Na to smo mi odgovorili, da dr. Andjelinič teh besed ni govoril, kakor pravi uradni stenografski zapisnik, in da Akademije v Ljubljani ni navajal samo kot »primer, kako se pri nas sistematično goji slovenska nacionalna in kulturna individualnost«, ampak da je njeno ustanovitev izrecno neenkrat, ampak trikrat napadel kot dokaz, kako dr. Stojadinovičev režim goji plemenski separatizem, zaradi česar je tudi izjavil, da bo glasoval proti proračunu. Na to našo ugotovitev je »Jutro«, ki se je trikrat zlagalo in smo ga trikrat razkrinkali in zavrnilo, umolknilo ter se je oglašilo šele 17. avgusta 1938, torej po petih mesecih, in sicer kot odgovor na naš uvodnik o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, v katerem smo čisto po resnici in pravici ugotovili, da se je JNS zoper to Akademijo borila, kakor to pravi dr. Andjeliničev govor marca meseca v senatu, v katerem jo je napadel, ker bo gojila slovenskega duha in kulturo v smislu slovenske narodne individualnosti, kar pomeni glavnemu govorniku JNS v senatu gojiti plemenski separatizem v nasprotju z državnim in narodnim edinstvom v smislu jugoslovanske unitarizma.

»Jutro«, ki ga seveda govor dr. Andjeliniča hudo peče, ker se je JNS z njim popolnoma razgalila, kar se tiče njenega protislovenskega stališča, se je sedaj računajoč na to, da so ljudje pozabili, kaj se je pred petimi meseci o tej stvari pisalo in ugotovilo, zopet zateklo k laži, kakor je to njegova stara in neizkorenjenljiva navada, v kateri ga ne prekaša niti oče laži, ki stoluje v peklu. Drzno zopet trdi, da smo se mi zlagali, da se je senator dr. Andjelinič boril proti Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani ter da je njeno ustanovitev označil kot pojav plemenskega separatizma, ki nasprotuje narodnemu edinstvu, kakor ga razumeva JNS, ki ne priznava slovenskega naroda.

Ker so ljudje navadno res kratkega spomina in ker mnogi, četudi niso »Jutrovec« stranke, radi nasledajo lažem, čim bolj so predrežni in čim bolj se ponavljajo, zato bomo danes, čeprav smo to storili že pred petimi meseci, zopet dobesedno po uradnem stenografskem zapisniku seje senata dne 21. marca 1938 vnovič navedli odstavke in besede

dr. Andjeliničevega govora, kolikor se nanašajo na Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani; zapisnik v cirilici in v srbskem jeziku pa je vsakomur, kdor se hoče prepričati o resnici na svoje lastne oči, vsak čas na razpolago v uredništvu »Slovenec«. Govor dr. Andjeliniča, ki v strojepisnem zapisniku znaša celih 81 strani, se začneja z 20-letnico našega narodnega in državnega zedinjenja, ki da jo letos slavimo v zelo žalostnih okoliščinah, namreč pod režimom, ki po mnenju govornika ne dela v smislu narodnega in državnega edinstva. Nato nadaljuje dr. Andjelinič:

»Ta in takšen dogodek bomo slavili letos, dogodek, edinstven v zgodovini našega naroda. Ali ga slavimo, ali ga moremo slaviti, in ako ga bomo slavili, kakor ga je treba — kako ga bomo slavili? Gospodje senatorji, ako se ozremo nazaj na vseh dvesto let našega nacionalnega dela, ne moremo biti zadovoljni, četudi smo se do 9. oktobra 1934 prizadevali, da nekaj storimo, smo se potem potrudili, da to pokvarimo s poznejšim našim političnim delom. Od 1. decembra 1918 do danes sta čas in dejstvo države kot take napravila mnogo, to je tehnični napredek se ne da oporekati. Dobili smo, kakor je povedal gospod predgovornik, toliko in toliko železnice in potov, toliko in toliko uradnih in šolskih zgradb, toliko in toliko novih strojev in pušk novega modela, toda duh, tisti vekovni duh narodnega edinstva in plemenske sloge, je uničen in smo mi duševno, psihološko, od edinstva in sodelovanja oddaljeni veliko bolj, nego smo bili leta 1918. Nikoli odnosi med Srbi in Hrvati niso bili tako napeti kakor danes. Nikoli ni bila zavest o narodni individualnosti vsakega posameznega našega plemena močnejša in bolj izrazita, nego je danes v naši skupni državi. Jaz nečem zdaj navajati nekaj ugotovljenih dejstev, ki jih bom navedel v nadaljnjem poteku svojega govora, kakor je na primer dejstvo, da pravoslavno vero popolnoma isto-

vetijo s srbstvom; da se v Zagrebu ustvarja književni jezik, ki naj bi bil različen od srbskega; da se v Sloveniji ustvarja Akademijski jezik, ki naj bi oblikovala nacionalno in kulturno individualnost Slovencev, in da se dviga spomenik slovenskemu neznanemu junaku — ker bi me to privedlo predaleč. Jaz samo ugotavljam dejstva in se vprašam: ali smo sprito tega pripravljeni in zmožni, da dostojno proslavimo veliki spomin našega nacionalnega in državnega zedinjenja...«

Potem je dr. Andjelinič nadaljeval to svojo jeremijado in dolžil vlado dr. Stojadinoviča, da pospešuje plemenski separatizem, ter zopet dobesedno dejal:

»Toda najusodnejšo odgovornost nosi dr. Milan Stojadinovič in njegova družba, ki je inavgurirala napačno politiko sporazuma in potrdila čustvo nacionalne individualnosti tako pri Srbi kakor pri Hrvatih in Slovincih.«

Nato je dr. Andjelinič na dolgo in široko govoril o hrvaškem vprašanju ter se vrnil na temo o akademijah. Dejal je:

»Iz vladnih stolic se je v imenu države kakor tudi s škofskih stolic srbske pravoslavne cerkve in s stolic belgrajske univerze ter Akademije v imenu srbske znanosti pozivalo srbstvo, da se združi, ter se via facti v Sloveniji ustvarjajo pogoji za okrepitve narodne in kulturne individualnosti Slovencev s pomočjo države, s pomočjo jezika in s pomočjo novih kulturnih ustanov. Ni bilo zadosti Strossmayerjeve Jugoslovanske akademije, obdržala se je tudi Srbska akademija v Belgradu in ustanovila še slovenska Akademija v Ljubljani. Torej trije veliki narodi, katerim je treba treh — francoskih Akademij neumrjotih...«

Dr. Andjelinič je nato obširno govoril o konkordatskem vprašanju ter o tem, da moramo varovati temelje narodnega in državnega edinstva in podobne stvari, kakor jih čitamo že dvajset let v unitarističnem tisku, ter trdil, da dr. Stojadinovičeva vlada načelo narodnega in državnega edinstva dejansko podira. Nato je dejal:

»Da, gospoda, jaz obtožujem gospoda dr. Stojadinoviča, da nas je s svojim osebnim režimom in svojo politiko privedel do tega položaja in do te stopnje. Gospoda, če smo tako skregani, tako plemensko med seboj sprti — in tega nihče ne bo tajil, kdor pozna naše razmere — ako ustvarjamo slovensko Akademijo, ako ustvarjamo poseben hrvaški jezik in isto-večito cerkev z narodnostjo, ustvarjamo razmere, ki vedejo do trizializma.«

Nato je dr. Grgo Andjelinič zaključil svoj govor s ponovnimi trditvami, kako da vlada dr. Stojadinoviča ni uredila notranjih razmer, ki da se razvijajo v smislu »plemenskega separatizma« in »trizializma«, kakor je trdil g. dr. Andjelinič.

S tem je torej dokumentarno enkrat za vselej ugotovljeno in potrjeno, da je glavni govornik JNS, ne da bi ga bili sledeči govorniki stranke in pa strankarski forum do danes desavuiral, obsodil ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani za pojav in dejstvo ter dokaz slovenskega nacionalnega separatizma, in obenem je ugotovljeno, da se je »Jutro« zopet zlagalo, kakor je lagalo včeraj in predvčeršnjim in vedno in se bo lagalo tudi v bodoče.

Razočaranje v belgrajski opoziciji

Belgrad, 18. avg. m. Srbijske skupine združene opozicije so po odhodu dr. Mačka iz Belgrada začele z medsebojnim obračunavanjem. Posebno neljubo je bilo demokratom, da je dr. Maček sprejel bvskega predsednika Narodne skupščine dr. Ribarja ter z njim dolgo razpravljati. Zemljoradnikom pa je bilo neljubo, da je dr. Maček sprejel dr. Dragoljuba Jovanoviča in se tudi z njim dalj časa menil o političnem položaju, dasi ga je takozvano vodstvo stranke iz nje izključilo.

V zvezi s temi spori komentira »Samouprava« resolucijo, ki jo je združena opozicija sprejela na svojem belgrajskem sestanku, ter med drugim pravi: »Pristaši združene opozicije v Srbiji so bili prepričani, da prihod dr. Mačka v Belgrad pomeni spremembo zagrebskega sporazuma, to je z drugimi besedami: politično rehabilitacijo in pot do oblasti. Zato tudi niso verjeli vestem iz Belgrada, da je dr. Maček že v prvem svojem balkonskem govoru naglasil svojo odločnost, da ostane pri zagrebskem sporazumu, to je, da on ne od-

stopa od federacije ter zahteva ukinitve današnje ustave. Tudi v Belgradu so se začela trenja med posameznimi frakcijami in številni temperamentalni pristaši javno pretjeto, da bodo razkrinkali svoje vodstvo, ki ni imelo mandata in pooblastila, da podpisuje tako resolucijo. Tudi med demokrati, ki so bili do sedaj najkompaktniše del združene opozicije, so se začela zelo usodna prerivanja. Nezadovoljstvo postaja z vsakim dnem večje, čimbolj se oddaljujemo od one gledališke predstave, na kateri je združena opozicija priznala svojo popolno kapitulacijo. Pristaši združene opozicije vedno bolj vidijo, da jih je njihovo vodstvo prevarilo. Minula nedelja pomeni za vse one, ki so bili prepričani, da ima združena opozicija kak program, konec vsake iluzije. Vsi so si sedaj na jasnem, da zagrebski sporazum in belgrajska resolucija predlagata kot recept državni udar, zmešnjavo in rušenje strehe nad domačim ognjiščem, namesto reda in miru, osebne in imovinske varnosti ter pomiritev političnih skupin.«

Neresnične vesti o katoličanih v Avstriji

Pariz, 18. avg. TG. Tukajšnji listi objavljajo daljšo izjavo, ki je očitveno prišla iz merodajnih virov pri Vatikanu in ki se tiče položaja katoliške cerkve v Avstriji. Ta izjava pravi uvodno, da se širijo vesti, kakor da bi se hoteli avstrijski katoličani odtrgati od Svete stolice, se proglasiti za samostojno katoliško cerkev ter v tem svojstvu navezati kar najbolj iskrene stike z narodnim socializmom. — Te vesti ne nadejajo poslušna v Vatikanu, ki pozna zvestoto avstrijskih katoličanov rimski Cerkvi. Pri Vatikanu tudi ne dajejo nobene važnosti gotovim posameznim dogodkom, ki so jih povzročile osebe, ki niti niso morejo predstavljati duha avstrijskega katoličanstva. Stališče, ki so ga avstrijski škofje zavzeli ob času priključitve, je bilo res takšno, da bi mogli kdo misliti, da se bo avstrijski katolicizem zares popolnoma podvrnil narodnemu socializmu. Toda to se ni izkazalo za resnično. Ta zamisel je izšla iz najboljših namenov in jo je narekovala iskrena želja, da bi se katoličanom v Avstriji prihranile notranje verske zmede, ki so drugod nastale. Pri Vatikanu prevladuje vtis, da narodni socializem le ni vzel v poštev te dobre volje, ki so jo izrazili avstrijski škofje. Zato pa tudi nikakor ni mogoče verjeti, da bi bila danes katoliška Cerkve v nekdanji Avstriji, ko si je že nabrala potrebne izkušnje, še bila pripravljena dovoliti nova

popuščanja, pa čeprav so iz narodnosocialističnih vrst prišli migljaji, da je pripravljena avstrijskemu katoličanstvu dati večje ugodnosti kakor v ostalem delu države. Pri Vatikanu gledajo na položaj brez kakršnihkoli utvar, predvsem so si zapomnili kršitve avstrijskega konkordata, ki so se pripetile zadnje čase. Vatikan je prav tako kakor vedno doslej pripravljen tudi v bodočnosti pokazati svojo dobro voljo in pomagati, da bi prišlo do sporazuma. Vatikan bo rade volje proučeval vsak predlog, ki mu bo stavljen, in ker ne zasleduje nobenega drugega cilja kakor interes vesoljne katoliške Cerkve, tudi ne bo storil ničesar, kar bi mu moglo prinesiti očitke, da je položaj le poslabšal.

Poročilo o zdravju kraljeviča Andre'a

Bled, 13. avg. AA. Zdravstveno stanje Nj. kr. Vis. kraljeviča Andreja je popolnoma zadovoljivo. Temperatura 37,6, puls 80. Nadaljnja zdravniška poročila se ne bodo izdajala. — Dr. Božidar Lavrič.

Dr. Stojadinovič v Ljubljani

Ljubljana, 18. avg. Danes, malo po pol dne, je dospel v Ljubljano z Bleda ministrski predsednik g. dr. Milan Stojadinovič s svojo gospo soprogo. Gospod ministrski predsednik je napravil kratek sprehod po Aleksandrovi cesti in mnogi izmed ljubljanskega občinstva so ga spoznali ter ga spoštljivo pozdravljali. Gospod ministrski predsednik je nato stopil v trgovino Kette, kjer je naročil nekaj toaletnih potrebščin. Takoj nato se je z gospo odpeljal na Bled.

Bled, 18. avg. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinovič je sprejel danes na Bledu italijanskega poslanika na našem dvoru Maria Indellia.

K'e je rojen ded bivšega kanclerja Schuschnigga?

Kamnik, 18. avgusta. Ko je po smrti avstrijskega kanclerja Dollfusa postal njegov naslednik g. Schuschnigg, so se neki šušniki iz okolice Lukovice takoj zanimali, če morda novi kancler ni z njimi v sorodu. Spomnili so se, da je neki njihov stari stric odšel kot uradnik na Dunaj in potem služboval po raznih krajih bivše Avstrije. To naj bi bil stari oče kanclerja g. Schuschnigga. Neki znanec je na Dunaju celo stopil k g. Schuschniggu in ga vprašal, če morda njegov rod ne izhaja iz kamniškega okraja, iz okolice Lukovice.

Zvezni kancler je takrat odločno zanikal to domnevo, češ da o tem ni bilo nikoli govora v njihovi rodbini in da nobeden ne ve za kakše sorodnike na bivšem Kranjskem.

Zdaj, ko morajo v bivših avstrijskih krajih nove Nemčije državljani dokazati, da niso do 4. kolena nazaj v sorodu z Židi, je prišla te dni z Dunaja prošnja bivšega kanclerja g. Schuschnigga, da mu preskrbijo krstni list njegovega deda in pradedna, če sta se res rodila v okolici Lukovice.

Nadškoj dr. Stepinac bolan

Zagreb, 18. avg. b. Dne 15. t. m. je bil zagrebski škof dr. Alojzij Stepinac na evharističnem kongresu v Petrinji in se je tam prehladil. Dr. Stepinac pa je delal naprej in je včeraj popoldne dobil vročino. Zaradi tega so poklicali zdravnika. Zdravnik dr. Bogičević ga je pregledal in ugotovil, da ima razen bronhialnega katarja tudi vnetje slepega črevesa. Dr. Bogičević mu je takoj priporočil, naj se odloči za operacijo. Pred svojim sklepom je zagrebski nadškoj dr. Stepinac konzultiral še univerzitetnega profesorja dr. Jurija Budisavljeviča, ki je diagnozo dr. Bogičevića potrdil in prav tako priporočil nadškofu čimprejšnjo operacijo. Kmalu nato so dr. Stepinac prinesli v bolnišnico usmiljenih sester, kjer je bila v dvorani kirurškega oddelka izvršena operacija. Nadškofa je operiral prof. dr. Budisavljevič ob asistenci drugih zdravnikov in je trajala od 10 do 12 ponoči ter se je popolnoma posrečila. Bolnikovo stanje je normalno. Nadškoj dr. Stepinac leži v prvem nadstropju prvega poslopja nad glavnim vhodom. Davi ob 7.30 sta ga obiskala dr. Budisavljevič in dr. Bogičević ter ugotovila, da se bolnik dobro počuti.

Državno lahkoatletsko prvenstvo

Ljubljana, 18. avg. Danes se je pričelo na ljubljanskem Stadionu tekmovanje za državno lahkoatletsko prvenstvo. Prvi dan tekmovanja, ki bo štiri dni, je obsegalo naslednja tekmovanja: tek na 10.000 m in pet disciplin olimpijskega deseteroboja. Rezultati so naslednji:
Tek na 10.000 m: 1) Bručan (Ilirija) 33:58 eno pet; 2) Perc (Primorje) 35:04 4 pet; 3) Adanovič (Somborsko sport. udruž.) 40:39.
Olimpijski deseteroboj. Danes so se izvedle naslednje discipline:
Tek na 100 m: 1) Polak (Prim.) 11.9 t. j. 618 točk; 2) Kosce (Prim.) 12.2 — 556 t.; 3) Hlade (Železničar, Maribor) 12.3 — 536 t.
Skok v daljavo: 1) Polak (Prim.) 5.93 m — 541 t.; 2) Kosce (Prim.) 5.85 m — 522 t.; 3) Petrušič (Hašk, Split) 5.85 — 522 t.
Krogje: 1) Hlade (Železn., Maribor) 11.94 m — 615 točk; 2) Smejda (Jugoslavija, Belgrad) 11.35 m — 562 t.; 3) Kosce (Prim.) 10.47 m — 496 t.
Skok v višino: 1) Polak (Prim.) 1.65 m — 616 t.; 2) Kosce (Prim.) 1.55 m — 512 t.; 3) Petrušič (Hašk, Split) 1.55 m — 512 t.
Tek na 400 m: 1) Polak (Prim.) 54.9 — 680 t.; 2) Hlade (Železn., Mar.) 56.8 — 555 t.; 3) Smejda (Jugoslavija, Belgrad) 57.1 — 543 t.
Skupni rezultat deseteroboja po petih disciplinah: 1) Polak (Prim.) 2845 točk; 2) Kosce (Prim.) 2587 t.; 3) Hlade (Železničar, Maribor) 2511 t.
Vseh tekmovalcev za olimpijski deseteroboj je bilo šest.

ZAPUSTILI SO NAS ZA VEDNO NAŠ PREDRAGI SOPROG, OČE, STARI OČE, TAST IN BRAT, GOSPOD

ANTON ZUPAN

VULGO ŠPAN

POSESTNIK V ZASIPU

V 76. LETU STAROSTI. — POKOMPAJI JIH BOMO V NEDELJO, DNE 21. AVGUSTA 1938, OB DESETH DOPOLDNE IZ HIŠE ŽALOSTI NA ZASIPSKO POKOPALIŠČE

ZASIP, ŽIROVNICA, ŠMARTNO OB SAVI, DNE 19. AVGUSTA 1938

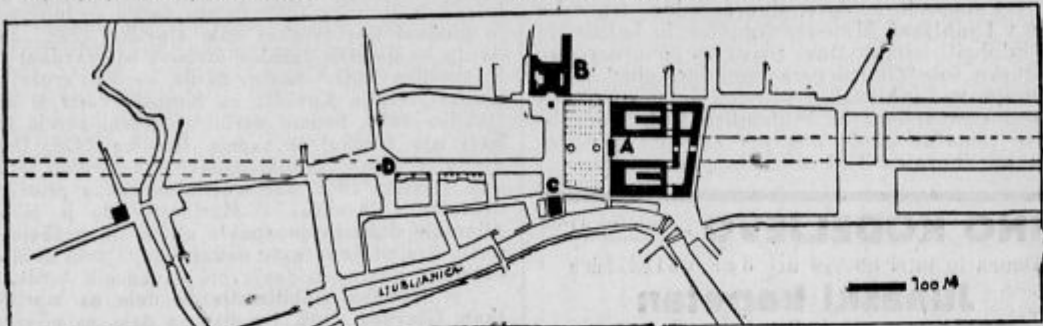
ŽALUJOČI RODBINI ZUPAN IN PIRNAT

Spomenik kralju Aleksandru v Ljubljani

Odmisliti si hočem osebe in interese, da bi lažje našel mesto stvarim.

I. Urbanizem

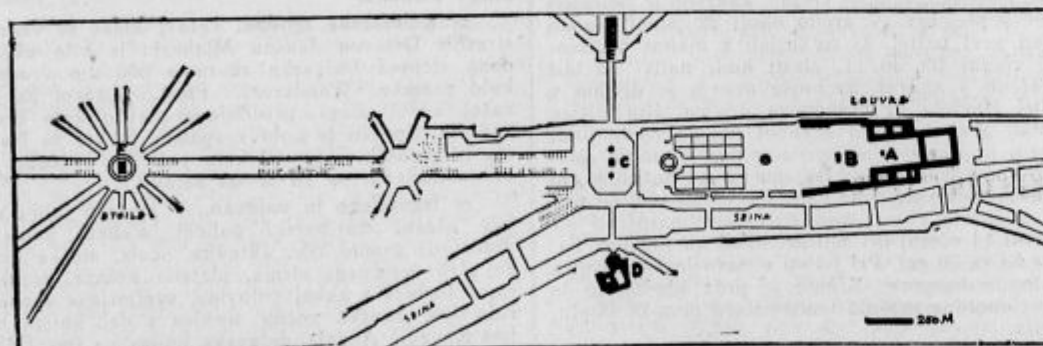
Prvo leto, ko je prišel Plečnik v Ljubljano, je živel dosti izolirano, živel je tako rekoč samo med šolo na Mirju, svojo hišo v Trnovem in pa hišo sorodnikov pred Škofijo; in ker je neprestano in vsak večer hodil samo to pot, je mislil, kaj bi napravil iz tega kraja, ki je bil takrat dosti enoličen, divji in precej zapuščen. In tako je odkril najprej one terase na Cojzovem grabnu, in ko so ga vprašali za svet, jih je poudaril in kronal s Cojzovo piramido, in potem je zagledal v tem delu mesta vrtno mesto, kateremu je sam nagibal, pa je, ko so ga zopet vprašali, ta značaj kraja še bolj poudaril z novimi nasadi. In ko ljudje niso vedeli, kam z onim stebrom sv. Trojice na Ajdovščini, ki je bil tam vsem v napoto, ga je on postavil na Kongresni trg, kjer je v novi okolici naenkrat v vsej svoji lepoti zaživel, vmes je vkomponiral Ilirski trg z Napoleonovim obeliskom, in potem zvezal vse to z ono avenijo »musicale« v Vegovi ulici, a pred Glasbeno Matico, in tako je pred nami zrastle počasi, iz detajla v celoto, neki urbanistični koncept in pozneje še propileje — in pika: kajti ljudje ne dajo več dalje!

A Južni trg s Propilejami — B Nunska cerkev — C Filharmonija — D Ilirija

Toliko so razkričane te propileje v Ljubljani, da je že kar nevarno o njih govoriti, zato bom poskušal z neko drugo analogijo: V Parizu je bil ta običaj, da je moral vsak kralj zapustiti mestu kakšen monument, in tako je začel prvi Louis XIV. ali sončni kralj in sezidal je Louvre, t. j. kraljevsko palačo, ki je danes muzej, pa so potem drugi za njim prišli in izgradili v osi Louvra: Tuilerije, pa tuilerieski vrt in Place Louis XV. ali današnji Place de la Concorde (Kongresni trg), pa Champs Élysées (Vegovo ulico) in vse to je nazivano v eni osi, ki začenja pri Louvru (Trnovski cerkvi) in konča na Place d'Étoile (Južni trg), v dolžini okrog 3 km (600 m). In v to zasnovo so vkomponirali spomenike: Gambette, pa Arc de Caroussel, pa Luksorski obelisk (Napoleonov), pa Arc de Triomphe (Propileje), — tako da Napoleon III. že ni vedel ničesar več temu dodati, pa je dal Parizu Opero. Ali — zgleda, da ta razvoj še ni končan: saj smo čuli po svetovni vojni, da mislijo Champs Élysées podaljšati še za 24 km od Arc de Triomphe dalje v ravni črti, v deželo, v tako imenovano Route triomphale. (Tudi os Vegove ulice bi se dala podaljšati v ravni črti skozi Južni trg in mimo sodnije proti Ježici, kar v Wolfovi ulici nima pravega izhoda.) In zasnova, ki je tako nastala sredi Pariza, je postala njegova hrbenica, okoli katere vse cirkulira in edina arterija, katera je bila pripravljena na moderni avtomobilski promet, — dasi ima, kar je povsem razumljivo, tudi svoje nedostatk:

Zasnova je preveč arhitektonska — z Louvrom na enem koncu, zapira promet in ga izvija s strani Louvra v ozko rue de Rivoli (Wolfovo ulico).

A Gambetta — B Caroussel — C Luxor — D Parlament — E Madeleine — F Slavolok

Vzporejal sem namreč Plečnikovo zasnovo s pariško, dasi je razmerje tega in onega čisto drugo — ker pa Pariz ni Ljubljana in obratno in vendar je med obema zasnova neka oblikovna sorodnost: Postavimo se n. pr. v središče Kongresnega trga (Place de la Concorde) —

v eni osi Nunska cerkev (Ste. Madeleine) in pa Filharmonija (parlament);

v drugi pa, pravokotni na prvo, ki je pa v Ljubljani malo lomljena: Napoleonov obelisk (Arc de Caroussel) in pa Propileje (Arc de Triomphe).

V obeh konceptih urbanistično zasnovo dopolnjujejo spomeniki, ki so zvečine vsi politično-historičnega značaja, rešeni na arhitektonski način obelisk, slavolok, propileje;

in to je neka izkušnja, s katero bo treba računati! In medtem, ko je bilo za razvoj pariške zasnove potrebno okrog 250 let, bi za ljubljansko zadostovalo razdobje ene Periklejeve dobe.

Toda — Propileje so propadle, (vsaj kot spomenik kralja Aleksandra) zaradi tega — ker so klasične in ker je kralj Aleksander v njih v imperatorski tog.

II. Arhitektura

Skulptura kralja Petra? — ali, v oni arhitekturi mestne hiše je spomenik nedvomno zelo uspeš!

Sv. Trojica na Ajdovščini? —

Kaj je storil iz nje Kongresni trg, odnosno ona arhitektura nunske cerkve! Kam z Vodnikovim, Prešernovim spomenikom, ki sta tam, kjer sta danes čisto izgubljena? — vse to so arhitektonska vprašanja!

Kajti spomenik ni kip samo, kakor ljudje to običajno mislijo, to je prostor v mestu, zraku okoli njega, pa okolica, pa arhitektura in skulptura: prenesimo samo n. pr. skulpturo kralja Petra na trg izpred sodnije, kakor so to ljudje prvobitno hoteli — pa...

Trdim namreč, da slaba skulptura se lahko dobro učinkuje v dobri arhitektonski koncepciji — kar pa je obratno čisto nemogoče, ali z drugimi besedami: Vprašanje spomenika v splošnem je prav toliko arhitektonsko kakor kiparsko, v nobenem primeru pa ne more postati to neka čisto kiparska zadeva.

A mi danes ne živimo več v dobi, ko so bili ljudje tako totalni, kakor n. pr. Michelangelo, ki je sam obvladal vsa urbanistična, arhitektonska, kiparska in slikarska vprašanja.

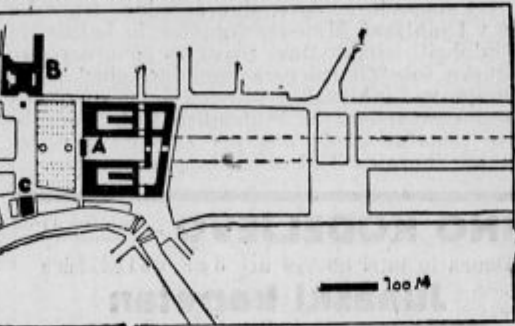
Javna je tajnost, da Meštrovičevi spomeniki n. pr. vsi hirajo na arhitekturi.

In v naših, jugoslovanekih natečajih za spomenike nastopajo sicer res da arhitekti skupaj s kiparji, pa ne bi mogli trditi, da posebno uspešno: vskladiti skulpturo z arhitekturo ni lahka stvar!

Uvodno sem dalje pokazal, da veliki spomeniki, politično-historičnega značaja, v širokih urbanističnih zasnovah zahtevajo posebne discipline: oblikovati jih je treba arhitektonsko, kjer se plastika podreja arhitekturi.

In ljudje hočejo nekaj velikega, paradnega in impozantnega — v jeziku arhitekture bi to imenovali: oni hočejo monumentalnosti.

Ali ti ljudje ne vedo ničesar o arhitektonskih in urbanističnih koncepcijah, vse to so za njih preabstraktna stvar — mnogo bolj razumljiv jim je konjček s figuro, katero stopnjujejo samo v merilu.

Meštrovič je hotel doseči to monumentalnost samo s skulpturo svojega Grgura Ninskega v Splitu — pa je uničil z njim kip in vso ono rimsko okolico Peristila!

V pariškem konceptu so vsi spomeniki — razen Gambette — čisto arhitektonske tvorbe: slavolok in obelisk.

Spomenik kralja Petra v Ljubljani je zato tako posrečen, ker je prešel v sestavni del one magistratne arhitekture in Mestnega trga, kar ljudi ni ničesar stalo, pa zato tudi ne polagajo nato nobene važnosti. Kar velja tudi za sv. Trojico!

»Klasične«, pravijo, da so propileje! Nekaj novega zahtevajo!

Tudi jezedi na konjih ne bodo tako novi! In tako bi morali začeti pri spomeniku samem! Ali, ko smo si vprašanje enkrat že tako zastavili, ne bo več mnogo izbire:

Rešitev mora biti monumentalna, t. j. arhitektonsko zasnovana!

In tu ni mnogo možnosti: Slavolok je rimska iznajdba, katero so prevzeli Francozi.

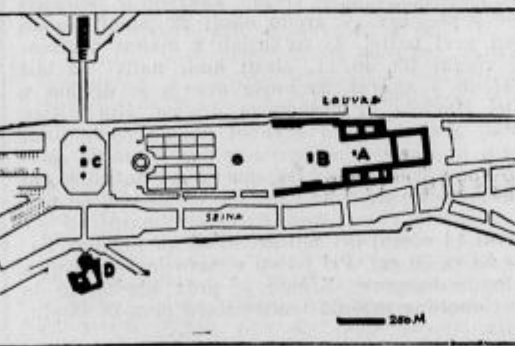
Propileje pa so grškega porekla, zanje se bolj ogrevajo Nemci,

ali jih vsak na svoj način oblikujejo.

ali pa, da izmislimo poleg teh rimskih in grških vzorov — še nekaj novega — va bene!

Pokazal sem Propileje mlademu zagrebškemu arhitektu — gledal jih je in dejal:

— Klasično ili neklasično, Slovenci možete sada još dugo čekati, da dobijete opet jedno ovako dijelo!

Sicer pa so Propileje propadle in potem se predlagali še naši arhitekti s kiparji skupaj dve rešitvi, dve novi mesti za spomenik, s spomenikom, ki je pa že več ali manj kiparsko zasnovan — eno: pred univerzo, drugo: pred Narodnim domom in jaz se čudim samo, da ni nihče mesto vse te dolge debate o Propilejah, vzporejal Propilej s tema rešitvami — tako bi bila stvar najzgovornejša!

A razumeti bi se mogel pri tem stališče kiparjev, nikakor pa ne arhitektov, ki se zavzemajo za rešitev, ki ni arhitektonska, dasi tega svojega stališča nikjer jasno in odrejeno ne precizirajo.

III. Skulptura in konec

Kiparji so padli preko arhitekture spomenika.

Zakaj se niso n. pr. zadržali samo pri kipu kralja in pri njegovi imperatorski tog? — o čemer bi se dalo misliti.

Ljudje hočejo demokratičnega kralja!

Kaj je demokratično in moderno, vprašam in ne mislim pri tem na črko, temveč na bistvo stvari?

Rešitve, ki smo jih videli po Propilejah, stavljajo kralja s konjem tako visoko med nebo in zemljo, da bi ga mogel gledati res samo iz parad.

Drugače dela moderna skulptura!

Ona je mnogo bližja človeku, naj rečem samo sledeče:

ona teži, da skulpturo približa človeku, t. j. takozvana

skulptura v območju človeške roke!

Tak je kralj Peter pred magistratom v Ljubljani, taki so Grgur Ninski v Splitu in Medulić v Zagrebu —

taka je grška in ako hočete zamorska plastika, in tak je kip kralja v Propilejah — in v tem je, mislim, več demokratičnega nego v onem!

Slabo milo uniči tkanino! Zato je treba pri izbiri mila paziti zlasti na kakovost. Dobro Schichtovo terpentinovo milo temeljito odpravi vso nesnago in podaljša trpežnost perila.

SCHICHTOVO TERPENTINOVOMILO

pere bleščeče belo

Skulpturo Propilej je videl tudi mladi hrvaški kipar in rekel:

— Svi naši konji se znoje i... toga ne mogu tvrditi o tom konju — toliko je delikatni!

Ali, Propileje so propadle, vsaj za spomenik kralja Aleksandra, umaknil jih je Plečnik sam.

In kaj sedaj? Propileje so tako široko in jasno obdelana misel, da jih bo lahko, pa poizkušajmo že sedaj, kar hočemo — lahko prebaviti.

Arh. D. Grabrijan.

Nj. Vel. kraljica Marija v Ljubljani

Ljubljana, 18. avgusta.

Danes malo pred polno je Nj. Vel. kraljica Marija vnovič obiskala Ljubljano. Obiskala je svojega sina Nj. Vis. kraljeviča Andreja v Leonišču. Nato se je ustavila v raznih ljubljanskih trgovinah, kakor pri Bizjaku na Gosposvetki cesti, pri Baragi v poslopju nebotičnika, pri Bonatu in pri Krisperju. Nakupila je nekaj blaga, pri trvdki Krisper zlasti nekaj tehničnih igračk za kraljeviča Andreja. S kraljico je bil tudi kraljevič Tomislav. Kraljica je šofirala avto sama. Po obisku v Ljubljani se je vrnila kraljica na Bled.

Nastop križke mladine

Preteklo nedeljo smo doživeli v Križah pri Trzinu prirščni in lep popoldne. Fantovski odsek je priredil svoj letni nastop. Ugodno vreme je privabilo v ta lepi gorenski kraj mnogo prijateljev križke mladine ne samo iz domače občine, temveč tudi iz Trčiča, Kranja in celo iz Radovljice so prihitali. Po pozdravu gostov se je razvil pol km dolg spoved ter je korakal mimo novega Prosvetnega doma, po vasi in se nato vrnil v župno cerkev, kjer so bile slovesne litanije. Po litanijah je bil na lepem telovadnem prostoru za novim prosvetnim domom nastop vse križke mladine. Od tej prilike je nagovoril vse zbrane, ki jih je bilo domala dva tisoč, najprej ga župnik Hartman. Sledil je jednat narodno obrambni govor g. dr. Albina Smajda iz Radovljice, kateremu so zborovalci živahno vzklkali.

Telovadni nastop križkega FO in DK je prav lep uspel. Ne samo proste vaje, tudi igradna telovadba je bila brezhibno podana; pri tej so nastopili tudi člani FO iz St. Vida pri Ljubljani in Kermavner Franc iz Kranja. Komaj 12-letnega križkega mladca, ki je tudi nastopil na drugo in dokaj dobro izvršil svojo vajo, je množica prav posebno nagradila z živahnim aplavzom. Po končanem nastopu se je razvila prav prijetna in dostojna zabava pri pogrnjenih mizah, med katero je prav pridno igrala tržiška godba.

— Pri saprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Moje srečanje s „starym pánom“

V Banski Stavnici, malem prijetnem mestecu na srednjem Slovaškem, je bilo. Tam se je pred letom dni zbrala slovaška študentska mladina na svojem kongresu. Razživel se je staro rudarsko naselje, razgibalo in prenovilo. Mladina je preplavaljala ulice, vzklkala in pela, da je odmeval pod gorami.

Na prostornem igrišču, kjer bo elavnostno zborovanje, je vse živo. Mnogo nas je že tu, mnogo jih še prihaja. Polni se velik prostor. Zdajci zašumi med množico: »Stary páns« prihaja. Pravkar izstopa iz avtomobila, tisoče robcev se mu dviga v pozdrav, oči se jekre: »iz navdušenih prsi se poraja pesem o Hlinki: »Stary náš«, ki odmeva daleč okrog. Komaj se polega vihar navdušenja. Tedaj začenja sivi voditelj naroda novo pesem: »Hej, Slováci!«

Ves je namejan, veder, živahen. Ves je mlad sredi mladine, poln navdušenja med navdušenimi, poln optimizma in vere v bodočnost naroda. S prožnim korakom stopa na tribuno, da spregovori njim, ki so up novih dni. Pokončna mu je hoja, elok je in visok, mogočen v svoji preprostosti in častitljiv. Beli lasje se mu vsipajo navzdol in kodrajo na tilniku. Pod visokim čelom žare svetle, dobre oči, krog ustn mu igra lahen smehljaj. Ko dvigne s prelaskim prstanom okrašen ročico in hoče izpregovoriti, se začne polegati vzklkati in v pozdravljanje. In spet začenja, kot že šestokrat: »Milá mladež, drahý národe!« Govori jasno, glasno in razločno, da ga je moči slišati po vsem velikem prostoru. Govori odločno in samostojno.

Gradbena dela v Ljubljani

Ljubljana, 18. avgusta.

Pred dnevi so pričeli na ozemlju starega pokopališča pri Sv. Krištofu kopati temelje za novo Baragovo semenišče. Zaenkrat nameravajo zgraditi samo dvanajst kapel, kar bo do jeseni v surovem stanju gotovo, do spomladi pa bo že izdelano. Ta dela opravlja podjetje Mavrič. Če bodo ugodne razmere, bodo dela za nadaljnjo zgradbo semenišča prihodnje leto nadaljevali.

Pred nekaj dnevi so se začela tudi prva dela za gradnjo mrtvaške veže, mrtvašnice, oziroma mrlišnice — zadnje ime predlaga inšpektor Wester — pri Sv. Križu. Dela pa zaenkrat le počasi napredujejo, ker so načrti potrebni več sprememb. Upati je, da bo mrlišnica vsaj v surovem stanju do jeseni gotova. Gradi jo tvrdka Curk.

Hitreje pa napredujejo dela za tramvaj do Sv. Križa, ki bo nedvomno dovršen do Vseh svetih ter bo vozil morda že v oktobru. Z dolenskim tramvajem pa do sedaj še niso pričeli in se bodo ta dela pričela takoj, ko bo dovršen tramvaj do Sv. Križa. Tračnice pa so ob vsej progji že položene.

Med večjim gradbenim deli v Ljubljani je vseučiliška knjižnica že skoraj dovršena, kar se tiče zidarskih del. V surovem stanju je dovršen tudi hotel »Slone«, razen pritličja, ki bo v kratkem tudi izgotovljeno. Palača tvrdke Mayer je v gradbenem oziru dogotovljena ter so se v višja nadstropja že vselile stranke. Obrtniki še izvršujejo razna dela v nižjih prostorih in v pritličju.

Pri gradnji tvrdke Bata, ki bo imelo naslov »Dom službe Bata« grade sedaj temeljne zidove in kakor vse kaže, bo to poslopje v železobetonskem ogrodju izgotovljeno že do nastopa zime. V surovem stanju pa je že izgotovljeno poslopje »Slavijer«, ki je šestnadstropno, z nadzidkom pa bo najbrž sedemnadstropno. Pri obeh zadnjih poslopih pročelje starih hiš še stoji in obrati delajo v njih nemoteno. Ko bosta pa dograjeni obe poslopji, bodo stare hiše pred novimi in modernimi poslopiji takoj odstranjene.

Skoraj dogotovljeno je tudi poslopje tvrdke Goričar na Sv. Petra cesti. S tem poslopjem je napravljen velik korak k reformi in modernizaciji Sv. Petra ceste. Seveda bo trajalo še nekaj desetletij, preden se bodo umaknila na regulacijsko črto vsa druga poslopja, ki so danes tako rekoč postavljena sredi ceste.

V nedeljo pojdimo na Brezje!

Ker mnogi zaradi slabega vremena v soboto, 13. in v nedeljo 14. avgusta zvečer niso mogli videti veličastne Gregorinove pasijonske drame

V času obiskanja

na Brezjah, bomo dramo na splošno željo ponovili v nedeljo, 21. avgusta ob pol 8 zvečer.

Ce želite v nedeljo doživeti lep večer, pridite na Brezje! Ne bo vam žal!

zavestno, govori kot veliki borec, ki ve, kaj hoče, ki upravičeno terja svojo pravico. Saj ni to več 72 letni »stary páns«, ne, to je mož sredi dela, v polnem življenju. Njegova beseda je kot zdravo zrno, močna je, da daleč seže, da vse vžiga in budi.

Ni čudno, da ga narod obožuje in ljubi, saj ve, kdo je tisti, ki mu zaupa.

Po zborovanju se seznanim z njim osebno. Ko mu povem, da sem Slovenka iz Ljubljane, postane ves domač, prijateljski. Pozna Ljubljano, rad ima Slovence. Zanima ga to in ono, rad posluša, ko mu pripovedujem, kaj je pri nas novega in kako živimo. Tako živahno se pomenkujemo, kot da smo stari znanci, ki si imamo mnogo povedati. Nekoliko neprijetno mi je bilo, in bala sem se, kaj mu bom govorila, ko so me tovariši nagovarjali, naj stopim k njemu. Zdaj vidim, da je res, kar so mi pravili o njegovi prijaznosti in ljubeznivosti. Nič prieljenega, narejenega, nobenih formalnosti ni med nami. Vprašuje po naših kulturnih, gospodarskih, političnih razmerah. Vesel je, da se more razgovarjati s Slovenci o Slovencih.

Ko se poslovimo, se mi zdi, da ga imam tudi jaz rada, kot ga imajo radi slovaški tovariši in tovarišice. Spremimo ga k avtomobilu, še par besed v slovo, par zamahov z roko in ostanemo sami.

Tako je bilo pred letom. Danes se spominjam na to in vem le eno: ni ga več. Čeprav sem daleč od Slovaške, vidim vso žalost, ki je zajela njegov narod. Prav od Tater do Donave in od Morave do Košic je temno. Oči vseh so uprte v Ružomberk, malo mesto v dolini Váha pod Tatrami. Tam leži on, ki so ga imeli radi. Ne bo več govoril, ne bo jih več bodril, zato jokajo danes slovaški kmetje in vedo zakaj.

S. L.

Premije za izvoz sadja v Nemčijo

Pretekli mesec je Priv. izvozna družba sklenila dati posebne premije izvoznikom svežih jabolk, češpelj in grozdja v Nemčijo. Te premije so vezane na naslednje pogoje:

1. Izvozniki se morajo obvezati, da blaga v Nemčiji ne bodo prodajali po nižjih cenah, kot jih odredi Priv. izvozna družba.

2. Izvozniki se morajo obvezati, da ne bodo odobravlali kupcem nobenih popustov v ceni razen bonifikacij, ki bi bile dosejene razsodiščnim potom, ali po rednem sodišču in da bodo prijavili Priv. izvozni družbi vsako kupčevo reklamacijo.

3. Izvozniki morajo priznati Priv. izvozni družbi pravico, da vterjuje njih fakture, da bi se moglo na ta način nadzorovati, ali je bilo blago v resnici prodano po določenih cenah.

Ta sistem uvaja Priv. izvozna družba v ta namen, da ustali cene našega sadja pri izvozu v Nemčijo in prepreči nelojalno konkurenco med samimi izvozniki, ki jo delajo s prodajo po objektivnimi cenami. Razen tega bo omogočena točna poraba določenih cen, kar je v interesu vsega našega gospodarstva in potrebno za to, da se zavaruje stvaritev najboljših odkupnih cen v interesu samih proizvoznikov. To kontrolo zahtevajo poleg zastopnikov proizvodnikov tudi sami izvozniki.

Kontrola začenja izvrševati Priv. izvozna družba 25. avgusta, tako da bo samo vterjevala fakture za izvozne češpelje, jabolka in grozdje na področju stare Nemčije (brez Avstrije).

O nadaljnjih podrobnostih izvezo iz okrožnice Priv. izvozne družbe se naslednje:

Priv. izvozna družba bo kontrolirala prodajne cene na podlagi prijave o izročitvi kopije fakture in vterjevanja zneska. Vplačani znesek bo stavljen takoj po prejemu in kontroli na razpolago koristnikom v markah. Tako vterjevanje ne bo oviralo kreditnih odnosov izvoznikov, ker se morejo fakturi zneski cedirati pri Priv. izvozni družbi v korist upnika, po katerih se lahko pošlje faktura v plačilo, toda mora biti vsebovano tudi naročilo, da se naj vplača v kliring v korist Priv. izvozne družbe.

Izvozniki, ki se žele koristiti iz ugodnosti, danih z razpisom Priv. izvozne družbe z dne 20. julija, naj:

1. v roku 24 ur po zaključenem poslu pisмено prijavijo Priv. izvozni družbi, sadni oddelek, vsak svojo prodajo svežih jabolk, češpelj in grozdja za Nemčijo in navedejo tvrdo in sedež kupca, ceno, mesto izvršitve in plačilne pogoje;

2. v roku 24 ur po fakturiranju naj dostavijo Priv. izvozni družbi, sadnemu oddelku, kopijo vsake svoje fakture za v Nemčijo prodana sveža jabolka, češpelje in grozdje;

3. pričenši s 25. avgustom naj vsako fakture za prodana sveža jabolka, češpelje in grozdje opremijo s klavzulo, da jo je plačati v korist Priv. izvozne družbe, sadni oddelek (Privilegierte Ausfuhr A. G. — Fruchteabteilung, Belgrad).

Cene za naše sadje na dunajskem trgu. Urad za nadzorstvo cen na Dunaju je odredil letos te cene za jugoslovansko sadje: sveže češpelje 22 mark za 100 kg, jabolka 256,5 mark in grozdje 32 mark za 100 kg franko jugoslovansko-nemška ali madžarsko-nemška meja. Nadalje je dano dovoljenje, da se sme vterjati faktura takoj pri prevzemu blaga, dočim je bilo prej običajno potrebno 15—20 dni.

Prepoved nedovoljenega prometa specialitet. Minister za socialno politiko je izdal odlok, s katerim strogo prepoveduje domačim in tujim proizvoznikom in njihovim zastopnikom propagiranje na katerikoli način ali vnašanjem v cenik veleprodaj (ali svoje lastne cenike) specialitet in zdravil s posebnim zaščitnim imenom, ki so prepovedani ali prijavljeni, vse dotlej, dokler ministrstvo končno ne odloči in dovolji njih dajanje v promet. Odn. dokler niso vneseni v cenik specialitet. Kdor bo delal protivno tej prepovedi, bo čutil zakonite posledice in proizvodnja, uvoz in prodaja mu bodo prepovedani. Končno nalaga oblastem splošne uprave, da ta navodila upoštevajo.

Novi posli zaščitnih bank. Iz članka o razvoju jugoslovanskih bank, ki je izšel v »Neue Zürcher Zeitung« z dne 17. avgusta 1938, posemamo, da so pri 4 zaščitnih velikih bankah v Zagrebu novi posli narasli v znatni meri. Vloge in upniki so znašali 1934 231,3, dolžniki in menice 150,4, 1935 prvi 430,8 in drugi 229, l. 1936 621,8 in 407,7 in 1937 899,3 oziroma 601,6 milij. din. Iz novega poslovanja so si te banke napravile tudi že 12,3 milij. rezerv in kupile za 45,8 milij. din državnih papirjev. Bilančna vsota v starem in novem poslovanju je pri 5 zagrebških bankah prvičkrat od l. 1930 narasla od 1936—1937 od 4.034 na 4.050 milij. din. Pisec članka zlasti ugotavlja veliko pomanjkanje dolgoročnega kredita v našem gospodarstvu in velik napredek privilegiranih deznarnih zavodov.

Štajerska kokoš je cvet naše dežele. Štajerski kapuni so bili znani že za Napoleonovih časov v vseh bližnjih državah, kamor se je izvažalo letno na tisoč vagonov tega blaga iz naših pokrajin. Med vojno je perutinarstvo precej nazadovalo, danes se pa zopet širi bolj in bolj. Največjo propagando za širjenje domače štajerke vrši v prvi vrsti banovina sama, pa tudi rejske organizacije včlanjene v Zvezi društev rejcev malih živali v Ljubljani, ki priredi v okviru jesenskega ljubljanskega velesejma v času od 1. do 12. septembra svojo 1. Zvezno banovinsko razstavo vseh vrst malih živali in produktov s sodelovanjem prej omenjenih organizacij. Te razstave se udeležijo tudi rejska društva iz ostalih banovin, kjer se tudi že prav uspešno udeležujejo v širjenju naše domače kokoši pasme rjave štajerke.

Plačila pristojbine za vizum potnega lista so po odredbi g. finančnega ministra oproščeni inozemski obiskovalci jesenskega velesejma v Ljubljani od 1. do 12. septembra t. l.

Narodna šumska industrija Zagreb izkazuje v letu 1937 pri glavnici 14,5 in bilančni vsoti 25,9 (24,7) milij. ter bruttodobičku 0,1 (1,44) milij. izgube 1,26 milij. (čisti dobiček za 1936 je znašal 0,08 milij.) in je tako skupna izguba narasla na 5,45 milij. din. — Slavia, d. d. za lesno industrijo v Zagrebu, Bilanca za 1937 izkazuje pri glavnici 5,0 in bilančni vsoti 8,86 (6,78) milij. in bruttodonosu 0,2 (0,2) milij. čistega dobička 0,040 (0,032) milij. din in se je tako izguba iz prejšnjih let zmanjšala na 2,07 milij. din.

Stanje naših kliringov

Po poročilu Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 15. avgusta naslednje (v oklepajih razlika v primeru s prejšnjim stanjem za 8. avgust):

Aktivni kliringi: Italija stari račun 5.578.208 (— 298.840), Italija novi 104.016.512 (— 5.603.136) dinarjev, Nemčija 15.410.976 (+ 1.899.368) mark, Poljska 9.751.434 (— 194.524) din, Bolgarija redni račun 1.621.054 (— 380.707) din, turistični račun 288.874 (+ 95.539), Turčija 14.611.840 (+ 1.201.899) din in Španija 2.908.913 pezeta.

Pasivni kliringi: Švica 5.493.715 (— 59.183) šv. fr., Češkoslovaška 163.014.375 (+ 4.939.783) kron, Belgija 2.917.834 (— 11.103) belg. Romunija 8.854.223 (— 1.096.829) din, Madžarska 39.590.506 (— 595.904) din.

Prodaja vate in obvezilnega materiala

Minister za soc. pol. in nar. zdravje je odredil po zašiljanju Glavnega zdravstvenega sveta na podlagi zakona o lekarnah in nadzorstvu nad prometom zdravil, da smejo vate in ostali obvezilni material, ki je vnesen v materijo medicum jugoslovanske farmakopeje prodajati izključno lekarnam, ker morejo edino one po svoji ureditvi nositi odgovornost za čistost in sterilnost tega materiala.

Drugi obrti n. pr. parfumerijski, galanterijski ter blagovne trgovine kakor tudi obrti, ki so do bile dovolila po čl. 60 obrtnega zakona, ne morejo prodajati vate in obvezilnega materiala, ki služi za pokrivanje ran in ostalo zdravstveno porabo, ker to ne spada v obseg in delokrog njih dela niti ne morejo odgovarjati za čistost in sterilnost omenjenega materiala.

Nadaljnja cestna dela razpisana. Dne 12. septembra bo pri tehničnem razdelku v Mariboru prva licitacija za izdelavo sodobnega cestnišča iz drobnih kamnitih kock na državni cesti št. 50 Maribor—Pesnica. Proračunska vsota znaša 4,5 milij. din. — Dne 10. septembra pa bo v gradbenem ministrtvu v Belgradu licitacija za izdelavo sodobnega cestnišča na drž. cesti št. 2 Samobor—Bregana. Alternativni proračun znaša: za cementni beton 13, za asfaltni beton 13,3 milij. din. Ta del ceste je važen, ker predstavlja nadaljevanje dosedanjih cestnih del iz Zagreba in bo s tem cestna zveza Ljubljana—Zagreb na hrvatski strani popolnoma modernizirana prav do slovenske meje.

Pri IV. žrebanju obligacij 6% obligacijskega posejila mestne občine ljubljanske dne 16. avgusta t. l. so bile izžrebane naslednje obligacije: po 10.000 din serija A. št. 15, 76, 82, 103, 172, 278, 392, 395, 425, 446, 582, 583, 653, 660, 701, 761, 792, 818, 879, 901, 945, 949, 1036, 1059, 1066, 1108, 1131, 1141, 1143, 1172, 1222, 1237, 1267, 1273, 1296; po 5000 din serija B. št. 34, 48, 49, 66, 146, 149, 215, 259, 413, 591; po 1000 din serija C. št. 38, 48, 96, 143, 296, 410, 429, 463, 488, 511, 573, 615, 617, 632, 633, 643, 688, 737, 738, 769, 825, 890, 845, 851, 859, 912, 958, 963, 1011, 1040, 1167, 1184, 1384, 1451, 1477, 1553, 1572, 1580, 1789, 1776, 1840, 1880, 1890, 1905, 1948, 1978, 1999. — Izžrebane obligacije so plačljive dne 15. februarja 1939 pri mestni blagajni v Ljubljani.

Kulturni obzornik

Velesovo — zgodovinski in cerkveni opis. Zbral g. župnik Franc Pfajfar. Založila župna cerkev v Velesovem. Strani 63. Za 700 letnico ustanovitve samostana in božje poti v Velesovem je v tej poučni knjižici zbrano vse gradivo o nekdanji zelo znameniti samostanu in o slavni Marijini božji poti v Velesovem. Pri sestavljanju knjižice so sodelovali odlični strokovnjaki. Prof. dr. Milko Kos je prispeval poglavje o ustanovitvi samostana, Verbič Marija je podala pregled posesti in gospodarske slike samostana po urbarju iz l. 1458. Župnik Jožef Lavtičar je opisal Marijino božjo pot kot takšno, njen nastanek in njeno zgodovino. Poglavje o cerkvi in njenih umetninah pa je povzelo iz knjižice »Velesal« iz l. 1914. Knjižica je opremljena s krasnimi slikami. Vsem ljubiteljem slovenske zgodovine in vsem častilcem Matere božje in jo toplo priporočamo.

Lojze Beltram, Pesmi za malčke. Že pred časom je izdal Lojze Beltram pesniško zbirko za naše najmlajše. Zbirka obsega sedemnajst pesmic, ki opisujejo življenje naših malčkov, kako sanjajo o bogatem življenju in o cestah, kako se vselej pomladi in sonca in svojih punč in konjčkov. Pesnice je prav lepo in skladno ilustriral Vlasto Kopač. Vsem mladinskim knjižnicam ter radosnim tetam in drugim vzgojiteljem to zbirko prav toplo priporočamo.

Jugoslovanski biseri. Ob dvajsetletnici jugoslovanskega Maribora je v Mariboru izšla dvojna številka nanovo ustanovljene tujskoprometniške, turistične in splošno gospodarske revije — Jugoslovanski biseri. Urejuje jo potopisec prof. dr. Fr. Mišič. Revija prinaša članke v slovenskem, srbsko-hrvatskem, nemškem, francoskem in angleškem

jeziku, opremljene za okusnimi umetniškimi ilustracijami. Vsa revija v celoti seznaja svet z lepoto in prelepe naše Slovenije od Prekmurja do Planice. Posamezni letnik Jugoslovanskih biserov obsega šest dvojnih števk in stane na leto 60 din. Naroča se pri upravi revije v Mariboru. Revijo priporočamo.

»Srpski književni glasnik« je svojo najnovejšo številko (dvojno, kar ni pri njem navada) posvetil pred kratkim časom umrlemu pesniku Milanu Rakiću. Na več ko 120 straneh so objavljene številni priložnostni članki, tudi krajše razprave, fragmenti spominov na pokojnika, ki so jih napisali najvidnejši književni predstavniki predvsem iz Belgrada, deloma pa tudi iz Zagreba. Zastopani so Pero Slipečević, Marko Car, Sima Pandurovič, Milan Begović, Ksenija Atanasijević, Pešič, Kordić, Nator, Arnautović, Čorić, Momir Veljković, Borivoje Jevtić, Bartulović, Joca Jovanović itd., ki v pestri luči osvetljujejo življenje in delo Rakičeve. Originalne pesmi s posvetilom pokojnemu pesniku so priložili Jovan Dučić, Vladimir Stanimirovič, Boža Kovačević, Božo Lovrić, Milan Vukasović pa je natisnil snopce basni. Ta številka »S. k. glasnik« prinaša tudi dve originalni, menda zadnji in doslej še neobjavljeni Rakičevi pesmi (»Taj ogromni mesec limbove boje...« in »Jasik...«), kar je posebej zanimivo zlasti zato, ker sta obe pesmi nastali zadnji čas, po »Pesmi slovesa«, ki jo je umrla pesnik kot zadnjo svojo natisnil v isti reviji l. 1929, ko se je izrečno poslovol od poezije. Prva je napisana 11. julija 1936, druga pa lani v Parizu. Številne ilustracije iz Rakičevega življenja in portret na posebni prilogi, dajejo tej številki »Srps. knj. glasnik« posebno svedečo lice. Nazadnje je pa tako prav, saj je Rakič pod psevdonimom Z. objavil v reviji svoje prve, obenem pa tudi svoje zadnje pesmi. Po najnovejših vesteh iz Belgrada se je že sestel odbor, katerega naloga je, zbrati sredstva za dostojen likovni spomenik pokojnega velikega pesnika v prestolnici.

Borza

18. avgusta 1938.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt nespremenjen na 237,20—238,80.

Nemški čeki so nadalje popustili v Ljubljani na 14,27—14,47, v Zagrebu na 14,18—14,38, v Belgradu na 14,2408—14,4408. Nadalje so beležili v Zagrebu za konec avgusta 14,28—14,48, za konec septembra 14,26—14,46, za konec oktobra 14,31—14,51.

Grški boni so beležili v Zagrebu 28,475—28,775, v Belgradu 28,65—29,35.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 987,678, v Belgradu 2,906.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 904.000 din.

Ljubljana — tečaj s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2376,65—2391,25
Berlin 100 mark	1743,52—1757,40
Bruselj 100 belg.	731,70—736,76
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	211,93—213,99
Newyork 100 dolarjev	4317,26—4353,58
Pariz 100 frankov	118,32—119,76
Praga 100 kron	150,03—151,14
Trst 100 lir	228,04—231,13

Curih. Belgrad 10, Pariz 11,9025, London 21,2975, Newyork 436,518, Bruselj 73,4225, Milan 22,96, Amsterdam 238,40, Berlin 175,00, Dunaj 32, Stockholm 109,825, Oslo 107,025, Kopenhagen 95,075, Praga 15,06, Varšava 82,20, Budimpešta 86,50, Atene 3,95, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,39, Buenos Aires 111,875.

Vrednostni papirji

Ljubljana: Drž. papirji: 7% inv. pos. 99—100, agrarji 63—64, vojna škoda promptna 484—485, begl. obv. 92,50—93,50, dalm. agrarji 92—93, 8% Bler. pos. 94,50—95,50, 7% Bler. pos. 94,50—95,50, 7% pos. DHB 99—100, — Delnice: Narodna banka 7,200—7,300, Trboveljska 182—185.

Zagreb: Drž. papirji: 7% inv. pos. 99—100 (99,75), agrarji 61,50—63, vojna škoda promptna 484—485, begl. obv. 92,50—93, dalm. agrarji 91,75 do 92,50, 4% sev. agrarji 61,50—62,12, 8% Bler. pos. 98,50 den., 7% Bler. pos. 94,50 den., 7% pos. DHB 99 den., 7% stab. pos. 98,50 den. — Delnice: Narodna banka 7,250 den., Priv. agr. banka 228 den., Trboveljska 180 den., Tov. sladk. Bečkerek 600 bl., Osj. sladk. tov. 115 bl., Osješka livarna 180—220, Dubrovačka 350 den., Jadranska ploveda 350 den., Oceania 770 bl.

Belgrad: Drž. papirji: 7% inv. pos. 99,25—100, agrarji 62,50—63, voj. škoda prompt. 484—484,50 (484,25), za konec oktobra 484—484,50, za konec decembra 484—484,25, begl. obv. 93—93,50 (93,25, 93), dalm. agrarji 92—92,25 (92,25), 4% sev. agr. 61,50 den., 8% Bler. pos. 98 den., 7% Bler. pos. 93,75—94,25, 7% pos. DHB 99 den., 7% stab. pos. 98 den. — Delnice: Narodna banka 7,275—7,300, Priv. agrarna banka 231,50—232,75 (drobni kom.).

Zveza slovenskih obrtnikov

priredi ob zaključku 5. obrtne razstave v št. Vidu nad Ljubljano v nedeljo, dne 21. avgusta,

velik obrtni tabor

Ob 9. sveta maša, katero bo daroval gospod dekan Valentin Zabret. — Ob 10. bo občni zbor Zveze slovenskih obrtnikov v cerkveni dvorani v št. Vidu nad Ljubljano. — Ob 11. bo veliko obrtniško zborovanje v veliki dvorani Ljudskega doma v št. Vidu nad Ljubljano.

Obravnavala se bodo tekoča pereča vprašanja. Dolžnost vseh zavednih slovenskih obrtnikov je, da pridejo v nedeljo, 21. avgusta, na svoj tabor v št. Vid nad Ljubljano, da s tem okrepijo udarnost obrtniških vrst za pravice obrtnega stanu.

Popoldne ob 3. velika vrtna veselica z bogatim sporedom na vrtu gospoda Cirmana, kjer bo tudi žrebanje vstopnic za moderno kuhinjsko opremo. — Vstopnine k veselici ni.

Mladinski tabor v Dolu pri Ljubljani

Pod pokroviteljstvom g. bana dr. Natlačena bo v nedeljo, 28. avgusta celodnevni tabor zavskega okrožja ZFO s sodelovanjem VDK. Ob 9. popoldne sprejem gostov in sprevod, ob 10. sv. maša in blagoslovitev okrožnega prapora. Po sv. maši bo govor g. M. Stareta. Po dopoldanskem taboru šafeta za prehodni pokal (razstavljen v trgovini Zidar v Dolu pri Lj.). Popoldne bo ob 3. telovadni nastop in prosta zabava. Vsi fantovski odseki in dekl. krožki, ki ste in ki niste dobili posebna vabila, pridite polnoštevilno v krojih in pripeljite vse somišljenike s seboj.

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG Gajeva 8 ZAGREB Ilca 15

Dne 18. avgusta so bile izžrebane tele številke

200.000 din	št. 29370,
60.000 din	št. 11086, 15276,
40.000 din	št. 41256,
30.000 din	št. 31816,
25.000 din	št. 99054,
20.000 din	št. 10273, 44927, 62310, 93603,
15.000 din	št. 7415, 96871, 42481,
12.000 din	št. 981, 24245, 27816, 47618, 53040,
10.000 din	št. 14366, 15991, 25385, 50239, 34674, 96229, 71408, 76729, 81304, 90877, 96524,
8.000 din	št. 17589, 34385, 35057, 35587, 40037, 54043, 77280, 83301, 89356,
6.000 din	št. 1551, 5606, 6431, 6597, 10267, 10284, 23398, 39746, 52059, 54049, 60334, 61652, 68047, 70990, 74665, 83289, 94066, 97496,
5.000 din	št. 45, 8273, 10033, 10766, 20760, 25269, 25863, 39053, 42270, 60417, 63187, 64718, 66224, 78300, 90024, 94461, 96154,
3.000 din	št. 570, 962, 6446, 12800, 13110, 21903, 37766, 40682, 43741, 46931, 47271, 49793, 66715, 66768, 68895, 69063, 73946, 81614, 95798, 96172, 96175, 98954,

Poleg tega je bilo izžrebanih še 1800 številčk po 1000 din.

Prihodnje žrebanje bo dne 19. avgusta 1938.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bč., srem. 127—129, ban. 125—127. — Vse ostalo nespem. Tend. nespem. Promet srednji. 19. avgusta bosta borzi v Novem Sadu in Somboru zaprti.

Letovišče Laško

naravno topli vrelci, živahna in bistra Savinja, slikovita okolica: Sv. Mihael, Sv. Krištof, Marija Gradec, Hum, ravaline »Tabore« in gostoljubni meščani vabijo

na prosvetni labor 21. avgusta

Kmečki labor v Šmarju pri Ljubljani

bo 4. septembra t. l. Labor prireja okrajni odbor Kmečke zveze za Ljubljano-okolico.

Zagorje

Odbor gasilske čete v Zagorju se iskreno zahvaljuje tovarišem članom, ki so v ponedeljek sodelovali in pomagali k sijajnemu gmetnemu uspehu pri tomboli. Hvala vsem prijateljem gasilcev, ki so bodisi z dobitki ali na drug način pomagali društvu.

Litija

V nedeljo dne 21. avgusta priredi Krajevna Kmečka zveza za Litijo veliko kmečko stanovsko zborovanje v zvezi z blagoslovitvijo prapora. Na tem zborovanju bo govoril načelnik g. Brodar. Blagoslovitev in zborovanje bo takoj po večernih pred župno cerkvijo. Po zborovanju bo tombola Prosvetnega društva. Poleg tombol je še nad 300 krasnih dobitkov. Udeležite se tombole, da s tem podprete akcijo našega Prosvetnega društva.

venci so zastopani v zelo pišli meri (prevod članka Janka Lavrina o Cankarju, ki je pa že v 6. številki; dalje drobna beležka o župančičevem jubileju, referat o Seliskarjevih »Pesmih pričakanja« in pa posnetek linoreza Draga Vidmarja »Odpočitek«). Zeleti bi bilo, da bi v bodoče bilo več govora o slovenskih zadevah, zlasti še, ker so vrata široko odprta.

Kot deseta knjiga zbirke »Poučnik« Srpske književne zadruge je izšla knjiga dr. Vladete Popovića »Život i dela Viljema Šekspira« v cirilici. V knjigi je priznani strokovnjak in preiskovalec starejše angleške književnosti, zlasti še Shakespeara, opisal življenje in podrobno prikazal delo velikega britanskega dramatika. Knjiga je ilustrirana. Cena 45 din.

V seriji »Odobrane strane jugoslovanskih pisac«, ki jo izdaja Državna tiskarna v Belgradu, je te dni izšla knjiga izbranih pesmi Silvija Kranjčevića v izbiri in s predgovorom znanega pesnika Sime Panduroviča. Cena 15 din.

Dočim smo pri nas, bodisi pri Srbohrvatih kakor tudi pri Slovencih, doslej prevajali bolgarsko prozo, zlasti še mladinsko, je pri Bolgarjih narobe. Oni so se doslej vrgli v glavem samo na srbohrvatsko dramatik. Rokopisno je prevedenih že več del, te dni pa je izšel v knjižni izdaji Nušičev »Dre« v bolgarskem prevodu. To je že drugi prevod, ker se prevod, ki je bil pripravljen za sofijsko gledališče, in ta, ne krijeta. Razen te so Bolgari prevedli še tri druge Nušičeve drame in sicer »Opštinsko dete«, »Gospodja ministarka« in »Ožaloščena porodica«.

Rade Drainac je izdal 96 strani obsegajočo knjigo »Osvrti«.

Kot poseben odtis iz Glasnika jug. prof. društva je izšla 32 strani obsegajoča razprava dr. Miloša Moskovljeviča »Dijalektološka karta Vojvodine«.

Viktor Car-Emin je na Sušaku izdal obsežen (351 strani) zgodovinski roman Presječeni puti.

Groza Panamskega prekopa

Borba in skrb radi ljudi, denarja, mrzlice in žuželk

Žuželk je več kot 2 milijona vrst. Neki Američan je izjavil, da je naše stoletje stoletje žuželk in navzile neverjetnosti so žuželke vendarle mogoča oblast v gospodarstvih panogah sveta. Škoda, ki jo žuželke povzročajo, je pač najhujše ogrožanje naše prehrane. Ali ni zato, kar potrebujemo, da se pogledimo v ta svet, ki zavzema takšno važno mesto v življenju in gospodarstvu človeka?

Ko so gradili Panamski prekop, so zahtevali žuželke, ki prenašajo rumeno mrzlico in malarijo, neskončno veliko človeških žrtev in so bolj ovirale gradnjo kakor tehnična in denarna vprašanja. Ferdinand Lesseps, inženir Sueskega prekopa, je prevzel tudi prekopavanje kakih 60 km širokega zemeljskega pasu Paname. To je bila mogoča naloga. Lesseps je kot veljaven inženir dobro poznal težkoče tega dela. Vendar jih je jako podcenjeval. Zemeljska ožina je bila skalnata, a tudi močvirnata in je imela čim najbolj nezdruvo podnebje sveta. Tu sta bili doma rumena mrzlica in malarija.

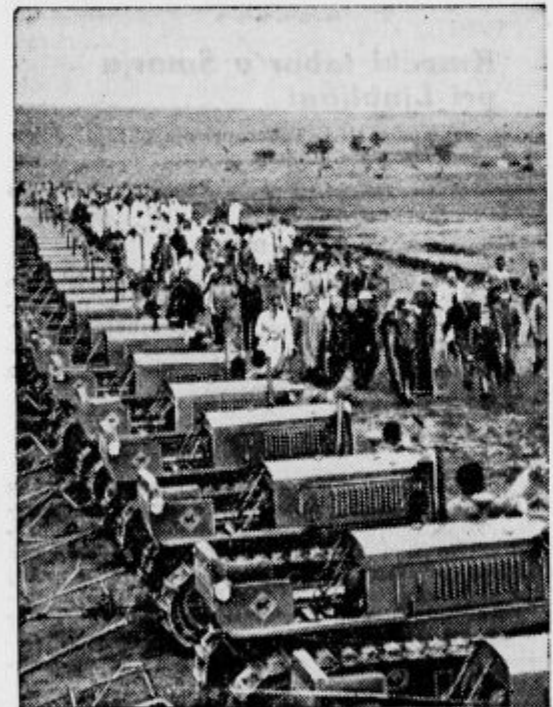
Ko je bilo Lessepsu 75 let, je prvič zasadi lopato v to zemljo. Spočetka je bilo za gradnjo določenih 300 milijonov frankov. Iz vseh delov sveta so dovažale ladje kar armade delavcev. Kmalu je zadonela pesem dela po pragozdu, ki so ga krčili, in z močvirja, ki ga je bilo treba prekriti. Prvi denar je kaj kmalu skupnel za nakup koncesije, ki je bila last neke druge skupine, dalje za plačilo železniške proge, ki je šla preko zemeljske ožine in pa za neznanske veote za meze in za material. Toda Lesseps ni bil samo izurjen inženir, marveč tudi odlični denarnik. Vrtal in iskal je okoli in izvrtal nove, jako izdatne vire denarja.

Panamski pekel

Prospekti, ki so zlasti v njegovi domovini Franciji prifrftali v sleherni hišo, pa niso ničesar povedali o strahotnem umiranju v tem panamskem peklu. Rumena mrzlica je pobirala na tisoče delavcev in najbolj žilave delavce je posekala že čez dva ali tri dni. Takrat še ni bilo nič znanega, kaj povzroča to strašno bolezen. Komu se je le kaj sanjalo o komarjih, katerih podnevi med delom niti ni nihče opazil? V bolnišnicah so postavljali noge postelj v velike skledе, da bi tako varovali bolnike sprčo mavelj, pa so s tem nevede in nehoti narejali še več kottišč za te nevarne komarje. Zamorci skoraj da se ni rumena mrzlica prav nič lotevala, a tem bolj je pobirala Evropejce. Umirali so, kakor so prihajali — kar v trumah.

Prekop so navzlic vsemu kopali dalje. Ob krajih pa so se neskončno daleč raztezala pokopališča. Z novim denarjem so prihajale nove žrtve. Čez nekaj let so potrošili že 1 in pol milijarde zlatih francov. Leta 1895 se je prekop zadušil v močvirju. Beseda Panama je imela pomen največjega škandala svetovne zgodovine. Nešteto francoskih varčevalcev, ki so vtaknili svoj prišteveni denar v delnice »Družbe prekopa«, so bili na robu propada. Nešteto družin je objokovalo mrtve svoje.

Lesseps je umrl. Več let je bilo vse tiho na Panamski zemeljski ožini. Spet so se raztezala

V Fedišu, prejšnjem Harrarju, so nedavno dobili najmodernejše poljedelske stroje, ki so jih Italijani poslali, da obdelajo zemljo svojih novih kolonij

V avgustu — sneg — imajo v Angliji, v grofiji Yorkshire. Na sliki vidiš, kako rešujejo zameteni avtomobil.

močvirja in barja, spet je zagospodoval pragozd. Nato je vzela Amerika gradnjo prekopa v roke.

Doktor Findlay

V Havani, kjer je že od nekdaj divjala rumena mrzlica, so začeli v začetku tega stoletja govoriti o čudaku, ki baže ni bil čisto pri brihti, o nekem doktorju Findlayu. Ta je kar naprej trdil, da je rumena mrzlica v zvezi s komarji. Slednjič je to zvedela neka ameriška vojaška komisija in je začela preiskovati mnenje doktorja Findlaya. Junsko so se dajali zdravnik in usmiljenke na razpolago za preizkuse. Pomrli so za to žrtev, vendar so s svojo smrtjo rešili deset tisoč življenj. Havana se je začela boriti zoper kottišča komarjev in se je na ta način razvila v veliko mesto.

Brigada mrzlice

Američani so se začeli pri nadaljevanju gradnje prekopa okorističati s skušnjami, ki so jih dobili v borbi zoper komarje. Niso seganjali armade

Mala filmska zvezdnica Shirley Temple je še doma v postelji kakor prava umetnica.

„Pardon konj“

Bretanija v Franciji je pokrajina velikih ljudskih božjih potov. Nanje dajo Bretonci danes še prav toliko kot pred stoletji. V deželi je mnogo svetlišč in vse, kar Bretonci začne in je važno za njegovo bitje in žitje, izroča nebu v varstvo in blagoslov. Tako na primer dá ribič duhovniku blagosloviti svoj čoln, ki mu je potem za dolge mesece dom na oceanu in daljnih obalah. Vedno pa so te blagoslovitve in romanja, ki jih Bretonci imenujejo »pardon«, velike in pravi ljudski prazniki.

Na malem otoku St. Gildas, ki se tako imenuje po starem svetniku, ki je bil opat in apostol severne Bretonske, kot ga imenujejo, je bil v prejšnjih letih vedno »pardon konj«. Otok sv. Gildasa je prav blizu obale in kadar je oseka in mirno vreme, je mogoče brez nevarnosti priti čez. Tukaj počivajo zemeljski ostanke svetega opata in romanje na ta otok je začelo ponehavati šele tedaj, ko je otok prešel v zasebno last in so zaradi tega nastale razne težkoče. Prejšnje leto pa je ta otok spet spremenil svojega gospodarja in novi lastnik Alexis Carrel ni samo svetilnik pravi znanosti, temveč tudi resničen prijatelj starih šeg in verskih običajev svoje domovine. Znan je kot član Rockefellerjevega instituta v New Yorku, nič manj pa ni zaslovel tudi po svojih duhovnih in zanimivih psiholoških eksperimentih. V prekoceanskem letalcu Lindberghu je našel dobrega pomočnika, ki mu je posebno pri konstrukciji njegovih kompliciranih aparatov predragocen pomočnik. Lindbergh je tudi dalj časa preživel na otoku St. Gildas pri raziskovalcu Carrelu.

Profesor Carrel je sedaj spet dal svojo lastnino na razpolago za romanje konj in prav letos je bil tu spet velik praznik. Cela flota ribiških čolnov iz Paimpola in drugih pristanišč na severni obali je pripeljala na otok celo kopico mož, žena in otrok. Konje pa so ob oseki prepeljali po nasipu na otok. Po službi božji, ki je bila v mali kapeli sv. Gildasa, se je razvila po otoku procesija, v kateri so peli bretonske pesmi. Mornari so prineli majhne izrezljane čolne kot zaobljubne darove sv. Gildasu. Na najskrajnejši pečini otoka pa so duhovniki zapeli »De Profundis« za one ljudi, ki so v morju našli svoj grob. Na po-

delavcev kar tako v kužno podnebje in jih puščali umirati, marveč so zmeraj prej poslali »brigado« zoper mrzlico na dotična mesta. Brigada se je spustila v boj s komarji in to z vsem orožjem. Jezera, luže, jarke in obsežne pokrajine so polivali z mešanico petroleja in karbola, da so tako pomorili ličinke komarjev. Nato so še vse polili samo s petrolejem in vse zažgali.

Brigada mrzlice se je temeljito vojskovala. Od l. 1906 ni bilo nobenega primera rumene mrzlice več. Tega leta se je začela gradnja ob jezovih. Nadaljevalo je 35.000 ljudi tielo delo, ki ga je bilo začelo 100.000 delavcev, pa jim je rumena mrzlica izpulila lopato iz rok.

Leta 1914, to je 34 let potem, ko se je lopata prvič zasadi v to zemljo, je bila gradnja končana in potrošenih 3 milijarde zlatih frankov. Panamski prekop so kar po tihem odprli; nihče se ni zmenil za otvoritev, kakor v Evropi je takrat bušnila plamenica svetovne vojne v zrak.

Sele zmagala nad komarji, prenašalci rumene mrzlice, je bila omogočila dovršitev orjaške zgradbe.

Ogrski državni regent admiral Horthy.

Kje izvira reka Garonne?

Vest o neki zemljepisni najdbi razburja te dni vse francosko časopisje. Reka Garonne, ki s svojimi vodnimi silami poganja veliko število elektrarn v južnozahodnih provincah Francije, ne izvira, kakor smo se doslej v vseh šolah učili, na francoskih tleh, marveč ima svoj izvir na Španskem, in sicer v tako zvanih Vražjih hribih, v razitem ledeniškem skladu Aragonije. To je po dolgih, težavnih letih truda in dela dožgal francoski učenjak, mladi geolog Norbert Casteret, ki je mogel z umetno pobarvano vodo iz studenca »Toro« v Vražjih hribih izlaha dokazati, da reka Garonne izhaja iz tega studenca. Casteret je bival več mesecev v pečinah Pirenej, da je mogel določno dognati, da nadaljuje reka Garonne svoj tek na francoskih tleh šele potem, ko teče prej skrita pod zemljo, pod ozkim pasom iz apnenca.

Smrt na cesti

Dvakrat toliko smrtnih žrtev, kolikor jih je zahtevala od Združenih držav svetovna vojna, jih pobere ondi smrt na cesti. Kako poročča »Svet za narodno varnost« v Čikagu, je leta 1937 umrlo 106 tisoč oseb radi prometnih nesreč. Nič manj ko 9.9 milijona pa je bilo na cesti ranjenih. S tem je ameriško narodno premoženje prikrajšano za 3 in pol milijarde dolarjev, če namreč pristejemo zdravstvene stroške za zdravnike, bolnišnice, izgubo služb, časa itd. Skoraj 40.000 ljudi je izgubilo življenje pri krmlu avtomobila ali kot potniki avtobusa. Če pomislimo, da navzile letošnji hudi vročini v USA ni umrlo za sončarico niti tisoč ljudi, lahko preudarimo, kakšnega važnega pomena je v USA vprašanje prometnih nesreč.

Svetovnorekordni skakalec s padalom smrtno ponesrečil

James Williams, ki je marca 1918 dosegel svetovni rekord v skakanju s padalom z višine 11.245 m, pa se je zdaj ubil, ker se je padalo prepozno odprlo.

Francoz Williams, ki je dosegel svetovni rekord v skakanju s padalom, se je v nedeljo na pariški letalski prireditvi aerokluba Lons-La-Sau-dier smrtno ponesrečil, ker se mu je bilo padalo prepočasno odprlo.

Williams, ki se je prvotno imenoval Niland, a si je kasneje radi svojega poklica nadel angleški priimek, so bili z letalom prepeljali na 1000 m visok hrib. S seboj je imel majhen mikrofoni, ki naj bi z njim poročal, kaj vidi in občuti med padanjem. A pri tem se mu je nenadoma presekla glas; padalo se je odprlo šele 100 m nad zemljo. Williams je zadel ob tla in bil pri priči mrtve.

Kakor poročajo iz Francije, je baže GPU zaprla Leninovo vdovo, Krupskajo, ker so jo obdolžili protirezijskega mišljenja. Le iz spoštovanja do Lenina niso Krupskaje izročili vojaškemu sodišču.

Hitler — nezadostno v francoščini

V Pragi živi pater Anton Brouil, ki je poučeval na realki v Lincu in se dobro spominja svojega učenca Adolfa Hitlerja. Pravi, da je bil jako samozavesten učenec, ki je s svojimi součenci zmeraj oblastno ravnal, pa je padel v francoščini in je zato izstopil iz realke.

Pes z dolarskim zakladom

V San Antoniu v Teksasu prinaša pes »Shep« vsako opoldne svoj gospodarici, hčerki nekega diplomata, dolarski bankovec v gobcu. Denar izroči samo svoji gospodarici. Nemogoče je dognati, kje pes dobiva denar. Diplomata hčerka, ki je priznana lepota v San Franciscu, kar preprosto misli, da ji kak častilec po njenem psu pošilja dolarske pozdrave, da bi tako omečil njeno srce in vse nasprotnike pregnal s snubaškega pozorišča.

Zborovanje

»Seja se je že začela. Prosim, če bi prav tiho šli noter!«
»Zakaj pa? Ali že vsi spijo?«

Jože Premrov:

Poročila o naših izseljencih

Buenos Aires: Kakor je bilo pričakovati, je naše izseljenstvo v Južni Ameriki z največjim navdušenjem pozdravilo otvoritev radioure, ki bo odselej naprej vsako nedeljo na oddajni postaji Radio Argentina v Buenos Airesu. S pravim zadovoljenjem je odbor Jugoslov. radioure uvidel iz številnih pisem, ki jih je prejel, da se postaja, po kateri se prenašajo naše pesmi, naša glasba in naša beseda, prav dobro sliši tudi v najbolj oddaljenih krajih republike Argentine in celo v inozemstvu. Otvoritev prve jugoslovanske radioure v Argentini, zlasti govor našega poslanika gospoda dr. Izidorja Cankarja, je toplo pozdravilo tudi vse argentinsko časopisje. Od vseh strani je prejel odbor Jugoslovanske radioure v Argentini prisrčna pisma, iz katerih je razvidno veselje in navdušenje za našo besedo in našo pesem v tujini.

Naj navedem danes samo nekaj odstavkov iz pisem, ki jih je prejela Jugoslovanska radioura. Star slovenski naseljenec iz pokrajine Santa Fee piše: »Nestrno sem čakal na uro, ko je imel nevidni val prineseti prvotni našo pesem in našo besedo. Po osemindesetih letih mojega bivanja v Argentini ste mi v duhu prinesli v roke mojo rodno grudo in po mojem uvelom licu so se vili radosti. V pričakovanju prvega vala smo bili tako nestrni, kakor da se ima dogoditi nekaj izrednega. In iznenada je v sobi začela odmevati naša koristenica in naša beseda. Jaz in žena sva bila tako ginjena, da ne vem, če sem kdaj prej v življenju doživel kaj takega. To je bilo nekaj velikega, vzvišenega, najlepšega, kar more rodoljubno srce doživeti v tujini. Tako napeto smo poslušali vsi uro, da nihče izmed nas ni spregovoril niti besedice, pač pa so govorile solze radosti.« Drugi izseljenec iz Rosaria piše naslednje: »Z največjim veseljem sem poslušal našo slovensko radiouro, ki je mene — in mislim tudi ves naš narod tu — ganila do dna srca. Jaz sem prišel v to deželo zelo mlad in zmerom sem si želel slišati kakšno stvar v svojem materinskem jeziku. Poslušal sem večkrat nemški in madžarski program po radiu, pa mi je bilo zelo hudo, ko sem videl, da vsi narodi širijo svojo kulturo po radiu v svojem jeziku, le naši mladinci ni bilo doslej dano, da bi slišali svojo mlo slovensko govorico na ta način. Sedaj pa je končno prišel tudi ta dan: tudi mi imamo svojo radiouro in ne zaostajamo več v tem pogledu za drugimi kulturnimi narodi. Iskreno se zahvaljujem odboru Jugoslovanske radioure in našem jugoslovanskemu poslaniku g. dr. Izidorju Cankarju, ki je pozdravil naš širok Amerike raztreseni narod.« — In podobnih pisem je na kupe. Omenil sem le dva, ki dokazujejo, da je radiopostaja v Argentini srečno izbrana, da so ljudje, in ne samo naši, marveč tudi drugi, zadovoljni s sporedom, da je radioura bila prijetno presenečenje za vse naše ljudi in da se je z otvoritvijo Jugoslovanske radioure pričel preporod med našimi izseljenci po širni Južni Ameriki.

Buenos Aires. Ko je državni šolski svet v zvezi z veliko kampanjo, ki so jo tukajšnji listi upravičeno začeli proti nekaterim tujim šolam, kjer se je gojencem vcepljal argentinski ustavi in argentinskemu mišljenju nasproten duh, začel z vse bolj strogim očesom kakor doslej gledati na poslovanje šol in tečajev, ki niso odvisni od države, se je zgodilo, da je odredil tudi začasno zaprtje slovenskih tečajev na Paternalu. Vzrok je bil v tem, ker so tečaji imeli prostore v tisti hiši kakor »Tabor«, ki je kot prosvetno in družabno društvo prirejal tudi tam svoje družabne večere in manjše prireditve. Državni šolski svet se je postavil na stališče, da morata društvo in šola narazen; in odredil je, da se tečaji ne smejo nadaljevati, dokler se to ne izvrši. Ko je naše prosvetno društvo »Tabor« prepuščilo prostore šoli, je državni šolski svet poslal svoje nadzornike, ki so vso natančno pregledali in našli končno vse v redu in obenem tudi ugotovili, da vsi šoloobvezni otroci obiskujejo že od prej državno šolo. Nato je vlada takoj izdala dovoljenje, da smejo otroci naših izseljencev še naprej obiskovati slovenske učne tečaje na Paternalu.

Narodni tabor v Ljutomeru

Slovenski kmeti! Pred 70 leti so tvoji predniki, kmetje, zborovali tukaj v Ljutomeru za svoje narodne pravice; neštete vrste mož je bilo takrat navzočih, oblečenih v pestre muropoljske narodne noše. Dne 28. avgusta pridi, kmet znoja, sem v lepo mestece Ljutomer, kjer boš skupno z vsemi sloji izrekel odločno slovensko besedo kot nekoč tvoji pradedje na I. slovenskem taboru pred 70 leti.

Po državi

— Nova ortopedska delavnica v Zagrebu. Zagreb je te dni dobil novo ortopedsko delavnico, ki bo že v začetku meseca septembra pričela delati. Delavnica je takto urejena, da more proizvajati modele iz mavca, dalje morejo v delavnici poniklati, izvrševati ortopedsko in bandažistično dela ter imeti specialne kovačnice. Poslovanje je bilo zgrajeno po iniciativi savske banske uprave, poslovanje pa je veljalo 1.450.000 din.

— Otroci kamenjali brzovlak. Orožniki v Gredi pri Zagrebu so dobili ovadbo, da je skupina malih dečkov obslusa s kamenjem brzovlak, ki je imel tudi nekaj mednarodnih vagonov. Dečki so kamenjali zlasti vagon z označbo Solija—München. Oblasti so uvedle vse potrebno, da se taki dogodki ne bodo več dogajali.

— Bivša grška kraljica v Dalmaciji. Z jahto Pean Brunec je dospela v Split bivša grška kraljica Aleksandra, vdova po grškem kralju Aleksandru. Z njo je dospela tudi hčerka kneginja Aleksandra. Bivša grška kraljica se je po prihodu v Split nastanila s hčerko v hotelu »Ambasador«. Kmalu nato pa je odpotovala z jahto proti Hvaru in Korčuli. V Splitu sta si obe ogledali znamenitosti mesta ter se o mestu zelo laskavo izrazili, hkratu pa sta sklenili, da se po vrnitvi s Hvara in Korčule dalj časa zamudita v Splitu.

— Predsednik Argentine v Bosni. V Sarajevu je dospel bivši predsednik republike Argentine Avgustin Justo, ki se je nastanil v hotelu »Evropa«.

— Dva tisoč kokoši pokradli. V Sisku so aretirali nekega Milana Runjajca, naseljenca iz bližnje vasi Galdova. Ta je priznal nešteto tatvin, ki jih je izvršil s svojim tovarišem Josipom Pavleničem. Ta dva sta v teku enega leta pokradla v Sisku in v okolici okoli 2000 kokoši.

— Velik požar v sarajevski tovarni. V torek zjutraj je izbruhnil v Sarajevu velik požar v livarni Nikolaja Aničića. Požar se je bliskovito razširil ter zajel tako livarske delavnice kakor pisarne, strojnice in skladišča. Prihiti so mestni gasilci, ki so mogli šele okoli 5 zjutraj zadušiti požar. Livarna je bila zavarovana za 1.400.000 din, škoda pa je mnogo večja.

— Prva žrtev motornega vlaka. Te dni se je med postajama Mokra gora in Jatari v Bosni pri-

Sport

Lahkoatletsko prvenstvo države

Od leta 1935. nismo imeli do danes državnega lahkoatletskega prvenstva v Ljubljani. Letos se vrši celo prvenstvo in ne več deljeno kakor je bilo prejšnja leta. Po prijavah, ki so rekordne, bo letošnje prvenstvo najlepše, kar smo jih doslej imeli. Vsi količak pomembni klubi so prijavi svoje najboljše atlete. V kratkem podamo pregled najboljših prijavljenih tekmovalcev. Na 100 m je 32 atletov prijavljenih, med njimi Bauer, splitska nada Cvrlje, član Hajduka, Concordiaši Hegol, Augustin, Braun, Ilirjaši Račić, Zupančič in drugi. Na 200 m imamo 27 prijavljenih, med njimi po rezultatu najboljši, in sicer Pleteršek in Skušek, nadalje Despot, znani 400 meterski rekorder. Pančevo je prijavilo svojega starega in preizkušnega internacionalnega borba Nikhazija. Tudi Planina bo s Klinarjem posegla vmes.

Na 400 m bomo imeli letošnje najlepše borbe, kar jih je sploh do sedaj bilo. Prijavljenih je vsega 24 atletov, med njimi tudi nekaj prav odličnih. Primorje samo je prijavilo 6 tekmovalcev s Pleterškom in Skuškom na čelu, Hajduk Daspota in Popoviča, Planina odličnega Klinarja, Pančevački športni klub pa Nikhazija. Vsekakor bo tukaj najtrdnjša borba, v kateri ni izključeno niti presenečenje, to je rezultat pod 50 sekund in novi državni rekord.

Na 800 m imamo prijavljenih 18 tekmovalcev, tako da se bodo letos vršili tudi na tej progi predtekovanja in finale, kar je prvič v zgodovini lahkoatletskega športa v Jugoslaviji. Prijavljeni so seveda tudi tukaj najboljši s Primorjem Gorškom in Nabernikom na čelu, Haškovicem Flasm,

Primorje je prijavilo Polaka in Kosca, ki se bosta skušala v tej disciplini uveljaviti.

Skokl. V vseh skokih so rekordne prijave tako, da se obeta ekrajno ostra borba za prva 3 mesta. Pri skoku v višino bodo imeli glavno besedo poleg Primorjašev Martinija, Zgurija in inž. Mareka Ilirijana Bratoša, Lazarevič in Miklič. V tej disciplini lahko rečemo, da bodo prvič prva tri mesta nad 180 cm in tudi novi državni rekord ni izključen, ker se nahajajo nekateri tekmovalci v odlični formi.

Skok v daljavo. Na startu imamo 24 tekmovalcev, med njimi tudi novega rekorderja Lazareviča od belgrajske Jugoslavije, ki je v tem letu enel rekordni venec Concordiašu Buratoviču. Tudi Vičević in cela druga vrsta bo tukaj odločno posegla vmes ter presenečenja niso izključena.

Troskok. V tej disciplini bomo videli na startu tudi novega rekorderja in najboljšega around atleta Vučevića od Novosadske Vojvodine. Miklič, stari rekorder je komaj v stanju poseči odločno v to borbo.

Skok ob palici. Prijava Bakova in njegovega učenca Lenerta in nastop Ivanuša nam jamči, da bomo prvič letos tudi v tej disciplini videli prvo razredni šport.

Meti. V disku in krogli bomo videli zbrane v borbi vse stare gade. Kovačević, Narančič, Klevt, Manojlovič in around atlet Vučević si bodo medsebojno prožili najtršo borbo. Zmagovalec je popolnoma negotov in končno to je ravno čar tekmovalca.

fotografiranje poenostavljeno s

naj bo dež ali sonce vedno dobri posnetki

27°

Nikhazijem, Pančevo, v Primorju vzgojenim Srankarjem, sedaj v Concordiji.

Na 100 m čez zapreke imamo vsega skupaj prijavljenih 18 tekmovalcev z rekorderjem Ivanovičem na čelu. Ivanovič je znan že iz svojih nastopov na olimpiadi, ki je tudi postavil državni rekord na 110 m čez zapreke. Ivanovič se bo z ozirom na svoje zaposlenje težko udeležil tega tekmovalca. Najtrša borba se bo bila med starimi rivali Hanžekovičem in Erlichom Hašk. Tudi Pleteršek, če bi nastopil v tej disciplini, ne bi zadnje violine igral.

Za 400 m čez zapreke je prijavljenih vsega 16 tekmovalcev, med njimi lanskoletni zmagovalci na troboju Pleteršek in Skušek. Prijavljeni so nadalje Banšćak iz Pančeva, Erlich Hašk, Kling BSK, Popovič Hajduk, in drugi. Po vsemu sodeč imajo največ šanc Primorjaši Pleteršek in Skušek. Seveda tudi tukaj ne bo šlo brez ostre borbe in bo treba dobro namazati pete.

4x100 m štafeta: vsega skupaj je prijavljenih 14. Potrebno bo vsekakor predtekovanje in finale. Izgledi so tukaj povsem odprti, ker bodo vsi tekmovalci imeli precej težke noge od raznih nastopov v drugih disciplinah in bo odločevala predvsem vzdržljivost.

4x400 m: Prijavljenih imamo 7 štafet. Samo Primorje je postavilo 2 štafeti, ki so brez dvoma obe kos vsaki štafeti drugih klubov. Edine izgleda, da bi resno posegli v borbo, imajo etatisti SK Pančeva.

1500 m: Prijavljenih imamo 17 tekmovalcev, kar predstavlja brez dvoma rekord. Med drugimi bodo nastopili sedanjí rekorder Goršek, nadalje Flasm, Hašk, Deči, Pančevo, od Primorja vzgojeni in sedanjí »Hrvat« Concordiaši Srankar Franc, Tudi Sindelar, Pojačnik, Kien in Takač nista kar tako in se bosta krepko borila za druga in tretja mesta.

3000 m ateeple-chase. Ta disciplina se letos prvič tekmuje na državnem prvenstvu in sploh v Jugoslaviji. Prijavljenih je vsega skupaj 16 atletov. Vpriči dejstva, da se ta disciplina prvič tekmuje, je izid tekmovalca popolnoma negotov.

5000 m: Prijavljenih imamo 18 tekmovalcev in ekoraj isti tudi na 10.000 m. Imenovati moramo predvsem Krevas, Bručana, Starmana, Flasa, Perca, itd. Ta imena nam jamčijo, da bo borba predvsem ostra in, da je izid tekmovalca tudi tukaj popolnoma negotov.

50 km hoja. V tej disciplini sta prijavljena samo Dečar od Marathona in Poslek od Haška. Ta disciplina zahteva precejšnjih priprav in ni gotovo, če se bo vršila.

Desetoboj. Prijavljenih je 9 tekmovalcev, med temi lanskoletni državni prvak Jurkovič.

petila huda železniška nesreča. Novi motorni vlak se je z vso silo zaletel v neko delavsko drezino, na kateri se je peljalo več železničarjev. Drezina se je pri tem prevrnila. Pri padcu se je ubil železničar Ilija Pijević, hudo pa je bil ranjen delavec Radomir Cvjetič. Pijević je prva smrtna žrtev novega motornega vlaka, ki je bil v Bosni uveden pred mesecem dni.

KOMARJE

ODŽENE

VADEMECUM

Z drgnjenjem kože s precej močno raztoplino Vademecum odženete od sebe komarje. Če Vas je pa komar že pičil, tedaj samo namočite ta mesta z Vademecumom in nadraženje bo takoj prenehalo.

BARNÄNGEN — STOCKHOLM

Zaloga:

Cosmochemia, Zagreb, Smičiklasova ul. 23.

Ljubljana : BSK

Ali bo SK Ljubljana uspelo prekiniti BSK-u vrsto nepretrganih zmag?

V tretjem kolu državnega prvenstva bo v Ljubljani nastopil BSK, večkratni državni prvak in edini klub, ki dosedaj še ni izgubil v naši prestolnici nobene tekme. V nedeljo, ko bo torej prvovrstna tekma, nastopi BSK komplet, edino brez Marjanoviča, in sicer v sledeči postavi: Puhar, Radovanović, Dubac, Manola, Lehner, Knežević, Glisavič, Vujadinović, Zečević, Božović, Podhradski.

Po mali predhodni krizi je zopet zablistel BSK v polni formi. Njegova igra je tehnično izglajena, hitra in prepletena z južnjaškim temperamentom, ki osvaja gledalce in jih potegne za seboj. Znano je, da je BSK spravljen iz ravnotežja celo mrzle in preudarne Angleže, ki so burno navijali za tujce, dasiravno je znana njihova flegmatičnost. Vsi listi so soglasno prištevali BSK po lepoti igre med najboljše klube.

Temu nasprotniku bo SK Ljubljana postavila enastorico, ki je prejšnjo nedeljo slavila lepo zmago nad Hajdukom. Zato se obeta v nedeljo ostra in zanimiva tekma, ki bo gotovo zadovoljila tudi najbolj razvajene gledalce nogometnih tekem. Tekmo bo sodil g. Podubski iz Zagreba. Predtekmo bo odigrala SK Ljubljana 2 s trboveljskim prvacom, Amaterjem.

Državno prvenstvo kolesarjev na progi Ljubljana—Zagreb prestavljeno!

Za nedeljo, dne 21. t. m. razpisano kolesarsko državno prvenstvo je zaradi incidentov, ki so se pripetili na etapi vožnji po Hrvatski in Sloveniji v tretji etapi Varaždin—Zagreb in katerih žrtve so postali protipravnilec postopanju komisije vsi slovenski dirkači z Erdelijem in Pokupcem vred, je Kolesarska zveza prenesla na dan 4. septembra.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Zbor lahkoatletskih sodnikov v Ljubljani. (Službeno.) Za lahkoatletsko prvenstvo države za poedince, ki bo danes v soboto in nedeljo, vsakokrat ob 17 na Stadionu, so za presojo določeni naslednji sodniki: Kermauer, Vidic, Hvale, Cuderman, Trtnik, Kalan, Pevalak, inž. Grünfeld, dr. Bradač, Magušar, Karba, Kos, Potokar, Gnidovec, dr. Kuhelj, geom. Černe, Windisch, Cimperman, inž. Gregorič, Sanein D. in S. Polajnar, Cek, Premrl, inž. Cerar in Stropnik. Za zapisničarje so določeni dr. Skaberne, Banko in Zorman, za blagajno Letnar, Polak, Jugovec, Paveti, za vrhovnega sodnika Križ. Vsi imenovani se morajo javiti vrhovnemu sodniku geom. Černetu in vodji tekmovalne Saneinu vsakokrat najpozneje eno uro pred pričetkom tekmovalca. Klubi Ilirija, Planina in ASK Primorje morajo na vse tekmovalne dneve poslati po 5 rediteljev z rediteljskimi trakovi, ki se javijo dnevo najpozneje ob 16 g. Križu pri blagajni. Vhod za vse funkcionarje in tekmovalce je iz Tyršve ceste, stališnice v barakah poleg tribune na Stadionu. — Predsednik: Gorjanc, v. r., tajnik: Sanein Savo, v. r.

Kamnik

Žrtev avtomobilske nezgode, posestnik g. Anton Vidic iz Podgorja, se je že vrnil iz Leonišča v domačo oskrbo in je že skoro okreval, kakor vsi ostali ponesrečenci, ki so že pred njim zapustili bolnišnično postelj. Tako je, hvala Bogu, velika avtomobilska nezgoda terjala samo eno smrtno žrtev.

Kamničanom sreča osle kaže. Tako bi s Prešernom lahko rekli Kamničani, ko so na zadnji tomboli Obrtnega društva gledali, kako se valj glavni dobitki selijo v okolico. Motorno kolo je dobila tovarniška delavka Tončka Močnikova iz Domžal. Kupila je samo eno tablico in z njo zadela glavni dobitok. To seveda ni bilo všeč marsikateremu lovcu na srečo, ki je kupil 20 ali pa še več tablic. Kuhinjska uprava je šla v Tuhinj, bicikli in vreča moke pa tudi v kamniško okolico. Tako je sreča to pot Kamničane pustila na cedilu. Upamo, da jim bo prihodnjič milejša.

Rezultat tekmovalca

za idejne skice Etnografskega muzeja v Beogradu

Gospod minister prosvete je za rešitvijo I. št. 31394-38 odobril predlog ocenjevalne komisije, po katerem so nagrajena sledeča dela:

1. Drugo nagrado v znesku 25.000 din, delo pod značko »Atrije«, katerega so avtorji gg. arhitekti Krekić, Korka in Kiverov iz Zagreba.

2. Drugo nagrado v znesku 25.000 din, delo pod značko »3993«, katerega avtorja sta gg. arhitekta Mate Bajlon in Emanuel Samanek iz Sarajeva.

3. Tretjo nagrado v znesku 15.000 din, delo pod značko »1 EM«, katerega avtor je g. arhitekt Dragan Gudović iz Beograda.

Poleg gornjih nagrad je odkupljenih še sedem del, vsako po 5000 din.

Odkupljena dela so pod značkami: »9779«, »Selo moje ubavo«, »2 muzeja«, »13223«, »111«, »11. juli« in »287«.

Prosijo se avtorji odkupljenih del, da pošljejo privoljenje za odkup Tehničnemu odseku ministrstva prosvete, Vojkovičeva ulica št. 5. Istočasno obveščamo zainteresirance, da bo razstava prispelih del odprta od 19. do 25. avgusta v stari zgradbi Etnografskega muzeja na vogalu Birčaninov in Miloševih ulice. Vhod na razstavo je iz Miloševih ulice. Razstava bo stalno odprta od 9 do 17 vsak dan.

Iz pisarne Tehničnega odseka ministrstva za prosveto I. št. 31394-38.

S poti k Sv. Hemi na Koroško

Trnovska prosveta je v nedeljo in ponedeljek priredila romanje k Sv. Hemi na Koroškem. Avtobusno podjetje Peregrin v Kamniku je dalo na razpolago najprej avtobus, tako, da smo bili obdruženi, kjerkoli smo se v Nemčiji ustavili. Naj navedemo v naslednjem nekaj stvari, ki bi mogle zanimati tega ali onega.

Na Podkorenskem sedlu smo morali vsi iz avtobusa ven, da smo si na slamsnjaki, ki je namočena v lizol, osušili čevlje. Nemčija se hoče varovati, da ne bo še kdo prinesel tja slinavke in parkljevke, kajti dejstvo je, da imajo v Nemčiji še vedno nad 100.000 hlevov okuženih po tej bolezni. Avtobus pa je moral preko betonske banje, ki je napolnjena z razkuževalno vodo. To je bila za nas zanimivost. Veselilo pa nas je, kako se nemški obmejni stražniki zanimajo za naše časopise. Prosil nas je eden izmed merodajnih, da naj mu damo »Slovenca« in »Našo moč« pa še drugo časopisje, češ, da bo on, ki ima čas, s svojimi tovariši študiral naš jezik. Seveda smo mu mi radi postregli in mu hoče noče naložili celo naročje »Slovenec« in »Naše moči«.

V Beljaku smo se ustavili in smo šli najprej pogledat cerkev na Peravi, ki je bila do zadnjih časov zelo obiskana božja pot. Pretežno so prihajali semkaj Slovenci. Od vsega tega pa najdeš danes v cerkvi edino sled pod kipom sv. Antona, kjer stoji napis: »Za kruhe sv. Antona«.

Iz Beljaka smo zdrčali do Osojskega jezera, kjer smo hoteli obiskati Mutca Osojskega, pa se nam je skrtil. Zakaj, tega nam vodstvo ni hotelo povedati.

Skozi lepe vasi smo naenkrat pridrveli do vasi Vrba (Velden). Nehote smo se ustavili ob kamnu, ki je zabit v cesto in na katerem stoji napis: »Bis hierher und nicht weiter, kamen die serbischen Reiter. Anno 1919.« Z ladjo smo se vozili k Mariji na Otoku. Zanimiva je cerkev, zanimiva zgodovina, a zanimivo tudi pripovedovanje, da iz okostnice ljudje krajevo mrtvaške glave. Zakaj? Ali v svrhu študija, ali za kaj drugega? Med Vrbskim jezerom in vasio Kriva vrba (Krumpendorf) pa je velikansko taborišče dunajskih hitlerjanskih študentov (približno 1300 jih je). Njihovo življenje je urejeno popolnoma vojaško. Ker so poleg zastav s kljukastim križem visela tudi črne zastave z dvema belima raztegnjenima krakoma kljukastega križa, nas je zelo zanimalo, kaj naj bi bilo. Od dijakov, ki je stal na straži, smo zvedeli, da je to zastava nemške mladine (Deutsches Jungvolk). Fantki so bili v črnih oblekah. Nad taboriščem pa je križarilo vojaško letalo, ki je izvajalo razne akrobacije, a etotne študentov mu je pleskalo in odobravalo na vse močnejše načine.

Prenočili smo v hotelu Moser v Celovcu, ki je pred 30 leti (postavljen je bil leta 1907) spadal med najmoderneje hotele, danes pa je samo še drugovrsten hotel. Tople in mrzle vode v sobah in drugih udobnosti ne pozna. Prenočišče pa stane 3 RM, kar bi značilo v našem denarju okrog 45 dinarjev.

Zjutraj nas je vodila pot mimo Gospe Svete in vojvodskega prestola k Sv. Hemi (Koroški Slovenci ji pravijo sv. Ema) na Krko. Krasna je ta cerkev in vee v njej priča o veliki dobroti sv. Hemi. Očete Salvatorijanci, ki to cerkev čuvajo in imajo tu tudi župnijo, so zelo postrežljivi in radi razkažejo cerkev ter njene zanimivosti. Ker je sv. Hema Slovenka, bodo Slovenci prav gotovo še raje romali na to božjo pot kot doslej, ker je prav letos proglašena za svetnico. Vemo pa, da so naši predniki sv. Hemo že od nekdaj častili kot svojo zavetnico in priprošnjico. Dokaz temu je tudi cerkev, ki stoji na hribčku v Podjuni, kjer je nekoč stal rimski tempelj. Ta cerkev je posvečena sv. Hemi. Kako nam je bilo pri ercu in kako je bilo pri ercu drugim, ko je med sv. mašo na grobu sv. Heme zadonela slovenska pesem, to more razumeti tisti, ki je bil navzoč. Nismo imeli zbora, toda peli smo pa le in si domišljamo, da smo celo dobro peli. Navzoči so bili nekateri Dunajčani in ti so po maši prišli k nam in izražali veselje ter zadovoljstvo in hvalili naše leto petje. Mislimo, da se niso v svoji hvali hlinili.

Vračali smo se skozi Velikovec in mimo Klopinskega jezera ter Dobrle vasi skozi Železno kaplo na Jezerski vrh. Ob Klopinskem jezeru so se nekateri umivali v jezeru, nekateri pa polegli ob jezeru v senci. Zopet je zadonela lepa slovenska pesem in mlada ljubljanska gospodična je pridno ter ubrano raztegnila harmoniko, da ni bilo dolgočas. Prislunili so gostje (ali so biti to spet Dunajčani ali ne, tega ne vemo), ki so zopet naši narodni pesmi, spremljali od spretnih harmonikarice, priredili topel aplavz.

Par misli:
a) Naj bi slovenski starši, ko nosijo h kstu novorojenke, ne pozabili, da je bila sv. Hema slovenska svetnica.

b) Kdor potuje na Koroško, naj ne pozabi, da Nemčija ne pridela sorazmerno toliko kruha kot mi.

c) Kadilci pa že vedo, kako je s produkti, ki jih imajo oni tako radi. Jugoslovanski tobak je le jugoslovanski.

d) Pivec črne kave nam je pripovedoval, da je dal za malo porcije črne kave v Celovcu 70 penigov, kar bi značilo v našem denarju 10 din.

e) Napram tujcem moramo biti vedno prijazni in postrežljivi. Nekateri naši sopotniki, ki so bili tudi že v Italiji, so zatrjevali, da so tam uživali večjo prijaznost in postrežljivost kot pa v nedeljo in v ponedeljek. Priznati pa moramo, da so nas prav pridno pozdravljali. Če so nam otroci v velikem navdušenju na avtobus naslikali polno ključastih križev in nemških pozdravov, kdo bi jim to zameril?

S cestami pa smo bili zadovoljni bolj kot pri nas.

30 let prosvetnega dela na Trati v Poljanski dolini

Tabori so postali naša potreba. To niso več kakšne parade; zberejo se prijatelji, ki morajo poudariti misel, ki jo prinese čas in do katere je treba zavzeti naše stališče. V tem smislu se je izvršil tudi tabor na Trati na praznik 15. avgusta, na katerem se je letos že tretjič zbralo prebivalstvo naše doline. Fantovski odsek je ta dan proslil za blagoslov svojega prapora, ki tako lepo poudarja trojno misel, ki nas druži v celoto: Bog, narod, država. Na eni strani je slika sv. Janeza Krstnika, na drugi pa jugoslovanski grb, obrobjen z narodnimi barvami. Slikovit je vtis tega prapora zaradi njegovih lepih barv, ki se prelivajo druga v drugo. Inženir arh. g. Pengov je lahko zadovoljen s tem svojim delom, je bila enotna sodbale gledalcev.

Točno ob 9 se je pripeljal g. minister dr. M. Krek s soprogo, gospa kumica Ivanka dr. Pucova in botrov namestnik prof. Fortuna. Zbor fantov jih je strumno pozdravil, nakar se je razvil sprevod, v katerem je bilo 470 organiziranih članov fantovskih in dekliških odsekov. Med sv. mašo, ki jo je opravil univ. prof. g. dr. Lukman, je v cerkvenem govoru poudaril misel, naj mladina išče kremenitost značaja pri svojem farnem patronu sv. Janezu Krstniku. Sv. mašo je spremljalo ljudsko petje ob spremljevanju godbe logaškega prosvetnega društva. Po sv. maši je bil blagoslov prapora, ki ga je blagoslovil g. univ. prof. dr. Lukman. Poslani so bili brzojavni pozdravi Nj. Vel. kralju Petru II, Nj. kralji. Vis. knezu namestniku Pavlu, narodnemu voditelju dr. Antonu Korošcu, banu dr. M. Natlačenju in duhovnemu voditelju škofu dr. Rožmanu. Po sv. maši sta govorila na taboru minister dr. Krek, ki je odgovarjal na vprašanje, ali je taborov preveč, s tem, da dobre stvari ni nikdar preveč, da je znak teh taborov njih mladeniška gibčnost in da se nam je bati bolj starostne oslabelosti kot mladeniške navdušenosti. Salve navdušenja so vzbudile njegove besede, ki se kar poleči niso hotele. Prof. Fortuna nam je globoko polagal na srce skrb za narodno, versko in državljansko zavest v naših družinih, kar moramo prav sedaj poudariti ob 20-letnici naše jugoslovanske države. Ta država ni ne srbska, ne hrvaška in ne slovenska, ampak jugoslovanska država. Opoldanski odmor je kar mimogrede minil v prijetni domačnosti okrog doma, ministra dr. Krega pa so obkolile skupine mož njegovega bližnjega in širšega rojstnega kraja, kjer se je zadržal v dolgem pomenku, ogledal si je v župni cerkvi odkrite freske, katerih odličnost je tudi njega presenetila, ker jih nihče ni pričakoval. Ob pol 3 je vsa mladina napolnila župno cerkev, kjer je opravila popoldansko službo božjo. Brez vsakega presledka se je zbralo občinstvo na telovadišču pod domom k popoldanskemu nastopu.

Prijetno nas je iznenadil po ministru dr. Kregu pozdrav narodnega voditelja dr. Korošca, ki obžaluje, da današnji dan ne more med nas, ker ga važni opravki zadržujejo v Belgradu. Njegova želja je, da bi v narodni državi našli svoj dom zadovoljen Slovenec, Srb pa tudi Hrvat. Ne maramo delati nikomur nasilja, zahtevamo pa od domačina in tujca, da nas spoštuje in nam da, kar mu gre. Izvajanja so izvala navdušenje, ki se kar ni moglo poleči. Sledili so spomini inšpektorja prof. Aliča in tistih let, ko je on sam prišel na Kumrovem podu prosvetno delo. Delo je rodilo svoj sad, in pod novo zastavo naj krepko nadaljujejo delo za prosveto lepe Poljanske doline. Obširno telovadno spored so člani izvajali brezhibno. Po končanem sporedu je bil družabni sestanek.

»Smrt ni prišla ne iz hangarja, ne iz množice... ampak od zgoraj...«
Pokazal je s prstom proti nebu, in tedaj se je maza neverjetnost spremenila v osuplost.
»Kaj? Z neba?«
»Da, ugotovil sem, da je strel prišel iz enega izmed aeroplanov, ki so poletavali okoli Kwana.«
»Mislim, prijatelj, da je tvoja domišljija popolnoma iztirila. Vsaj, dokler ne ugotoviš, da je eden izmed pilotov besen norec, ne more priti tvoja domneva v obzir. Končno pa, na katerem zrakoplovu se je nahajal povzročitelj tega gnusnega zločina?«
»O, zrakoplov le predobro poznam!« je zamrmral prijatelj. »Da boš pa mogel jasneje soditi o stvari, ti povem, da so mislili, bodisi po pravici, bodisi po krivici, da je Kwan od Japoncev plačani agent.«
»Presneto, to kaže problem v popolnoma drugi luči!«
»Kaj ne? Rekel sem ti, da je Kwan preveč razumen... in da se bo to nad njim maščevalo. V zadnjem času je prišel v veliko zadrego: Ni se zadovoljil s premostitvami, ki jih je lahko delal pod pretezo svojih letalskih nastopov. Pustil se je »zažgati« od ljudi »Gonga...«
»Ali ni »Gong« to skrivno društvo kitajskih narodnjakov, ki ne klonijo pred strahovanjem, da bi se borili proti tujemu vplivu, posebno japonskemu?«
»Da. To je strahovita družba, ki je razširjena po vseh krajih mlade Kitajske. Nič ni torej čudnega, če je eden izmed moštva pripadateljev teroristom in dobil nalogo, da spravi Kwana s poti. Lahko se reče, da je bil atentat izvršen nad vse spretno Brez mrliskega pregleda bi pripisovali smrt letčice človeka eni takih nesreč, ki vedno prete poklicnim skakalcem s padali.«
»Morilec gotovo ni vedel, kakor tudi jaz nisem vedel, da se v takih primerih izvrši

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: šentovnanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka, belitna vrstica po 3 din. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Predilke in predilci
za Ringspinmašine ev. za Flyere - se sprejmejo. Garantirani delovni čas 48 ur na teden. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Jugojunak« št. 12623. (b)

Natakarico

lahko začelnica, pridno, pošteno, ki bi pomagala tudi pri gospodinjstvu - sprejemem takoj za na delo. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12921. (b)

Gospodinj

varčno in spretno, dobro kuharico, 30-40 let, z daljšimi spričevali, sprejemem takoj. Plača po dogovoru in po zmornosti. Ponudbe: Karl Zupane, valjčni mlin, Sevnica. (b)

Trgovskega pomočnika

mešane stroke, ki je vajen tudi železnine in tehničnih predmetov, sprejemem. Ponudbe z navedbo plače v upravo »Slov.« pod »Agilen« št. 12932. (b)

Krojaškega pomočnika

konfekcionarja, boljšeje, sprejemem za velika dela. Nujne ponudbe z označbo plače v upravo »Slov.« pod št. 12979. (b)

Risarja

za opremo, majšajo osebo, perfektno za detalj - sprejemem. Ponudbe na Publicitas, Beograd, postanski fah 60 pod »Beograd«. (b)

Krojaškega pomočnika

dobrega, sprejemem takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Priden« št. 12961. (b)

Spretno navijalko

in izvežbano petliljo na stroju 10 - sprejemem takoj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12990. (b)

Natakarica

stara nad 20 let, prikupljive zunanosti, pridna in poštena, se sprejme v dobro službo v Mariboru. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Poštena« št. 1279. (b)

Pridno in pošteno dekle

dobi službo pri »Levu«, Gospodstvska c. 16. (b)

Hlapca h konjem

vojaščinu prostega, sprejemem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12995. (b)

Služkinjo

za vsa hišna dela, sprejemem takoj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13507. (b)

Vajenci

Vajenec

išče mesto v slaščičarski stroki. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12994. (v)

Porestva

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno naborni posredovalec - Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Parcela

skupno ali razparcelirana, v izmeri ca. 8000 m², naprodaj. Lega ob novi državni in banovinski cesti. Pogoji ugodni. Električna, vodovodni poleg. Polizve se: Vižmarje 100. (p)

Enonadstropna vila

s tremi stanovanji, garažo in vrtom, v Ljubljani, takoj in poceni naprodaj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Resni kupec« 12949. (p)

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 19. avgusta: 12 Sopot slovenskih pesmi (plošče) - 12.45 Poročila - 13 Napovedi - 13.20 Opoldanski koncert Rad. ork. - 14 Napovedi - 19 Napovedi, poročila - 19.30 Nac. ura: O naši cerkveni umetnosti (dr. L. Mirkovič univ. prof.) - 19.50 O letošnjem planinskem izletu v Tatre (g. dr. Albin Kandare) - 20 Lucienne Boyer poje - 20.10 Domača keramika (ga. Dana Pajničeva) - 20.30 Koncert. Sodelujejo: g. Tone Petrovič, član Nar. gled. v Lj. in Rad. ork. - 22 Napovedi poročila - 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 19. avgusta: Belgrad: 20 Zab. koncert. 21 igr. 22.30 Klavir, Zagreb: 20 Sopran, 20.30 Klavir, 21 Pester večer, 22.30 Mandoline - Praga: 19.55 Ob tabornem ognju, 20.25 Nar. glasba, 20.50 Ples mrtvega vrvarja in mlade plesalke (Leger-Ostréll), 21.15 Verzi A. Sove, 21.30 Legende o Erini (iz Ostréllve opere), 22.20 Plošče - Varsava: 19.30 Zab. koncert, 21.10 Pozabljeni poljske pesmi iz časa romantike, 22 Simf. koncert - Sofija: 19.25 Leoncavallova opera »Glumaci« - Budimpesta: 20.30 Lisztove skladbe, 21.10 Clg. orkester, 22.10 Salonske kve bazilike - Rim-Bari: 21.30 Italijanske pesmi - Dunaj: 20.10 Kmečka glasba in humor, 21 igr. 22.30 Plesna in zab. glasba, 24 Nočna glasba - Frankfurt: 20.15 Voj. pesmi, 21.15 Komorna glasba - Hamburg: 20.10 Priljubljeni orkestri - Monakovo: 20.30 Italijansko-nemški koncert - Beromünster: 19.55 Otroški zbor, 20.30 Beethovnova del a - Strasbourg: 20.30 Simf. koncert.

Prodamo

Volno za modroce

v najboljši kvaliteti, razpošila po pošti ali po železnici »Runos«, Tržič. Cena 20 din za kg. Pri odjemu najmanj 100 kg pošljemo franko. (1)

Sveža namizna jabolka

kisla; hruske, debele, po 3 din kg - razpošila franko vozina po 50 kg kosare G. Drechsler, Tuzla.

Kupimo

Kupim generator 350-230 V., 40 do 60 KVA; generator 380-230 V., 10-20 KVA; parni kotel 12 At., 100 do 150 qm. - Ponudbe na: Emil Perles, Osijek. (k)

Paradižnika

svežega, popolnoma dozorelega, kupi vsako množino Slamič, Ljubljana. (k)

Pohištvo

Vsakovrstno pohištvo rabljeno: kredence, mize, omare, stole in drugo, vse iz trdega lesa, dobro ohranjeno, poceni naprodaj. Vprašati pri Franjo Vehovar, Celje, Kersnikova 17. (s)

Ženitbe

Trgovski sotrudnik star 30 let, z gotovino, poroči gospodično ali vdovo s lastno trgovino ali gostilno na deželi. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Osamosvojitve« št. 12972. (2)

Razno

Srebrna ura

se je izgubila 14. avgusta na Smarni gori. Pošten najditelj se naproša, da jo odda v upr. »Slov.« proti nagradi.

Prevoz

stavbnega materiala prevzamem. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Težak avto« št. 12992. (r)

Med kitajskimi teroristi

Z druge strani so pa važne one priče, ki so sledile padu z daljnogledom. Kwan je dvignil roko, da bi pritisnil na gumb, ki se je nahajal na prsni in s katerim se je dalo padalo razpeti. Toda svoje kretnje ni dokončal. Torej prav v tem hipu je bil smrtno zadet.
»Ali si kaj pomisliš, da je to, kar praviš, lahko nemogoče?«
»Kako nemogoče? Ali lovci nimajo navade streljati ptice kar med letom?«
»Soglašam, toda laha vidiš in slišiš. Letališče je veliko in priznati moraš, da morilec ni streljal od zunaj?«
»Resnično.«
»No dobro! Zato mi ne boš rekel, da je mogel kdo streljati iz množice, ne da bi ga sosedi opazili in slišali?«
»Lahko je streljal iz hangarjev.«
»Ti so bili polni delavcev, ki bi gotovo slišali odmev.«
»Pri tem pozabljaš na važno stvar...«
»Katero?«
»Bilo je precej hrupa, ki so ga delali v tem času motorji vse te eskadrile, ki je letala okoli Kwana in se z njim vred tudi bližala zemlji. Pok iz puške se v tako silnem brnenju lahko uduši.«
Na to nisem mislil.
»Glej,« je naglo rekel prijatelj, »ne vem še, kdo je streljal in moglo ne bom tega nikdar vedel. Vem pa, kdo je oborožil morilčevo roko in vem tudi, odkod je počil strel.«
Zmajal sem z rameni.
»Ali res upaš, da boš zvedel, odkod je prišla ta krogla?«
»Da.«
»Ugotoviti, ali je bil morilec skrit v hangarjih ali med množico?«
Leclerc je zmajal z glavo.

mrliški pregled. Ali misliš, da v drugih deželah...«
»Ko se je leta 1937 ubil v Parizu Clem Shon, je takoj drugi dan izvršil pregled doktor Paul.«
Prijateljevo čelo se je globoko nagubalo. Se sem vprašal:
»Razumem, da imaš v takih okoliščinah le malo upanja ugotoviti morilca, toda so li takoj preiskali aparate, ki so sestavljali eskadrilo? Zadostuje čisto le en znak...«
»Preiskava se nadaljuje na mestu. Je v rokah angleške policije; poslal sem tja enega svojih pomočnikov, da bi sledil rezultatom. Ker mi mora popolnoma telefonirati, se bom vrnil na ravnatelstvo.«
»Ali bi ti bilo neljubo, da bi te spremljal?«
»Oh, ne!«
Z Leclercovim avtomobilom sva preletela v nekaj minutah razmeroma majhno razdaljo, ki loči »Francoski okraj« od policijske palače.
»Je Arnold telefoniral?« je vprašal prijatelj.
»Ne še, načelnik!«
Točno o polnoči je zadonel zvonček.
»Ta dečko je pa točen,« je z veseljem ugotovil Leclerc.
Vzel je slušalke in poslušal z nekoliko nagnjeno glavo. Njegova usta so se odprla le toliko, da so izpregovorila nekaj besed: »Dobro, dobro... Da... Prav dobro... Naj bo... slišal...« Opazoval sem njegove oči in po njih sklepam, da novice niso važne in da ne govore o kakšnih zadovoljivih najdbah.
»Izvrstno, Arnold... Nadaljujte!«
Zopet je obesil slušalke in se obrnil proti meni.
»Pravilno sem domneval,« je rekel. »Pravkar so našli na letališču karabinko in sicer ne daleč od kraja, kjer je pristala eskadrila. Karabinka, katere premer popolnoma ustreza krogli, je bila zapčena nekaj centimetrov glo-

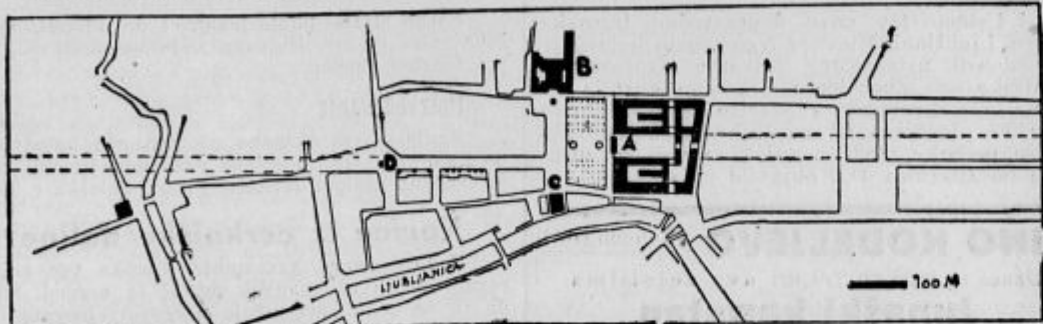
boko v zemljo, kar je neizpodbiten dokaz, da jo je tisti, ki jo je rabil, vrغل od zgoraj, še preden je stopil na zemljo.«
Prižgal si je cigareto in vzdihnil:
»Sedaj se pa bojim, da preiskava ne bo šla dalje...«
»Vnovič ga je prekinilo zvonjenje telefona. »Halo!... Da, Leclerc osebno... Ah! ste vi, Wilson?... Ne?... Torej se ne bomo nikoli izvili iz zagate!... Da, čujčnost bom podvojil...«
Videl sem, da se je obraz prijatelja nagubal. Ta je pa obesil slušalke s tako silo, da se je cel kup spisov zrušil na pod v oblak prahu. Obotavljal sem se, da bi ga vprašal, on pa mi je s trdim glasom dejal:
»Se eno dejanje »Gonga«. Eksplozija je ravno kar uničila japonsko trgovino na Nanking Roadu. Človeških žrtve sicer ni, a materialna škoda je ogromna in če ne bi posredovali gasilci, bi bila uničena vsa nepremičnina.«
Ustavil se je s škrtajočimi zobmi.
»Vprašanje je, do kod se bodo drznili ti ljudje! Zdaj potuhnjeno - kakor pri umoru Kwana - zdaj ob belem dnevu - kakor pri napadu na Nanking Roadu - napadajo ob vsakem času. Bomo li dovolj močni, da se jim postavimo po robu, da jim kljubujemo? Začel sem o tem dvomiti, moj dragi. Ti vražji zaroniki imajo sokrivce po vseh hišah in njihova predrznost gotovo nima meje.«
Leclerc se je dvignil. Z rokami v žepih je meril z mrzličnimi koraki prostor.
»Kaj je treba ukreniti?« je godrnjal. »In če bi bil le sam »Gong.««
»Ali obstoje še druge podobne organizacije?«
»Prav za prav ne. Toda so gangsterji v po-barvani koži, ki skušajo dati svojim banditskim dejanjem politično opravičilo.«
»Glej, to se zapleta...«

Spomenik kralju Aleksandru v Ljubljani

Odmisliti si hočem osebe in interese, da bi lažje našel mesto stvarim.

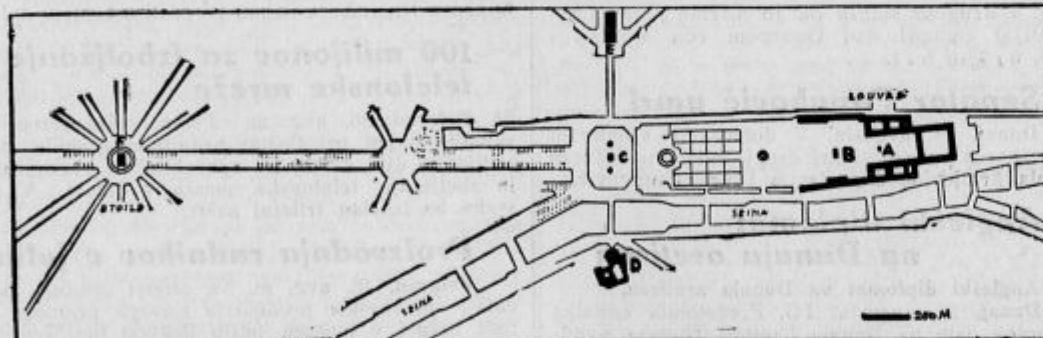
I. Urbanizem

Prvo leto, ko je prišel Plečnik v Ljubljano, je živel dosti izolirano, živel je tako rekoč samo med šolo na Mirju, svojo hišo v Trnovem in pa hišo sorodnikov pred škofijo; in ker je neprestano in vsak večer hodil samo to pot, je mislil, kaj bi napravil iz tega kraja, ki je bil takrat dosti enoličen, divji in precej zapuščen. In tako je odkril najprej one terase na Cojzovem grabnu, in ko so ga vprašali za svet, jih je poudaril in kronal s Cojzovo piramido, in potem je zagledal v tem delu mesta vrtno mesto, kateremu je sam nagibal, pa je, ko so ga zopet vprašali, ta značaj kraja še bolj poudaril z novimi nasadi, in ko ljudje niso vedeli, kam z onim stebrom sv. Trojice na Ajdovščini, ki je bil tam vsem v napoto, ga je on postavil na Kongresni trg, kjer je v novi okolici naenkrat v vsej svoji lepoti zaživel, vmes je vkomponiral Ilirski trg z Napoleonovim obeliskom, in potem zvezal vse to z ono avenijo »musicale« v Vegovi ulici, a pred Glasbeno Matico, in tako je pred nami zrastle počasi, iz detajla v celoto, neki urbanistični koncept in pozneje še propileje — in pikar kajti ljudje ne dajo več dalje!

A Južni trg s Propilejami — B Nunska cerkev — C Filharmonija — D Ilirija

Toliko so razkrilane te propileje v Ljubljani, da je že kar nevarno o njih govoriti, zato bom poskušal z neko drugo analogijo: V Parizu je bil ta običaj, da je moral vsak kralj zapustiti mestu kakšen monument, in tako je začel prvi Louis XIV. ali sončni kralj in sezidal je Louvre, t. j. kraljevo palačo, ki je danes muzej, pa so potem drugi za njim prišli in izgradili v osi Louvra: Tuilerije, pa tuilerijski vrt in Place Louis XV. ali današnji Place de la Concorde (Kongresni trg), pa Champs Elysées (Vegovo ulico) in vse to je nanizano v eni osi, ki začenja pri Louvru (Trnovski cerkvi) in konča na Place d'Etoile (Južni trg), v dolžini okrog 3 km (600 m). In v to zasnovo so vkomponirali spomenike: Gambetta, pa Arc de Caroussel, pa Luksoški obelisk (Napoleonov), pa Arc de Triomphe (Propileje), — tako da Napoleon III. že ni vedel ničesar več temu dodati, pa je dal Parizu Opero. Ali — zgleda, da ta razvoj še ni končan: saj smo čuli po svetovni vojni, da mislijo Champs Elysées podaljšati še za 24 km od Arc de Triomphe dalje v ravni črti, v deželo, v tako imenovano Route triomphale. (Tudi os Vegove ulice bi se dala podaljšati v ravni črti skozi Južni trg in mimo sodnije proti Jezici, ker v Wolfovi ulici nima pravega izhoda.) In zasnova, ki je tako nastala sredi Pariza, je postala njegova hrbtenica, okoli katere vse cirkulira in edina arterija, katera je bila pripravljena na moderni avtomobilski promet, — dasi ima, kar je povsem razumljivo, tudi svoje nedostatke: Zasnova je preveč arhitektonska — z Louvrom na enem koncu, zapira promet in ga izvija s strani Louvra v ozko rue de Rivoli (Wolfovo ulico).

A Gambetta — B Caroussel — C Luxor — D Parlament — E Madeleine — F Slavolok

Vzporejal sem namreč Plečnikovo zasnovo s pariško, dasi je razmerje tega in onega čisto drugo — ker pa Pariz ni Ljubljana in obratno in vendar je med obema zasnova neka oblikovna sorodnost: Postavimo se n. pr. v središče Kongresnega trga (Place de la Concorde) — v eni osi: Nunska cerkev (Ste. Madeleine) in pa Filharmonija (parlament); v drugi pa, pravokotni na prvo, ki je pa v Ljubljani malo lomljena: Napoleonov obelisk (Arc de Caroussel) in pa Propileje (Arc de Triomphe). V obeh konceptih urbanistično zasnovo dopolnjujejo spomeniki, ki so zvečine vsi politično-historičnega značaja, rešeni na arhitektonski način obelisk, slavolok, propileje; in to je neka izkušnja, s katero bo treba računati! In medtem, ko je bilo za razvoj pariške zasnove potrebno okrog 250 let, bi za ljubljansko zadostovalo razdobje ene Periklejeve dobe. Toda — Propileje so propadle, (vsaj kot spomenik kralja Aleksandra) zaradi tega — ker so klasične in ker je kralj Aleksander v njih v imperatorski togi.

II. Arhitektura

Skulptura kralja Petra? — ali, v oni arhitekturi mestne hiše je spomenik nedvomno zelo uspel! Sv. Trojica na Ajdovščini? — Kaj je storil iz nje Kongresni trg, odnosno ona arhitektura nunske cerkve! Kam z Vodnikovim, Prešernovim spomenikom, ki sta tam, kjer sta danes čisto izgubljena? — vse to so arhitektonska vprašanja!

Kajti spomenik ni kip samo, kakor ljudje to običajno mislijo, to je prostor v mestu, zrak okoli njega, pa okolica, pa arhitektura in skulptura: prenesimo samo n. pr. skulpturo kralja Petra na trg izpred sodnije, kakor so to ljudje prvobitno hoteli — pa...

Trdim namreč, da slaba skulptura še lahko dobro učinkuje v dobri arhitektonski koncepciji — kar pa je obratno čisto nemogoče, ali z drugimi besedami: Vprašanje spomenika v splošnem je prav toliko arhitektonsko kakor kiparsko, v nobenem primeru pa ne more postati to neka čisto kiparska zadeva.

A mi danes ne živimo več v dobi, ko so bili ljudje tako totalni, kakor n. pr. Michelangelo, ki je sam obvladal vsa urbanistična, arhitektonska, kiparska in slikarska vprašanja. Javna je tajnost, da Meštrovičevi spomeniki n. pr. vsi hirajo na arhitekturi. In v naših, jugoslovanških natečajih za spomenike nastopajo sicer res da arhitekti skupaj s kiparji, pa ne bi mogel trditi, da posebno uspešno: vskladiti skulpturo z arhitekturo ni lahka stvar!

Uvodno sem dalje pokazal, da veliki spomeniki, politično-historičnega značaja, v širokih urbanističnih zasnovah zahtevajo posebne discipline: oblikovati jih je treba arhitektonsko, kjer se plastika podreja arhitekturi.

In ljudje hočejo nekaj velikega, paradnega in impozantnega — v jeziku arhitekture bi to imenovali: oni hočejo monumentalnost. Ali ti ljudje ne vedo ničesar o arhitektonskih in urbanističnih koncepcijah, vse to so za njih preabstraktne stvari — mnogo bolj razumljiv jim je konjček s figuro, katero stopnjujejo samo v merilu.

Meštrovič je hotel doseči to monumentalnost samo s skulpturo svojega Grgru Ninskega v Splitu — pa je uničil z njim kip in vso ono rimsko okolico Peristila! V pariškem konceptu so vsi spomeniki — razen Gambette — čisto arhitektonske tvorbe: slavolok in obelisk. Spomenik kralja Petra v Ljubljani je zato tako posrečen, ker je prešel v sestavni del one magistratne arhitekture in Mesnega trga, kar ljudi ni ničesar stalo, pa zato tudi ne polagajo nato nobene važnosti. Kar velja tudi za sv. Trojico!

»Klasične«, pravijo, da so propileje! Nekaj novega zahtevajo! Tudi jezdeci na konjih ne bodo tako novi! In tako bi morali začeti pri spomeniku samem! Ali, ko smo si vprašanje enkrat že tako zastavili, ne bo več mnogo izbire: Rešitev mora biti monumentalna, t. j. arhitektonsko zasnovana! In tu ni mnogo možnosti: Slavolok je rimska iznajdba, katero so prevzeli Francozi. Propileje pa so grškega porekla, zanje se bolj ogrevajo Nemci, ali jih vsak na svoj način oblikuje.

ali pa, da izmislimo poleg teh rimskih in grških vzorov — še nekaj novega — va bene! Pokazal sem Propileje mlademu zagrebškemu arhitektu — gledal jih je in dejal: — Klasično ili neklasično, Slovenci možete sada još dugo čekati, da dobijete opet jedno ovako dijelo!

Sicer pa so Propileje propadle in potem so predlagali še naši arhitekti s kiparji skupaj dve rešitvi, dve novosti za spomenik, s spomenikom, ki je pa že več ali manj kiparsko zasnovan — eno: pred univerzo, drugo: pred Narodnim domom in jaz se čudim samo, da ni nihče meštro vse te dolge debate o Propilejah, vzporejal Propilej s tema rešitvami — tako bi bila stvar najzgovornejša!

A razumeti bi se mogel pri tem stališče kiparjev, nikakor pa ne arhitektov, ki se zavzemajo za rešitev, ki ni arhitektonska, dasi tega svojega stališča nikjer jasno in odrejeno ne precizirajo.

III. Skulptura in konec

Kiparji so padli preko arhitekture spomenika. Zakaj se niso n. pr. zadržali samo pri kipu kralja in pri njegovi imperatorski togi? — o čemer bi se dalo misliti.

Ljudje hočejo demokratičnega kralja! Kaj je demokratično in moderno, vprašam in ne mislim pri tem na črko, temveč na bistvo stvari? Rešitve, ki smo jih videli po Propilejah, stavlajo kralja s konjem tako visoko med nebo in zemljo, da bi ga mogel gledati res samo iz parad.

Drugače dela moderna skulptura! Ona je mnogo bližja človeku, naj rečem samo sledeče: ona teži, da skulpturo približa človeku, t. j. takozvana

skulptura v območju človeške roke! Tak je kralj Peter pred magistratom v Ljubljani, taki so Grgru Ninski v Splitu in Medulič v Zagrebu — taka je grška in ako hočete zamorska plastika, in tak je kip kralja v Propilejah — in v tem je, mislim, več demokratičnega nego v onem!

Dobro perilo rabi

dobro milo!

Slabo milo uniži tkanino! Zato je treba pri izbiri mila paziti zlasti na kakovost. Dobro Schichtovo terpentino milo temeljito odpravi vso nesnago in podaljša trpežnost perila.

SCHICHT^{ovo} TERPENTINOVO MILO

pere bleščeče belo

Skulpturo Propilej je videl tudi mladi hrvaški kipar in rekel: — Svi naši konji se znoje i... toga ne mogu tvrditi o tom konju — toliko je delikatan!

Ali, Propileje so propadle, vsaj za spomenik kralja Aleksandra, umaknil jih je Plečnik sam. In kaj sedaj? Propileje so tako široko in jasno obdelana misel, da jih bo lahko, pa poizkušajmo že sedaj, kar hočemo — lahko prebaviti.

Arh. D. Grabrijan.

Nj. Vel. kraljica Marija v Ljubljani

Ljubljana, 18. avgusta.

Danes malo pred poldnevom je Nj. Vel. kraljica Marija vnovič obiskala Ljubljano. Obiskala je svojega sina Nj. Vis. kraljeviča Andreja v Leoniaču. Nato se je ustavila v raznih ljubljanskih trgovinah, kakor pri Bizjaku na Gosposvetski cesti, pri Baragi v poslopju nebotičnika, pri Bonaču in pri Krisperju. Nakupila je nekaj blaga, pri trdkri Krisperju zlasti nekaj tehničnih igrar za kraljeviča Andreja. S kraljico je bil tudi kraljevič Tomislav. Kraljica je šofirala avlo sama. Po obisku v Ljubljani se je vrnila kraljica na Bled.

Nastop križke mladine

Preteklo nedeljo smo doživeli v Križah pri Trzinu prirsčen in lep popoldnev. Fantovski odsek je priredil svoj letni nastop. Ugodno vreme je privabilo v ta lepi gorenski kraj mnogo prijateljev križke mladine ne samo iz domače občine, temveč tudi iz Trziča, Kranja in celo iz Radovljice so prihiteli. Po pozdravu gostov se je razvil pol km dolg sprevod ter je korakal mimo novega Prosvetnega doma, po vasi in se nato vrnil v župno cerkev, kjer so bile slovesne litanije. Po litanijah je bil na lepem telovadnem prostoru za novim prosvetnim domom nastop vse križke mladine. Ob tej priliki je nagovoril vse zbrane, ki jih je bilo domala dva tisoč, najprej ga župnik Hartman. Sledil je jednat narodno obrambni govor g. dr. Albina Šmajda iz Radovljice, kateremu so zborovalci živahno vzklicali.

Telovadni nastop križkega FO in DK je prav lepo uspel. Ne samo proste vaje, tudi orodna telovadba je bila brezhibno podana; pri tej so nastopili tudi člani FO iz St. Vida pri Ljubljani in Kermavner Franc iz Kranja. Komaj 12-letnega križkega mladca, ki je tudi nastopil na drugo in dokaj dobro izvršil svojo vajo, je množica prav posebno nagradila s živahnim aplavzom. Po končanem nastopu se je razvila prav prijetna in dostojna zabava pri pogrnjenih mizah, med katero je prav pridno igrala tržiška godba.

— Pri saprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grednice.

Moje srečanje s „starym pánom“

V Banški Štavnici, malem prijetnem mestecu na srednjem Slovaškem, je bilo. Tam se je pred letom dni zbrala slovaška študentovska mladina na svojem kongresu. Razživelo se je staro rudarsko naselje, razgibalo in prenovilo. Mladina je preplavaljala ulice, vzklikala in pela, da je odmeval pod gorami.

Na prostornem igrišču, kjer bo slavnostno zborovanje, je vse živo. Mnogo nas je že tu, mnogo jih še prihaja. Polni se velik prostor. Zdajci zašumi med množico: »Stary páno« prihaja. Pravkar izstopa iz avtomobila, tisoče robcev se mu dviga v pozdrav, oči se iskre in iz navdušenih prsi se poraja pesem o Hlinki: »Stary páno«, ki odmeva daleč okrog. Komaj se polega vihar navdušenja. Tedaj začenja sivi voditelj naroda novo pesem: »Hej, Slováci!«

Ves je nasmejan, vder, živahen. Ves je mlad sredi mladine, poln navdušenja med navdušenimi, poln optimizma in vere v bodočnost naroda. S prozaičnim korakom stopa na tribuno, da spregovori, njim, ki so up novih dni. Pokončna mu je hoja, elok je in visok, moččen v svoji preprostosti in častitljiv. Beli lasje se mu vsipajo navzdol in kodrajo na tilniku. Pod visokim čelom žare svetle, dobre oči, krog ustn mu igra lahen smehljaj. Ko dvigne s prelatskim prstanom okrašeno desnico in hoče izpregovoriti, se začne polegati vzklikanje in pozdravljanje. In spet začenja, kot že neštetokrat: »Mlá mladež, dráhý národ!« Govori jasno, glasno in razločno, da ga je moči slišati po vsem velikem prostoru. Govori odločno in samo-

Gradbena dela v Ljubljani

Ljubljana, 18. avgusta.

Pred dnevi so pričeli na ozemlju starega pokopališča pri Sv. Krištofu kopati temelje za novo Baragovo semenišče. Zaenkrat nameravajo zgraditi samo dvorano in kapelo, kar bo do jeseni v surovem stanju gotovo, do spomladi pa bo že izdelano. Ta dela opravlja podjetje Mavrič. Če bodo ugodne razmere, bodo dela za nadaljnjo zgradbo semenišča prihodnje leto nadaljevali.

Pred nekaj dnevi so se začela tudi prva dela za gradnjo mrtvaške veže, mrtvašnice, oziroma mrlinice — zadnje ime predlaga inspektor Wester — pri Sv. Križu. Dela pa zaenkrat le počasi napredujejo, ker so načrti potrebni več sprememb. Upati je, da bo mrlinica vsaj v surovem stanju do jeseni gotova. Gradi jo trvdka Curk.

Hitreje pa napredujejo dela za tramvaj do Sv. Križa, ki bo nedvomno dovršen do Vseh svetih ter bo vozil morda že v oktobru. Z dolenskim tramvajem pa do sedaj še niso pričeli in se bodo ta dela pričela takoj, ko bo dovršen tramvaj do Sv. Križa. Tračnice pa so ob vsej progi že položene.

Med večjim gradbenim deli v Ljubljani je vseučiliška knjižnica že skoraj dovršena, kar se tiče zidarskih del. V surovem stanju je dovršen tudi hotel »Slona«, razen pritličja, ki bo v kratkem tudi izgotovljeno. Palača trvdke Mayer je v gradbenem oziru dogotovljena ter so se v višja nadstropja že vselile stranke. Obrtniki še izvršujejo razna dela v nižjih prostorih in v pritličju.

Pri gradnji trvdke Bata, ki bo imelo naslov »Dom službe Bata« grade sedaj temeljne zidove in kakor vse kaže, bo to poslopje v železobetonskem ogrodju izgotovljeno že do nastopa zime. V surovem stanju pa je že izgotovljeno poslopje »Slavijec«, ki je šestnadstropno, z nadzidkom pa bo najbrž sedemnadstropno. Pri obeh zadnjih poslopjih profetije starih hiš še stoji in obrati delajo v njih nemoteno. Ko bosta pa dograjeni obe poslopji, bodo stare hiše pred novimi in modernimi poslopji takoj odstranjene.

Skoraj dogotovljeno je tudi poslopje trvdke Goričan na Sv. Petra cesti. S tem poslopjem je napravljen velik korak k reformi in modernizaciji Sv. Petra ceste. Seveda bo trajalo še nekaj desetletij, preden se bodo umaknila na regulacijsko črto vsa druga poslopja, ki so danes tako rekoč postavljena sredi ceste.

V nedeljo pojdim na Brezje!

Ker mnogi zaradi slabega vremena v soboto, 13. in v nedeljo 14. avgusta zvečer niso mogli videti veličastne Gregorinove pasijonske drame

V času obiskanja

na Brezjah, homo dramo na splošno željo ponovili v nedeljo, 21. avgusta ob pol 8 zvečer. Če želite v nedeljo doživeti lep večer, pridite na Brezje! Ne bo vam žal!

zavestno, govori kot veliki borec, ki ve, kaj hoče, ki upravičeno terjaja svojo pravico. Saj ni to več 72 letni »stary páno«, ne, to je mož sredi dela, v polnem življenju. Njegova beseda je kot zdravo zrno, močna je, da daleč seže, da vse vžiga in budi. Ni čudno, da ga narod obožuje in ljubi, saj ve, kdo je tisti, ki mu zaupa.

Po zborovanju se seznanim z njim osebno. Ko mu povem, da sem Slovenka iz Ljubljane, postane ves domač, prijateljski. Pozna Ljubljano, rad ima Slovence. Zanima ga to in ono, rad posluša, ko mu pripovedujem, kaj je pri nas novega in kako živimo. Tako živahno se pomenkujemo, kot da smo stari znanci, ki si imamo mnogo povedati. Nekoliko neprijetno mi je bilo, in bala sem se, kaj mu bom govorila, ko so me tovariši nagovarjali, naj stopim k njemu. Zdaj vidim, da je res, kar so mi pravili o njegovi prijaznosti in ljubeznivosti. Nič prišljenjega, narejenega, nobenih formalnosti ni med nami. Vprašuje po naših kulturnih, gospodarskih, političnih razmerah. Vesel je, da se more razgovarjati s Slovenci o Slovencih.

Ko se poslovimo, se mi zdi, da ga imam tudi jaz rada, kot ga imajo radi slovaški tovariši in tovarišice. Spremimo ga k avtomobilu, še par besed v slovo, par zamahov z roko in ostanemo sami.

Tako je bilo pred letom. Danes se spominjam na to in vem le eno: ni ga več. Čeprav sem daleč od Slovaške, vidim vso žalost, ki je zajela njegov narod. Prav od Tater do Donave in od Morave do Košice je temno. Oči vseh so uprte v Ružomberk, malo mesto v dolini Váha pod Tatrami. Tam leži on, ki so ga imeli radi. Ne bo več govoril, ne bo jih več bodril, zato jokajo danes slovaški kmetje in vedo zakaj.

S. L.

Kaj pravite?

Ali se vam ne zdi, da človek na potu marsikaj zanimivega doživi. — Ko sem pred meseci govoril z nekim češkim državnim uradnikom, mi je rekel, da bo skoraj prišlo do tega, da se bodo morali Čehi pošteno nemščine naučiti, če bodo hoteli dobiti državno službo. Kajti nemški manjšinski jezik bi rad imel več pravice v državi kot pa je ima domači, narodni. To se sicer malo čudno sliši, toda jaz sedaj iz lastne skušnje vem, da je tudi pri nas po zaslugi »zavednih Slovencev« tako. Pred dnevi sem se mudil v Celju in sem ob tej priliki stopil tudi v neki hotel. Se preden sem se prav ozrl, me doleteli silna čast — prijazen nemški pozdrav! Toda čakalo me je še »prijetnejše« presenečenje. Ko čez nekaj časa popravšam za kakšen časopis, dobim odgovor: Imamo samo nemške in hrvatske časopise! — Tako torej — v Sloveniji, v slovenskem gostinskem lokalu pa ni dobiti domačega slovenskega časopisa. Kaj pravite, kaj je temu vzrok?

KINO UNION Danes neprekinjeno
Telefon 22-21 ob 19.15. in 21.15. uri

Natalijka iz Poltave

Pevskim
v ruskem
jeziku

Koledar

Petek, 19. avgusta: Ludovik Tol., škof; Janez Eud., spoznavalec.
Sobota, 20. avgusta: Bernard, opat; Samuel, prerok.

Osebnosti

— Zlato poroko obhajata jutri v Idriji g. Josip Gruden, rudarski uradnik v p. in večletni pečovodja idrijskega cerkvenega zbora, in njegova soproga g. Marija. Iskreno čestitamo!

— Duhovniške vesti iz lavantinske škofije. Na letni skupščini duhovnikov tretjerednikov se je za novo triletno izvolil sledeči odbor: predsednik dekan Franc Sal. Gomilišek, namestnik kanonik dr. Jožef Mirt, tajnik prof. dr. Josip Meško, blagajnik župnik Ferdo Pšunder, svetovalci župnik Jožef Čede, dekan Ivan Messner, spiritual Anton Karo in župnik Jurij Mikolič. Občni zbor je sklenil: 1. da se naj vršijo predavanja o namenu in pomenu tretjega reda v bogoslovnici; 2. da se naj ustanovi duhovniška ascetična knjižnica; 3. da se naj ustanovi duhovniška molitvena zveza za časovne potrebe. — Duhovnih vaj v dijaškem eeme-nišču, ki jih je spretno vodil p. Pate S. J. iz Ljubljane, se je poleg prevz. škofa in ordinarija udeležilo 91 duhovnikov. Tolika ni bila udeležba že mnogo let.

— Za prevzemnika odvetniške pisarne pok. dr. Ivana Kimovca je bil postavljen odvetnik g. Viljem Muc v Ljubljani.

KINO SLOGA Tel. 27-30

Božanstvena GRETA GARBO v veličanstveni ljubavni drami

Ana Karenina

po nesmrtnem romanu Leva Tolstega.
Predstave ob 16., 19.15. in 21.15. uri.

— Romarjem k sv. Hemi v Krko na Koroško. Vseh romarjev iz ljubljanske škofije je 340. Za gg. duhovnike (24 jih je) smo poskrbeli pri krškem škofij-skem ordinariatu jurisdikcijo. — Polovična vozina je dovoljena z dekretom Generalne direkcije št. 85045. Vsak naj kupi cel vozi listek od vstopne postaje do Jesenic državna meja in obrazec K-13. Iz Ljubljane se odpeljemo z rednim vlakom ob 7.12. Za vse bodo železniški vozovi rezervirani. Od Jesenic dalje bo vozil poseben vlak. — Baklje za lursko procesijo se bodo dobile v vlaku. — Nemški denar. Vodstvo romanja bo imelo na razpolago dovolj nemških mark po 15 din.

— Članom pevskega zbora pevovodij. Pevski tečaj v Celju se začne v ponedeljek, dne 22. avgusta točno ob pol 5 popoldne v dvorani Celjskega zvonca. Pri vlakih bodo voditelji z znakom Pevske zveze. Obrnite se nanje!

— V kapelici na Krvavcu bo sv. maša v nedeljo, 21. avgusta ob 10.

peči, peči

— Zavarovalnice, pozor! Neki goljuf v Mariboru si je priskrbel ponarejene štampiljke raznih župnijskih uradov in izdaja z njimi zdaj sam mrliške liste za dobro zavarovane osebe, ki pa še živijo, da bi tako dobil visoko zavarovalnino. Neka zagrebška zavarovalnica mu je zadnjič skoraj izplačala 20.000 din; zadnji trenutek je dobila migljaj, da je mrliški list najbrž ponarejen. Poslala je svojega zastopnika k župnijskemu uradu in izkazalo se je, da je vse ponarejeno, podatki, štampiljka, podpis, oseba še živi in je zdrava. Zato se naj vse zavarovalnice dobro prepričajo, so li mrliški listi pristni, preden izplačajo zavarovalnino.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, za-stojnu krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljó preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Trgovsko učilišče in stenografski institut Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15, je odobren po zakonu o srednjih trgovskih šolah in vpisuje vsak dan v lastnem, nalaže v te svrhe moderno preurejenem poslopu Trnovska ulica 15.

— Odkritje spominske plošče pisatelji Wambrechtsamerjevi. V nedeljo 21. t. m. počasti prostovoljna gasilska četa na Planini pri Sevnici spomin pete obletnice smrti pokojne pisateljice-rojakinje Anike Wambrechtsamer. Dopoldne bo odkritje plošče na njeni rojstni hiši, popoldne pa bo na prostem v trgu uprjožena njena igra »Za staro pravdo«. Po igri bo veselica. Za prevoz go-tov so na razpolago avtomobili pri jutranjih vlakih na postajah v St. Jurju ob j.ž. in v Sevnici ter vozijo nazaj popoldne in zvečer.

— Plačila pristojbine za vizum potnega lista so po odredbi gospoda finančnega ministra oproščeni inozemski obiskovalci jesenskega velesejma v Ljubljani od 1. do 12. septembra.

— Na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani bo vpisovanje lanskih učencev dne 2. septembra od 8—11 po razporedu, ki visi na deski v priti-kljeni avli. Vpisovanje v I. razred bo v ravnateljevi pisarni dne 2. septembra dop. za začetne učence. II. razred bo vpisoval dne 3. sept. dopoldne za črke M—S, popoldne za črke T—Z. Učenci s tujih zavodov se bodo vpisovali v ravnateljevi pi-sarni dne 5. sept. dopoldne za začetne črke A—L, popoldne za črke M—Z. Razpored razrednih, niž-jih in višjih tečajnih popravnih izpitov, ki se bodo pričeli 24. avgusta popoldne, je objavljen na deski v pritičljni avli.

— Štajerska kokoš je cvet naše dežele. Šta-jerski kapuni so bili znani že za Napoleonovih časov v vseh bližnjih državah, kamor se je iz-važalo letno na tisoče vagonov tega blaga iz naših pokrajin. Med vojno je perutinarstvo precej na-zadavalo, danes se pa zopet širi bolj in bolj. Naj-večjo propagando za širjenje domače štajerske kokoši vrši v prvi vrsti banovina sama, pa tudi rejske organizacije, včlanjene v Zvezi društev rej-cev malih živali v Ljubljani, ki priredi v okviru jesenskega ljubljanskega velesejma v času od 1. do 12. septembra svojo I. zvezno banovinsko raz-stavo vseh vrst malih živali in produktov, s so-delovanjem prej omenjenih organizacij. Te raz-stave se udeležijo tudi rejska društva iz ostalih banovin, kjer se tudi že prav uspešno udejavlja-jejo v širjenju naše domače kokošje pasme.

— Podkoren, črtice iz preteklosti vasi in Go-renjske doline, spisal stolni kanonik Jos. Vole. Obsega 77 strani in stane 15 din. Založila Jugo-slovska knjigarna v Ljubljani. Vsak športnik, bodisi avtomobilist, motociklist, košesar, letovi-šar ali turist, ki je že nešteto krat slišal ime Pod-koren, pa si ni znal predstavljati pravega pomena tega kraja in njega zanimivosti. Slišal je morda

nekaj o Podkoremskem sedlu, o cesti, carinarici, a o kraju in okolici pa ni vedel ničesar. Zato moramo biti g. pisatelju hvaležni za to zanimivo knjižico, iz katere bomo spoznali vse zanimivosti kraja, njegove preteklosti in sedanjosti, o šegah in navadah prebivalstva itd. Knjižico kraši več umetniško izdelanih slik, delo Jugoslovske ti-skarne. Knjižico toplo priporočamo.

peči, peči

— Nad 11 milijonov vknjiženih. Zemljiško-knjižni urad ljubljanskega okrajnega sodišča je dnevno oblegan z mnogostevilnimi spisi in predlo-gi ter je večeraj zaznamoval letos že 6400 poslovnih števil. Zanimiv je pregled v juliju vknjiženih po-sojil in hipoteknih kreditov, ki so jih dajali mnogi ljubljanski denarni in bančni zavodi raznim več-jim podjetjem v mestu in okolici. V juliju je bilo pri zemljiškoknjižnem uradu zaznamovanih 145 predlogov za vknjižbo različnih posojil in kreditov v celotnem znesku 11.002.162 din. Okolica je po-trebovala manjša posojila od 1000 do 50.000 din. Večja posojila so bila vknjižena na razne hiše in parcele v mestu, tako za 550.000 din, 1 milijon in 1.300.000 din. V tem pogledu so bile julija prav živahne poslovne zadeve. V juliju je bilo dalje pri 45 posestvih v okolici in v mestu izbranih po-sojil za 2.148.097 din. Podanih je bilo tudi osem predlogov za izbris starih kronskih terjatev v zne-sku 8529 K in dalje 4 predlogi za izbris goldinar-skih terjatev v znesku 819 fl. Te terjatve izvirajo še iz leta 1880 naprej.

— Prisilne delavnice se brani in boji. Pred malim kazenskim senatom se je večeraj pojavila nesrečna, samska natekarica, 29letna Hedvika V., rodom iz okolice Celovca na Koroškem in pristoj-na v Polhov gradec. Ima burno preteklost za seboj. Nerada prime za trdo in pošteno delo, je lahkoživ-ka, ki išče po nočnih lokalih svoje žrtve. Z neko prijateljico je letos maja ponoči okradla nekega gospoda. Iz denarnice mu je vzela 2000 din. Hed-vika in Stefka sta nato sami veseljačili in pobeg-nili iz Ljubljane. Stefke še niso prijeli, Hedviko pa so spravili v kriminal. Zaradi polepanja in vlaču-ganja je bila že 12-krat obsojena na večje in manjše kazni. Mali senat jo je obsodil na 7 mese-cev zaradi zločinstva tatvine in prestopka po § 158 k. z. Po prestani kazni bo oddana v prisilno de-lavnico v Begunje za eno leto. Tega se je Hedvika silno prestrašila, se branila in je tiho protestirala.

— Državno priznani Enoletni trgovski tečaj pri trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kon-gresni trg 2 (prostori Dopsne trgovske šole), vpisuje dnevno od 9 do 12 in od 4 do 6 ure po-poldne. Tečaj je priznano prvostven. Izpričevala o zaključnem izpitu tega tečaja služijo absolven-tom kot dokaz redno dovršene vajeniške dobe in polidružne leta pomočniške prakse v trgovinski obrti. Zavod razpolaga z zares odgovarjajočimi, velikimi učilnicami in zbirkami ter ima edinstve-no lego v središču mesta. Vodstvo in učno osebje je kvalificirano, pouk vzoren. Vsa pojasnila daje vodstvo zavoda brezplačno.

— Nove telefonske relacije. Ministrstvo pošte je dovolilo, da se odpre telefonski promet na pro-gah Apače-Trst, Bled-I-Mattuglie, Ljubljana-Medea de Laurana, Ljubljana-Zara, Ljubljana-Parenzo in Ljubljana-Lussingrande (255 zl. fr.), Ptuj-Cortina d'Ampezzo (3 zl. fr.), Škofja Loka-Monfalcone (225 zl. fr.), Bled-Kufstein (345 zl. fr.), Bled-Murau na Štajerskem (420 zl. fr.), Kočevje-Celovce (345 zl. fr.), Ljubljana-Tulln (420 zl. fr.), Ljubljana-Bren-genz (435 zl. fr.), Maribor-Unsterburg pošta Kühnsdorf (270 zl. fr.), Novo mesto-St. Pölten (420 zl. fr.), Rogatec-Bruck a.d. Mur (270 fr.), Ljubljana-Linz (465 zl. fr.) in Tržič-Ort pri Gmun-denu (345 zl. fr.). Zneški v oklepajih so pristoj-bine za triminutni pogovor.

Kranj

Tednik »Sobotac« ustavljen. Ministrstvo notra-njih poslov je pod št. 28816 z dne 10. avgusta pre-povedalo na osnovi čl. 14 zakona o tisku nadaljnje izhajanje lističa »Sobotac« v Kranju.

Po kratki bolezni je umrl v sredo 17. avgusta na Golniku 23letni prometni pripravnik Egon Ko-reti. Pokojnika so poznali Kranjčani kot potrpež-ljivega in prijaznega uradnika pri železniški bla-gajni v Kranju, zato je njegova prezgodnja smrt vzbudila mnogo pomilovanja. Truplo pokojnika so po odredbi njegovih staršev prepeljali v Kranj, kjer je bil v četrtek popoldne pokopan na farno pokopališče. N. v. m. p.

Pri tatvini so ga zasačili. V sredo 17. t. m. okrog 1 popoldne je vlomil 30letni brezposelni ključavničarski pomočnik Albin B. iz Stare loke v lokal g. Draga Schillinga v Kranju. Ko je imel vlomilec že precej materiala pripravljenega, med drugim tudi hranilno knjižico z večjo gotovino de-narja, je vstopil v lokal elektrotehnik g. Vovk Aleš, uslužben pri g. Schillingu. Tat je skušal zbežati pri zadnjih vratih na prosto, pa se mu ni posrečilo, ker ga je g. Vovk krepko prijel in ga v spremstvu svojega tovariša g. Skalarja odvedel v mestno stražnico. Albin B. je pri zaslišanju po-vedal, da je bil že trikrat predkaznovan zaradi tatvine. Vlomilec je policija izročila okrajnemu sodišču v Kranju.

Namesto žganja pil amonijak. V sredo popol-dne je pil v neki hiši v Strahinju žganje okrog 35letni brezposelni krojač Jožef Sušnik, doma v Strahinju. Ko se je vrnil domov okrog 6—7 zvečer že precej pijan, se mu je že zljubilo žganja, po-motoma pa je vzel namesto steklenice z žganjem steklenico amonijaka in si ga natočil v kozarec. Ko je spil to tekočino, je seveda začutil v želodu in grlu silne bolečine, zato so ga takoj prepeljali k zdravniku v Kranj. Zdravniku je povedal usodno pomoto, nakar so nesrečnega prepeljali s kranj-skim rešilnim avtomobilom v ljubljansko bolniš-nico.

Ljubljana

1 Odlični gost. Te dni se je mudil v Ljub-ljani odlični tržaški glasbenik in skladatelj Gaston de Zuccoli, čigar krasno in veli-časno mašo v čast sv. Frančiška Asiškemu je tukajšnji stolni zbor pred leti večkrat z ve-likim uspehom izvajal. V Tržicu je bil dalj časa gost spoštovane, jako muzikalične rodbine veleindustrija g. Glanzmanna. Ogledal si je tudi nove, lepe tržiske Jenkove orgle in nanje dvakrat zelo spretno improviziral. Pevski zbor kakor tudi g. organist Martin Planinšek so odličnemu glasbeniku-virtuozu za njegova ime-nitna izvajanja prav hvaležni. Na povratku iz Slovenije se je g. Zuccoli sešel še z msgr. St. Premrlom, skladateljem in ravnateljem stolne-ga kora, ki ga z njim družijo že dolgoletno pri-jateljstvo.

1 Sestanek Kristusovih boreev. Znano je že, da ima biti prihodnje leto v Ljubljani svetovni kongres Kristusa Kralja. Sredi septembra bo tu seja mednarodnega odbora, na kateri se bo se-stavil program kongresa. Nato bo treba pričeti s pripravami. Kot nekaka »ouvertura« k tem pri-pravam bo v nedeljo, 4. septembra (ne 28. avg., kakor sprva določeno) na ljubljanskem Rožniku sestanek Kristusovih boreev. Ob 9 bo sv. maša s primerno pridigo, ob 4 popoldne litanije, nato zborovanje pred cerkvijo. Kdo pa ni borec Kri-stusov? Vsak zaveden kristjan mora biti! Povab-ljeni torej vsi verni ljubljanci; predvsem seveda oni, ki so v prvih vrstah krščanske fronte: tretjeredniki, kongreganisti, mladi in vsi krščan-sko organizirani. Tu ni mesta za razne struje. V borbi za kraljestvo Kristusovo se moramo strniti vsi!

1 Ustanovitev nove dvorazredne trgovske šole v Ljubljani. Minister trgovine in industrije je odobril ustanovitev privatne dvorazredne trgovske šole Zbornice za trgovino, obrt in in-dustrijo v Ljubljani s pravico javnosti. Nova šola bo otvorena že septembra t. l. Podrob-nejše podatke glede pogojev za vpis in spre-jem bo Zbornica TOI objavila pravočasno.

KINO KODELJEVO Telefon 41-64

Danes in jutri ob 1/2 9 uri dva vefilma

Junaški kapetan

K. L. Diehl

Ljubavne melodije

Marta Eggerth

1 Dekliški konvikt v domu Salezijank na Kar-lovski cesti 22 v Ljubljani nudi dijakinjam, katere obiskujejo meščanske ali gimnazijske šole, poleg vse oskrbe tudi zdravo, versko in нравno vzgojo po načelih velikega mladinskega sv. Janeza Boska. Za sprejem v konvikt je treba pismeni prošnji priložiti rojstni in krstni list, zdravniško spriče-čevalo, zadnje šolsko spričevalo in priporočilo do-mačega dušnega pastirja. Pojasnila za plačilne po-goje in druge podatke daje ravnateljstvo Sester Marije Pomočnice v banovinskem deškem vzgaja-lišču na Selu, p. Moste v Ljubljani. Na željo se pošlje prospekt.

1 Narodni tabor v Mariboru. Odbor za proslavo 20 letnice Jugoslavije v Mariboru se iskreno zahva-ljuje vsem, ki so sodelovali pri pripravi za na-rodni tabor v Mariboru. Vsi, ki so prijavili svojo udeležbo in plačali 4 din za znake in izkaznice, dobe denar povrnjen, znake in izkaznice pa si ohranijo za spomin. Vsi, ki so se prijavili na mestnem poglavarstvu v Ljubljani, dobe denar vrnjen počenški od petka, 19. t. m. v sobi vra-

V teniškem finalu vodi Avstralija

Brocklin, 18. avg. TG. Danes se je odigrala tekma za Davisov pokal med Avstralijo in Nemčijo in je v obeh singlih Avstralija zma-gala nad Nemčijo, in sicer v prvem je Jack Bromwich potolkel Nemca Henkla s 6:2, 6:3, 6:3; v drugem singlu pa je Adrian Quist (Av-stralija) zmagal nad Georgom von Metaxa s 6:3, 6:2 in 6:1.

Senator Paunkovič umrl

Dunaj, 18. avgusta. V dunajskem sanatoriju »Auerberg« je snoči umrl drugi podstarosta Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije Djura Paunkovič.

Angleški diplomat na Dunaju aretiran

Angleški diplomat na Dunaju aretiran. Dunaj, 18. avgusta. TG. Predstojnik oddelka za potne liste na Dunaju kapitan Thomas Kend-rick je bil od tajne policije aretiran na nekdanji avstro-nemški meji, ko je potoval domov v Angli-jo. Kendrick se sedaj nahaja v hotelu »Metropol«, kjer je glavni sedež tajne policije. Zaenkrat ni znano, zakaj je bil zaprt.

Židje beže iz Trsta

Trst, 18. avgusta. TG. Tukaj se širi veest, da namerava cela vrsta uglednih židov, ki stojijo na čelu gospodarskih in denarnih ustanov v Trstu odstopiti in oditi v tujino. Ta eklep je bil baje storjen v pričakovanju Mussolinijevega obiska. Prvi je odstopil mestni župan, za njim pridejo se-daj še ostali židovski veljaki. Sosedne države so podvezle vse potrebne korake, da se bežečim ži-dom ne bo dovolil prestop meje.

Za večjo potrošnjo domačih pogonskih sredstev

Belgrad, 18. avg. AA. Odbor za propagando domačih pogonskih sredstev pri ministrstvu za gozdove in rudnike je imel te dni sejo, na kateri je pretresal vsa vprašanja glede pospeševanja uporabe domačih pogonskih goriv. — Po kon-čanih strokovnih ekspozicijah in referatih je odbor sklenil prirediti propagandno vožnjo motornih vo-zil z uporabo domačega goriva. Ta vožnja se bo priredila s sodelovanjem Avtomobilskega kluba kr. Jugoslavije v septembru ali pa oktobru. Dalje je bilo sklenjeno, naj se za čimbolj vsestransko propagando ustanove pri vseh banskih upravah banovinski odbori za propagando domačih pogon-skih sredstev ter se prirede poljudna predavanja o uporabi teh sredstev. Dalje, da se napišejo na-vodila za voznike motornih vozil za uporabo do-mačih pogonskih sredstev ter se nato še prirede tečaji za priučitev z uporabo domačih goriv. Ker se nekateri lastniki tovarn pritožujejo, da ne mo-rejo v zadostni količini dobiti lesnega premoga za pogon motorjev, je bilo sklenjeno, pozvati naj-tetja, ki proizvajajo plin iz gorilnih sredstev, naj se potrudi, da bi potrebni material pravočasno

Neprekinjeno zadnjikrat! Ne zamudite!

Gospodar podzemlja

Kino Matica ob 16., 19.15. in 21.15. uri

tarja, Mestni trg št. 27, soba št. 2. Kdor znaka in izkaznice še ni prejel, ju dobi ob tej priliki. Prosimo, da prijavitelji dvignejo denar najkasneje do sobote, 27. t. m., ker se bo s tem dnem iz-plačevanje zaključilo, preostali denar pa izročil mestnemu ubožnemu zakladu.

1 Strokovna org. tob. del. ZZZ v Ljubljani ima v nedeljo, dne 21. avg. ob 8 skupno sv. mašo na Rožniku. Udeležba za vse člane obvezna. — Vabilno tudi ostalo delavstvo.

1 Pravo jesensko vreme. Druga leta je ob tem času pritiskala huda vročina, letos pa je nastopilo pravo jesensko, hladno vreme, kakršno je običajno konec septembra. V sredo okoli 22 ponoči so se pričeli prvi nalivi, ki so trajali z malim prestan-kom večeraj tja do 11, zlasti hudi nalivi so bili večeraj ob 4 zjutraj. Najhujše neurje je dajalo v okolici Horjula in Polhovega gradca. Horjulščica in Mali graben valita s seboj mnogo rjave prsti in zato je Ljubljana spremenjena v motno rjav-kasto vodo. Tudi okoli Logatca in na Notranjskem je močno deževalo. Ljubljani z vsemi svojimi pri-toki je začela večeraj dopoldne naglo naraščati ter je okoli 14 večeraj pri hidrocentrali na Fužinah na-rasla že za 50 cm. Pri izlivu v Savo je Ljubljana prestopila bregove. Vreme je prav hladno in je večeraj popoldne znašala temperatura plus 18 stopinj Celzija.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyr-ševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Polizvedovanja

Zgubila sem aktorko od glavnega kolodvora do Zaloške ceste. Najditelja prav lepo prosim, naj jo vrne na naslov: Jerančič Franc, Zaloška c. 173.

Novice iz cerkniške doline

Zadnje dneve zaznamuje kronika vse polno raznih večjih ali manjših nesreč in nezdod, tako da se še vedno uresničuje pregovor: nesreča ni-kjer ne počiva. Prejšnjo nedeljo se je zgodil ka-rambol. Dr. Pušenjakov avto in Krajčev iz Gra-hovega sta trčila skupaj. Večje nesreče ni bilo, razen strahu in pa nekoliko poškodovan avto gosp. Krajca. — Malo večja nesreča pa se je zgodila v nedeljo v Grahovem o priliki sokolske veselice, ko je Metelkov avto podrl učenko ljudske šole Jurca Vladimiro iz Cerknice. — V nedeljo je bilo v okolici tudi več veselje. V Ivanjem selu pri Uncu so imeli gasilci veselico pri gostilničarju Modicu. Ponoči je naenkrat postalo gospodarju slabo, poklicali so zdravnika dr. Pintarja, ki pa je mogel ugotoviti samo smrt. Zadel ga je kap. Begunjski fantje so se ponoči vračali domov — veselica je bila v Grahovem — pa so se med seboj sporekli, nakar je sledil tepež in posledica: eden je moral iskati še ponoči zdravniško pomoč.

Na Rakeku je v ponedeljek med nalivom uda-rila strela in upepnila 6 gospodarskih poslopij. Takoj so bili sicer gasilci na kraju nesreče, pa dosti niso mogli pomagati, ker je primanjkovalo vode. — Baraga Ludvik iz Dolenje vasi je sicer mlad fant, pa že star grešnik, popolnoma dozor-el za polbojševalnico. Noben opomin pri njem niš ne zaleže. Že večkrat je kradel, pred par dnevi pa je zopet ukradel g. Klammerju iz Dolenje vasi večjo vsoto denarja, uro in več drugih drobnarij. Posledica slabe vzgoje.

in v zadostni količini dajala na razpolago. Dalje se naproša minister, da preko svojih gozdnih uprav da na razpolago potrebne količine kvali-tetnega lesnega premoga. Ker so nekatere bano-vine vpeljale trošarino na pnevmatiko za vozila, s čemer onemogočajo propagando domačega go-riva, je bilo sklenjeno, da se zaprosi finančno mi-nistrstvo za ukrep, da se te trošarine ne vpeljejo. Zastopniki odbora so po končanem delu obiskali ministra Kujundžiča in mu poročali o svojem delu.

100 milijonov za izboljšanje telefonske mreže

Belgrad, 18. avg. m. Poštno ministrstvo je sklenilo najeti pri Poštni hranilnici posojilo 100 milijonov din, ki se bo uporabilo za razširjenje in zboljšanje telefonske mreže v državi. V to svrhu bo izdelan triletni načrt.

Proizvodnja rudnikov v juliju

Belgrad, 18. avg. m. Na osnovi uradnih po-datkov je znašala produkcija rjavega premoga v naši državi v mesecu juliju 339.000 ton, črne-ga premoga 37.000 ton, lignita 89.000 ton, železne rude 51.000 ton, boksita 50.000 ton, bakrene rude 65.000 ton, svinec in cinkove rude 88.000 ton. Delavcev je bilo zaposlenih pri pridobivanju rja-vega premoga 20.116, črnega premoga 4590, li-gnita 4687, železne rude 2184, boksita 1891, ba-krene rude 3486, svinec in cinkove rude 5072. Produkcija srauba je znašala 8326 kg, zlata pa 321 kilogramov.

Osebnosti

Belgrad, 18. avg. AA. Z odlokom trgovin-skega ministra so postavili za uradniške pri-pravnike na trgovski akademiji v Ljubljani Jo-že Zemljak, v Sarajevu Ivan Zupan in v po-morski trgovski akademiji v Dubrovniku Bran-ko Krmpotić, vsi diplomirani filozofi.

Dva odlična obiskovalca na šentviški razstavi

St. Vid n. Ljublj., 18. avgusta.

Včeraj in danes sta obiskala šentviško obrt-niško razstavo g. senator Franc Smodej, ki je hkrati tudi predsednik finančnega odbora senata, in železniški ravnatelj v Ljubljani dr. Bončina. Sprejeli in pozdravili so ju šent-viški župan g. Karel Erjavec, predsednik Dru-štva slovenskih obrtnikov v St. Vidu g. Ivan Vrhovec ter šolski upravitelj g. Hladnik. Oba odlična gosta sta si podrobno ogledala prekras-ne izdelke šentviških obrtnikov ter izrazila svo-je laskavo priznanje. G. senator Smodej je ob-ljubil, da bo zastavil ves svoj vpliv tudi za dejansko priznanje šentviškim obrtnikom s strani države, ravnatelju dr. Bončini pa so zastop-niki šentviških obrtnikov naznačili svoje težave zaradi previsoke tarife pri prevozu pohištva, kar jim otežuje borbo proti mednarodni konkurenci. Dr. Bončina je obljubil, da bo te upravičene pritožbe šentviških obrtnikov upošteval ter se na odločujočih mestih zavezal za omiljenje teh tarif.